

30/5/2013

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ **ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ** ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΡΟΤΑΣΗ
– ΠΛΑΙΣΙΟ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ
ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020 (2η Εγκύκλιος)

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ**ΕΝΟΤΗΤΑ 1: «ΑΝΑΛΥΣΗ – ΣΤΟΧΟΘΕΣΙΑ» 6**

I. Ανάλυση των ανισοτήτων και των αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.	6
I.1. Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	9
I.1.1. Ως προς τη θέση και ένταξη στο χώρο	9
I.1.2. Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία	12
I.1.3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών	14
I.1.4. Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα	15
I.1.5. Οικονομία χαμηλών ρύπων	22
I.1.6. Κλιματική Αλλαγή – Διαχείριση κινδύνων	23
I.1.7. Περιβάλλον	24
I.1.8. Προσπελασιμότητα – Βιώσιμες Μεταφορές	27
I.1.9. Απασχόληση	29
I.1.10. Κοινωνική Ένταξη – Καταπολέμηση της Φτώχειας	31
I.1.11. Εκπαίδευση – Δια-βίου Μάθηση	33
I.1.12. Θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης	34
I.2. Ανάγκη παρεμβάσεων που συνδέονται με άλλους τομείς ή άλλες Περιφέρειες.	35
I.2.1. Ενδοπεριφερειακές ανισότητες, αναπτυξιακές υστερήσεις και ανάγκες.	35
I.2.2. Περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις (π.χ. που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, κλπ)	45
I.2.3. Ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των αστικών, αγροτικών, και παράκτιων περιοχών	46
I.2.4. Διατομεακές, ή διασυνοριακές προκλήσεις συντονισμού, (ιδίως στο πλαίσιο των στρατηγικών για τις μακρο-περιφέρειες και τις θαλάσσιες λεκάνες).	46
II. Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται – Η γενική στρατηγική προσέγγιση 48	48
II.1. Οι Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται και σύνοψη των κύριων αναμενόμενων αποτελεσμάτων για κάθε θεματικό στόχο και κάθε ΕΔΕΤ – προτεινόμενες επενδυτικές προτεραιότητες, αντίστοιχοι ειδικοί στόχοι και δράσεις	53
II.2. Θεματικός Στόχος 1: Ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	53
II.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας και των δυνατοτήτων αριστείας στον τομέα της Ε&Κ καθώς και προώθησης κέντρων επάρκειας, ιδίως αυτών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος	53
II.2.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, και διασύνδεση και συνέργεια ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τα κέντρα Ε&Κ και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδιαίτερος όσον αφορά την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνολογίας, την κοινωνική καινοτομία και τις εφαρμογές παροχής δημοσίων υπηρεσιών, την ενθάρρυνση της ζήτησης, τη δικτύωση, τα clusters, την ανάπτυξη καινοτομίας μέσω ευφυούς εξειδίκευσης υποστηρίζοντας την τεχνολογική έρευνα, τις πιλοτικές γραμμές, τις ενέργειες έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, τις προηγμένες ικανότητες παραγωγής και πρώτης παραγωγής βασικών τεχνολογιών (ΚΕΤ) και διάδοσης των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής»	53
II.2.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη της διασύνδεσης και των συνεργειών με το Πρόγραμμα Ορίζων 2020	54
II.3. Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας	54

- II.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων για την ψηφιακή οικονομία 54
- II.3.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση ζήτησης ΤΠΕ 54
- II.3.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικός πολιτισμός και ηλεκτρονική υγεία. 54
- II.3.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη ψηφιακού αλφαριθμητισμού, e-learning, e-inclusion, e-skills, κλπ 54
- II.4. Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων - ΜΜΕ, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ) 55
- II.4.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της επιχειρηματικότητας ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και την ενίσχυση της δημιουργίας νέων εταιρειών, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρηματικότητας (business incubators) (ΕΤΠΑ) 55
- II.4.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως για τη διεθνοποίηση 55
- II.4.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της δημιουργίας και της επέκτασης των προηγμένων δυνατοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών 55
- II.4.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των ικανοτήτων των ΜΜΕ να εμπλακούν σε διαδικασία ανάπτυξης και καινοτομίας. 55
- II.4.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων 55
- II.5. Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς 56
- II.5.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές 56
- II.5.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ 56
- II.5.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων, και στον τομέα της στέγασης 56
- II.5.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη και εφαρμογή ευφυών συστημάτων διανομής σε επίπεδο χαμηλής και μέσης τάσης 57
- II.5.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδίως τις αστικές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Των καθαρών αστικών μεταφορών και των σχετικών μέτρων άμβλυνσης και προσαρμογής 57
- II.5.6. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της υιοθέτησης τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα 57
- II.5.7. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης 57
- II.6. Θεματικός Στόχος 5: Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου 58
- II.6.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Υποστήριξη επενδύσεων αποκλειστικά για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΕΤΠΑ) 58
- II.6.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών (ΕΤΠΑ) 58
- II.7. Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης (αποδοτικής) χρήσης των πόρων 59
- II.7.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, προστασία και αποκατάσταση του εδάφους, προώθηση υπηρεσιών σχετικών με το οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου natura 2000 και των πράσινων υποδομών 59
- II.7.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα των απορριμμάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου 60

- II.7.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα του νερού για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου 60
- II.7.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς 60
- II.8. Θεματικός Στόχος 7: Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση των δυσχερειών σε κομβικά δίκτυα υποδομών 60
- II.8.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής) 60
- II.8.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ (ΕΤΠΑ) 61
- II.8.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (σιδηροδρομικές, ποτάμιες και θαλάσσιες μεταφορές και λιμάνια) (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής) 61
- II.8.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής) 61
- II.9. Θεματικός Στόχος: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων 62
- II.9.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ) 62
- II.9.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΚΤ) 62
- II.9.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αυτο-απασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων (ΕΚΤ) 63
- II.9.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής 63
- II.9.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή. 64
- II.9.6. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενεργός και υγιής γήρανση 64
- II.9.7. Επενδυτική Προτεραιότητα: Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ) 64
- II.10. Θεματικός Στόχος 9: Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια-βίου μάθηση 65
- II.10.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επενδύσεις στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης (ΕΤΠΑ) 65
- II.10.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΕΚΤ) 65
- II.10.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και του ανοικτού χαρακτήρα της τριτοβάθμιας και της ισοδύναμης με αυτήν εκπαίδευσης, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων συμμετοχής και ολοκλήρωσης (ΕΚΤ) 66
- II.10.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των μαθητευόμενων και αύξηση της σύνδεσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας (ΕΚΤ) 66
- II.11. Θεματικός Στόχος: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας 66
- II.11.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενεργές πολιτικές ένταξης με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης (ΕΚΤ) 66
- II.11.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά (ΕΚΤ) 67
- II.11.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (ΕΚΤ) 67
- II.11.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας (ΕΚΤ) 68

II.11.5.	Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων (ΕΚΤ)	68
II.11.6.	Επενδυτική Προτεραιότητα: Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα (ΕΚΤ)	68
II.12.	Θεματικός Στόχος: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης	69
II.12.1.	Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ)	69
II.12.2.	Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη ικανοτήτων των εμπλεκομένων στην παροχή υπηρεσιών απασχόλησης, εκπαίδευσης και κοινωνικών πολιτικών κτλ (ΕΚΤ)	69
II.13.	Θεματικός Στόχος 12. Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας και βελτίωση της προσβασιμότητας στις διεθνείς αγορές	70
III.	Εφαρμογή Οριζόντιων Αρχών και Στόχοι Πολιτικής για την Υλοποίηση των ΕΔΕΤ	71
III.1.	Εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης	71
III.1.1.	Σύσταση της ΟΣΠ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	71
III.1.2.	Ενημερωτικές Ημερίδες στις 7 ΠΕ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας	72
III.1.3.	Αναπτυξιακή Ημερίδα στη Θεσσαλονίκη	72
III.1.4.	Λοιπά	73
ΕΝΟΤΗΤΑ 2:	«ΧΩΡΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ»	74
IV.	Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων	74
IV.1.	Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις	74
IV.2.	Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη	74
IV.3.	Ολοκληρωμένη Προσέγγιση Περιοχών ή Ομάδων Ειδικών Αναγκών	74

Ενότητα 1: «Ανάλυση – Στοχοθεσία»

I. Ανάλυση των ανισοτήτων και των αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Γενικές επισημάνσεις υφιστάμενης κατάστασης ΠΚΜ

Κάθε γεωγραφική και διοικητική ενότητα, όπως η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, όταν επιχειρεί να παρέμβει και να επηρεάσει με ένα θετικό, συγκροτημένο και επιτελικό τρόπο τις αναπτυξιακές της δυνατότητες και προοπτικές, χρειάζεται μια στρατηγική. Η στρατηγική της ανάπτυξης έρχεται να θέσει μια σειρά ερωτήματα, τα οποία αφορούν στους στόχους οι οποίοι τίθενται, τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκεται η υλοποίηση τους, το πλαίσιο δράσης και τον τρόπο επιλογής των κατάλληλων πολιτικών. Συνεπώς, η στρατηγική της ανάπτυξης είναι ένα ολοκληρωμένο και αδιάσπαστο σύνολο στόχων και παρεμβάσεων, το οποίο προσδιορίζει με όρους ανάπτυξης σε ποιο σημείο βρισκόμαστε, που επιθυμούμε να φτάσουμε και με ποιο τρόπο και ποιες διαδικασίες θα επιχειρήσουμε να το πετύχουμε.

Ωστόσο, μια από τις πρωταρχικές προϋποθέσεις για να υιοθέτηση μια αποτελεσματικής, δυναμικής και εν τέλει επιτυχούς στρατηγικής, θα πρέπει να στηρίζεται στη **διάγνωση** και **αξιολόγηση** των επιμέρους δεδομένων, αλλά και της συνολικής εικόνας της περιφερειακής οικονομίας, και με αυτή την έννοια είναι μοναδική για κάθε περιφέρεια και μη επαναλαμβανόμενη. Παρακάτω, επιχειρείται, μια σύνοψη των χαρακτηριστικών εκείνων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που αποτυπώνουν τις αδυναμίες και τις προκλήσεις και εν τέλει τα κρίσιμα ζητήματα, τα οποία μέσα από τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, η ίδια η Περιφέρεια θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά.

Ειδικές – τομεακές επισημάνσεις υφιστάμενης κατάστασης ΠΚΜ

Ως προς τη θέση και ένταξη στο χώρο, η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας είναι μια περιοχή όπου συνδυάζονται στοιχεία κεντρικότητας με στοιχεία συνοριακού χαρακτήρα, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και ως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από κάθε άποψη (δημογραφική, οικονομική, διοικητική, κοινωνική), είναι η κυρίαρχη περιοχή της Βόρειας Ελλάδας και η δεύτερη σημαντικότερη της χώρας. Αναμφισβήτητα, βασικό πλεονέκτημά είναι η προνομιακή γεωγραφική θέση της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνάρτηση με τη σημαντική Ελληνική επενδυτική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στο Βαλκανικό χώρο. Ζητούμενο, εντούτοις παραμένει, να προσδιοριστεί ο διακριτός ρόλος της περιοχής, ως κεντροβαρούς περιοχής προώθησης ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών προς τις αγορές της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Στον τομέα της **Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης, Καινοτομίας**, παρατηρείται ότι παρά την ύπαρξη σημαντικών ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών, κέντρων αριστείας, θερμοκοιτίδων, τεχνολογικού πάρκου και ερευνητικού δυναμικού (κυρίως στο δημόσιο τομέα), οι επιδόσεις της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στους τομείς της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας (ΕΤΑΚ) κρίνονται ως ιδιαίτερα χαμηλές. Η Περιφέρεια καλείται να βελτιώσει τις επιδόσεις της στον τομέα της ΕΤΑΚ προκειμένου να προάγει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της και να βελτιώσει τις παραγωγικές της επιδόσεις. Επομένως, ζητούμενο είναι η ενίσχυση της έρευνας και η ενσωμάτωση της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, η προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας και η ανάδειξη των φορέων και ινστιτούτων της περιοχής σε «νησίδες» προαγωγής νέας έρευνας και καινοτομίας.

Στον τομέα των **Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών**, τα τελευταία χρόνια η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει σημειώσει σημαντική βελτίωση στον τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, ειδικά στις αστικές περιοχές. Εντούτοις, χαμηλή κρίνεται η

επέκταση, διάδοση και διείσδυση των ευρυζωνικών δικτύων στις αγροτικές περιοχές. Επίσης, παρατηρείται χαμηλή διάχυση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε δημόσιες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό μεγάλης ηλικίας, ενώ η δυνατότητα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την αξιοποίηση ΤΠΕ κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Απαραίτητη κρίνεται η ενίσχυση της πρόσβασης και της ποιότητας, καθώς και η βελτίωση των υποδομών των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Στο σκέλος της **Ανταγωνιστικότητας – Επιχειρηματικότητας**, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας εμφανίζει αναπτυξιακή υστέρηση σε σύγκριση με το σύνολο της Χώρας, καθώς το ΑΕΠ της Περιφέρειας βρίσκεται κάτω από το μ.ο. της Χώρας, παρόλο που διαχρονικά ακολουθεί την εξέλιξή του. Το παραγωγικό σύστημα της εμφανίζει μεγάλη συγκέντρωση σε λίγους κλάδους της βιομηχανίας και της πρωτογενούς παραγωγής, κατά κανόνα έντασης εργασίας και κεφαλαίου, καθώς και σε υπηρεσίες εξυπηρέτησης των καταναλωτών και λιγότερο σε δυναμικές υπηρεσίες υποστήριξης των επιχειρήσεων ή σε εξαγωγικές υπηρεσίες (πλην του τουρισμού). Η παραγωγική διάρθρωση και η κεντροβαρικότητα της Περιφέρειας σε σχέση με υφιστάμενες και δυνητικές αγορές προώθησης των προϊόντων και των υπηρεσιών της, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας της Περιφέρειας.

Στον τομέα της **Αγροτικής παραγωγής και της Αλιείας**, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει να επιδείξει σημαντική ωρίμανση και διείσδυση των προϊόντων της, με την περιοχή να αναδεικνύεται σε ένα δυναμικό παραγωγικό πόλο και κέντρο παραγωγής μεγάλης ποικιλίας αγροτικών προϊόντων σε κρίσιμες μάζες και με ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις. Ωστόσο, ο συγκεκριμένος τομέας παρουσιάζει ελλείψεις που σχετίζονται με ζητήματα όπως η σύνδεση της ποιοτικής παραγωγής με την τεχνολογία, τις υποδομές μεταποίησης, πιστοποίησης, εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων.

Για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, ο τομέας της **Βιομηχανίας**, χαρακτηρίζεται από σημαντική μεταποιητική δραστηριότητα. Οι οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων, η βελτίωση των μεταφορικών υποδομών, οι αλλαγές στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής, η λειτουργία του μητροπολιτικού κέντρου της Θεσσαλονίκης με τις ερευνητικές υποδομές του κ.α. συνέβαλαν στην προσέλκυση επενδύσεων. Το μέγεθος του δευτερογενούς τομέα μέχρι πρόσφατα ήταν σημαντικό και οριοθετημένο κυρίως σε παραδοσιακούς κλάδους. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια ακολούθησε μια φθίνουσα πορεία που επιταχύνθηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση και τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν. Το έλλειμμα της ανταγωνιστικότητας του δευτερογενούς τομέα οφείλεται κυρίως στην καθυστέρηση υλοποίησης βασικών υποδομών εξυπηρέτησης της διακίνησης των παραγόμενων προϊόντων και του μη φιλόξενου διοικητικού περιβάλλοντος.

Η κλαδική ανάπτυξη του **Τουρισμού** στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, την καθιστά ως μια από τις πλέον ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας αναφορικά με τον τουριστικό τομέα. Αυτό οφείλεται κυρίως στον παραθαλάσσιο μαζικό τουρισμό στις ΠΕ Χαλκιδικής και Πιερίας, στον αστικό και πολιτιστικό τουρισμό της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας και της Νάουσας, καθώς και σε μορφές τουρισμού όπως τον πολιτιστικό (Δίον, Πέλλα, Βεργίνα), οικοτουρισμό (Όλυπος), αθλητικό-χιονοδρομικό (Καϊμακτσαλάν), ιαματικό (Λουτράκι Αριδαίας), θρησκευτικό (Άθως) κ.α. Ωστόσο, η Περιφέρεια δεν έχει αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό την ένταση (ποσοτική και ποιοτική) του κλάδου προς την κατεύθυνση του ποιοτικού και διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος. Είναι δυνατή η περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού και η ενίσχυση της συμβολής του στη συνολική αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Κρίσιμο ζήτημα, αποτελεί ο αναπτυξιακός δεισμός της Περιφέρειας.

Σε ότι αφορά την **Οικονομία χαμηλών ρύπων**, για την Περιφέρεια αποτελεί σημαντικό στόχο της , να αναδειχθεί ως της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι η ανάδειξη της σε «οικονομία

χαμηλών ρύπων». Στο πλαίσιο επίτευξης αυτού του στόχου, επικρατούν ευνοϊκές συνθήκες για επενδύσεις και παρεμβάσεις μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και, εν γένει, αύξησης της ενεργειακής αποδοτικότητας,

Στον τομέα της **Ενέργειας - ΑΠΕ - Ενεργειακή απόδοση**, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα για την περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ (π.χ. υδροηλεκτρική, αιολική, ηλιακή, γεωθερμική ενέργεια και βιομάζα), ενώ στην περιοχή υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, ειδικά των κατοικιών και των δημόσιων κτιρίων.

Στον τομέα της **Κλιματικής Αλλαγής – Διαχείρισης κινδύνων**, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, με εξαίρεση τη Θεσσαλονίκη, δεν χαρακτηρίζεται από σημαντική έκλυση ρύπων. Ωστόσο, η ατμοσφαιρική ρύπανση της Θεσσαλονίκης δύναται να θεωρηθεί ως ένα από τα σοβαρότερα περιβαλλοντικά προβλήματα της Περιφέρειας, καθώς ορισμένοι ατμοσφαιρικοί ρύποι βρίσκονται για εκτεταμένες περιόδους άνω των αποδεκτών ορίων. Η αναμενόμενη επιδείνωση λόγω της κλιματικής αλλαγής δύναται να προκαλέσει περιβαλλοντικές καταστροφές, όπως διάβρωση των ακτών και πλημμύρες, με επιπτώσεις στον τουρισμό και στη γεωργία. Επίσης, κίνδυνοι υπάρχουν και για το δομημένο περιβάλλον, κυρίως, λόγω αύξησης των θερμοκρασιών. Πέραν των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, οι σημαντικότεροι κίνδυνοι για την Περιφέρεια είναι οι πλημμύρες, κυρίως σε δομημένες περιοχές και περιοχές υδατορεμάτων, οι πυρκαγιές σε δασικές και αγροτικές περιοχές, τα βιομηχανικά ατυχήματα και οι σεισμοί, λόγω της υψηλής σεισμικότητας σχεδόν του συνόλου της Περιφέρειας.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει να επιδείξει ένα υψηλής ποιότητας και πολυποίκιλο φυσικό περιβάλλον. Στον τομέα του **Περιβάλλοντος**, η Περιφέρεια περιλαμβάνει αξιόλογους ορεινούς όγκους, άφθονους υδάτινους πόρους, υγροτόπους, παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές. Η ιδιαίτερα υψηλή ποικιλότητα των οικοσυστημάτων αποτυπώνεται στο μεγάλο αριθμό προστατευόμενων περιοχών, στο πλαίσιο διεθνών, εθνικών και ευρωπαϊκών ρυθμίσεων. Ωστόσο, η περιοχή εμφανίζει σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα που αφορούν κυρίως τη ρύπανση των υδάτινων αποδεκτών (θάλασσας, ποταμών, λιμνών, υδροφόρου ορίζοντα) και την αστική ρύπανση.

Στον τομέα της **Προσπελασιμότητας** και των **Βιώσιμων Μεταφορών**, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό όλες τις μορφές μεταφορικών υποδομών για τοπικές, διατοπικές, διαπεριφερειακές και διεθνείς μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων. Μεταξύ άλλων αναφέρονται οι δύο μεγάλοι μήκους αυτοκινητόδρομοι (ΠΑΘΕ, Εγνατία οδός), το σιδηροδρομικό δίκτυο που διέρχεται από την περιοχή, το λιμάνι της Θεσσαλονίκης, το αεροδρόμιο Μακεδονία κ.α. Χαρακτηριστικά είναι, ωστόσο, τα προβλήματα που σχετίζονται με την κυκλοφοριακή επιβάρυνση των αστικών κέντρων, τις μακροχρόνιες καθυστερήσεις σε σημαντικά έργα υποδομής και τη χαμηλή ανάπτυξη των σιδηροδρομικών μεταφορών.

Σε ότι αφορά την **Απασχόληση**, απαιτείται συντονισμένη δράση και στρατηγική προκειμένου να αντιμετωπιστεί η συνεχής πτώση των απασχολούμενων με παράλληλη αύξηση της ανεργίας. Τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά στους νέους, στις γυναίκες και στους ηλικιωμένους ανειδίκευτους. Επιπλέον, παρατηρείται μετατόπιση του κέντρου βάρους της απασχόλησης και της παραγωγής προς τον τριτογενή τομέα, ενώ οι θέσεις εργασίας στο δευτερογενή τομέα συρρικνώνονται και σταθεροποιούνται στον πρωτογενή. Ωστόσο, η αύξηση της απασχόλησης στις υπηρεσίες δεν είναι αρκετή ώστε να αντισταθμίσει τις συνολικές απώλειες απασχόλησης στην Περιφέρεια, γεγονός που υπογραμμίζει περαιτέρω την ανάγκη λήψης ενεργών μέτρων πολιτικής που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ώθηση της απασχόλησης, καθώς και την ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας, βασισμένης σε ένα νέο πρότυπο απασχόλησης.

Ο ευαίσθητος τομέας της **Κοινωνικής Ένταξης και της Καταπολέμησης της Φτώχειας**, αποτελεί τομέα της κοινωνικής πολιτικής, όπου για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, έχει υπάρξει δραματική επιδείνωση λόγω της παρατεταμένης κρίσης. Η φτώχεια πλήττει κυρίως τους νέους, τους ηλικιωμένους, τους άνεργους, καθώς και τις ειδικές ομάδες πληθυσμού. Επιπλέον, η οικονομική κρίση έπληξε με ιδιαίτερα έντονο τρόπο ομάδες του πληθυσμού που δεν έχουν πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας, όπως οι μετανάστες και οι Ρομά. Υπάρχουν, όμως, και άλλες ειδικές ομάδες (π.χ. ΑΜΕΑ, άστεγοι, εξαρτημένοι, ψυχικά ασθενείς κ.α.) των οποίων τα προβλήματα έχουν οξυνθεί.

Το επίπεδο **εκπαίδευσης** και οι σχετικές υποδομές της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας κρίνονται, σε σύγκριση με το μ.ο. της Χώρας, ως ικανοποιητικά. Παρόλα αυτά διαπιστώνονται προβλήματα όπως, π.χ. πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, σημαντικά ποσοστά αναλφάβητων, χαμηλή συμμετοχή στην επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση, μειωμένη συμμετοχή στη δια βίου εκπαίδευση, κ.α. Η οικονομική κρίση προκάλεσε το πρόβλημα του υποσιτισμού πολλών μαθητών στο σχολείο, ενώ η μεγάλη μείωση των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών των εκπαιδευτικών υποδομών θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Σχετικά με την **Θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης**, πρέπει να σημειωθεί ότι η σημαντική αλλαγή του Διοικητικού Χάρτη της Χώρας δεν συνοδεύτηκε από ένα σαφές και σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο. Η ίδρυση νέων Υπηρεσιών και η κατάργηση ή μεταφορά άλλων σε συνδυασμό με τη δραματική μείωση προσωπικού, καθώς και την έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας και της τυποποίησης των διαδικασιών δεν προσέφερε μέχρι σήμερα στη μείωση των διοικητικών βαρών, τόσο για τους πολίτες, όσο και για τις επιχειρήσεις. Διαπιστώνεται ένα έλλειμμα συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των τριών επιπέδων διοίκησης, όσον αφορά στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό έργων και δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτό επιφέρει τη χαμηλή αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, πέρα από τη μη ορθολογική αξιοποίηση των διατιθέμενων οικονομικών πόρων. Επίσης, πολλές από τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο νόμος «Καλλικράτης», είτε δεν έχουν μεταφερθεί στις Περιφέρειες, είτε έχουν μεν μεταφερθεί, χωρίς όμως την ανάλογη μεταφορά πόρων. Συχνά παρατηρείται και το φαινόμενο της επικάλυψης και σύγκρουσης αρμοδιοτήτων με τα άλλα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης.

I.1. Προσδιορισμός των κύριων αναπτυξιακών αναγκών και δυνατοτήτων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

I.1.1. Ως προς τη θέση και ένταξη στο χώρο

Η ΠΚΜ καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα της βόρειας Ελλάδας. Πρόκειται για την μεγαλύτερη σε έκταση και τη δεύτερη σε πληθυσμό περιφέρεια της Ελλάδας. Με εξαίρεση το Άγιο Όρος, καλύπτει το κεντρικό και μεγαλύτερο κομμάτι της Μακεδονίας. Η ΠΚΜ αποτελεί δευτεροβάθμιο οργανισμό αυτοδιοίκησης και μία ενιαία χωρική ενότητα συνολικής έκτασης 18.811 τ.χλμ. Η κεντρική της θέση στο βόρειο άξονα της Χώρας της διασφαλίζει **υψηλή προσβασιμότητα** τόσο προς τις άλλες περιφέρειες της Χώρας, όσο και προς τα Βαλκάνια, αλλά και διεθνώς. Ειδικότερα, η Περιφέρεια συνδέεται τόσο με το σύνολο του ελλαδικού χώρου όσο και με τα Βαλκάνια και το εξωτερικό μέσω του ΠΑΘΕ, της Εγνατίας Οδού και των κάθετων προς αυτήν οδικών αξόνων, του σιδηροδρομικού δικτύου, του αεροδρομίου «Μακεδονία» και του λιμανιού της Θεσσαλονίκης.

Αναμφισβήτητο βασικό πλεονέκτημα είναι η **προνομιακή γεωγραφική θέση** της Περιφέρειας σε συνάρτηση με τη σημαντική Ελληνική επενδυτική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στο Βαλκανικό χώρο. Ζητούμενο, εντούτοις παραμένει να προσδιοριστεί ο διακριτός ρόλος της, ως

κεντροβαρούς περιοχής προώθησης ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών προς τις αγορές της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης.

Η Περιφέρεια απαρτίζεται από επτά Περιφερειακές Ενότητες, οι οποίες ταυτίζονται γεωγραφικά με τους αντίστοιχους πρώην Νομούς Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών και Χαλκιδικής. Όσον αφορά τους ΟΤΑ πρώτου βαθμού, η αλλαγή του αυτοδιοικητικού χάρτη της χώρας με το πρόγραμμα Καλλικράτης δημιούργησε 38 νέους Δήμους στην επικράτεια της, έναντι των 133 Δήμων που είχαν δημιουργηθεί το 1997 με το Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας». Έδρα της Περιφέρειας είναι η Θεσσαλονίκη, που αποτελεί και την πρωτεύουσα της Περιφερειακής Ενότητας (ΠΕ) Θεσσαλονίκης. Η ΠΕ Θεσσαλονίκης έχει έκταση 3.683 τετραγωνικά χιλιόμετρα και είναι η μεγαλύτερη στην περιφέρεια, αλλά και στη Βόρεια Ελλάδα, ενώ σε εθνικό επίπεδο καταλαμβάνει τη 10^η θέση.

Τα βασικά γεωγραφικά και πληθυσμιακά στοιχεία των επί μέρους ΠΕ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας καταγράφονται στον Πίνακα 1. Από τον Πίνακα αυτόν προκύπτει ότι η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας έχει 1.874.590 κατοίκους, σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της απογραφής 2011 του μόνιμου πληθυσμού της χώρας. Η Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλονίκης συγκεντρώνει το 58,92% του μόνιμου πληθυσμού της Περιφέρειας ή 1.104.460 κατοίκους. Όπως φαίνεται και στον πίνακα 1, πολυπληθέστερη μετά τη Θεσσαλονίκη εμφανίζεται η Π.Ε. Σερρών με 9,39% του μόνιμου πληθυσμού, ενώ η Π.Ε. Κιλκίς έχει το μικρότερο πληθυσμό σε επίπεδο Περιφέρειας με ποσοστό 4,29%.

Πίνακας 1. Βασικά γεωγραφικά, δημογραφικά, διοικητικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας

Περιφερειακές Ενότητες	Έκταση τ. Χλμ.	Θέση στην Ελλάδα	Πληθυσμός (2011)	% του συνόλου της Περιφέρειας	Πυκνότητα Πληθυσμού ανά τ.χλμ.	Αριθμός δήμων
Ημαθίας	1.701	40 ^η	140.710	7,51	82,73	3
Θεσσαλονίκης	3.683	10 ^η	1.110.132	58,92	299,90	14
Κιλκίς	2.519	26 ^η	80.360	4,29	31,90	2
Πέλλας	2.506	27 ^η	139.660	7,45	55,74	4
Πιερίας	1.516	42 ^η	127.400	6,80	84,00	3
Σερρών	3.968	8 ^η	176.050	9,39	44,37	7
Χαλκιδική			105.950	5,65	36,31	5
Σύνολο Περ. Κεν. Μακεδονίας	18.811	1 ^η	1.874.590	100	99,66	38

Πηγή: ΕΣΥΕ

Από γεωφυσικής απόψεως, η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας αρθρώνεται από τέσσερα γεωγραφικά υποσυστήματα:

- Από πεδινές περιοχές μεταξύ των ορεινών όγκων.
- Από τους ορεινούς όγκους
- Από λοφώδεις (ημιορεινές) περιοχές.
- Από παραθαλάσσιες περιοχές.

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι από τις πλέον πεδινές της χώρας. Ειδικότερα, το ποσοστό της γεωργικής γης ως προς την συνολική έκταση της περιφέρειας ανέρχεται σε 39,4%, έναντι 29,9% του μ.ο. της χώρας. Η καλλιεργούμενη έκταση ανέρχεται σε 7,6 εκατ. στρέμματα, εκ των οποίων το 75% αντιστοιχεί σε πεδινές και κατά 25% σε ορεινές και ημιορεινές εκτάσεις.

Επίσης, η περιφέρεια διαθέτει πολυάριθμους ορεινούς όγκους, οι σημαντικότεροι των οποίων είναι: ο Όλυμπος και τα Δυτικά Πιέρια στην Πιερία, το Βέρμιο στην Ημαθία, ο Άθως και ο Χολομώντας στη Χαλκιδική, ο Χορτιάτης και ο Βερτίσκοκ στη Θεσσαλονίκη, τα Κερδύλια

(Θεσσαλονίκη, Σέρρες), τα όρη Βροντούς στις Σέρρες, η οροσειρά Κερκίνη (Κιλκίς, Σέρρες), ο Βόρας, το Πίνοβο, η Τζένα στην Πέλλα, καθώς και το Πάικο (Πέλλα, Κιλκίς). Μεταξύ των ορεινών όγκων, διαμορφώνεται ένα δυτικό και ένα ανατολικό πεδινό τμήμα με εξαιρετικά πλούσια χλωρίδα και πανίδα.

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της περιφέρειας είναι το πυκνό σύστημα απορροής και υδάτινων πόρων. Στο δυτικό τμήμα της Κεντρικής Μακεδονίας, προερχόμενοι από τα βόρεια και τα δυτικά ρέουν και εκβάλλουν στη θάλασσα οι ποταμοί Αλιάκμονας, Αξιός, Γαλλικός, Λουδίας. Στο ανατολικό της τμήμα ρέει και εκβάλλει στη θάλασσα ο ποταμός Στρυμόνας. Οι ορεινοί όγκοι, το σύστημα απορροής και η γεωμορφολογία του εδάφους διαμορφώνουν ένα σύστημα λιμνών που περιλαμβάνει στα βόρεια, τμήμα της Βεγορίτιδας, της Δοϊράνης και της τεχνητής λίμνης Κερκίνης, καθώς και τις λίμνες Κορώνεια και Βόλβη στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Οι εκτενείς παραθαλάσσιες περιοχές εντοπίζονται σε πέντε από τις επτά Περιφερειακές Ενότητες (εκτός Κιλκίς και Πέλλας), ωστόσο η Ημαθία και οι Σέρρες έχουν σχετικά μικρό μήκος ακτογραμμών. Στις παράκτιες περιοχές της Πιερίας και στις χερσονήσους της Χαλκιδικής, οι οποίες έχουν το μεγαλύτερο θαλάσσιο μέτωπο, εντοπίζεται η κυριότερη τουριστική δραστηριότητα της Περιφέρειας αλλά και οξυμένα προβλήματα, κυρίως περιβαλλοντικά (όχληση, υποβάθμιση γεωργικής γης, περιβαλλοντική υποβάθμιση) και πολεοδομικά (συγκρούσεις χρήσεων γης, αυθαίρετη δόμηση). Η μόνη νησιωτική περιοχή που υπάγεται διοικητικά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι η Αμμουλιανή με κύρια παραγωγική δραστηριότητα τον τουρισμό.

Από πολεοδομικής απόψεως η περιφέρεια αποτελεί την πιο αστικοποιημένη και πυκνοκατοικημένη περιφέρεια της χώρας μετά την Αττική. Σύμφωνα με το Χωροταξικό Σχέδιο Κεντρικής Μακεδονίας, το οικιστικό της δίκτυο διαρθρώνεται σε τρία επίπεδα:

- 1) Πολεοδομικό Συγκρότημα Θεσσαλονίκης (ΠΣΘ).
- 2) Αστικά κέντρα στο δυτικό τμήμα της Περιφέρειας: Βέροια, Γιαννιτσά, Νάουσα, Έδεσσα.
- 3) Αστικά κέντρα που αναπτύσσονται ακτινικά από τη Θεσσαλονίκη: Κατερίνη, Κιλκίς, Σέρρες.

Όσον αφορά τη διάρθρωση του οικιστικού συστήματος, παρατηρείται έντονη διαφοροποίηση. Έτσι, στις ΠΕ Θεσσαλονίκης, Πιερίας, Σερρών και Κιλκίς υπάρχει ένα κυρίαρχο αστικό κέντρο (μονοπολικό σύστημα), στις ΠΕ Ημαθίας και Πέλλας υπάρχουν περισσότερα αστικά κέντρα (πολυπολικό σύστημα), ενώ στην ΠΕ Χαλκιδικής διαπιστώνεται μεγάλη οικιστική διασπορά (απολικό σύστημα). Βασικό χαρακτηριστικό της περιφέρειας είναι η ύπαρξη του μητροπολιτικού κέντρου της Θεσσαλονίκης, του δεύτερου της χώρας. Η Θεσσαλονίκη είναι η καρδιά του αστικού και αναπτυξιακού συστήματος της περιφέρειας, ενώ συγχρόνως είναι η δεύτερη «πόλη-πύλη» της χώρας και η βασική πύλη προς τα Βαλκάνια.

Συμπερασματικά, η Περιφέρεια της Κεντρικής Μακεδονίας είναι μια περιοχή όπου συνδυάζονται στοιχεία κεντρικότητας με στοιχεία συνοριακού χαρακτήρα, τόσο σε επίπεδο χώρας, όσο και ως προς την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από κάθε άποψη (δημογραφική, οικονομική, διοικητική, κοινωνική) είναι η κυρίαρχη περιοχή της Βόρειας Ελλάδας και η δεύτερη σημαντικότερη της χώρας. Αναμφισβήτητο, βασικό πλεονέκτημά είναι η προνομιακή γεωγραφική θέση της Κεντρικής Μακεδονίας σε συνάρτηση με τη σημαντική Ελληνική επενδυτική δραστηριότητα που έχει αναπτυχθεί στο Βαλκανικό χώρο. Ζητούμενο, εντούτοις παραμένει να προσδιοριστεί ο διακριτός ρόλος της περιοχής, ως κεντροβαρούς περιοχή προώθησης ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών προς τις αγορές της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης.

I.1.2. Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη, Καινοτομία

Παρά την ύπαρξη σημαντικών ερευνητικών και εκπαιδευτικών υποδομών, κέντρων αριστείας, θερμοκοιτίδων, τεχνολογικού πάρκου και ερευνητικού δυναμικού (κυρίως στο δημόσιο τομέα) οι επιδόσεις ΕΤΑΚ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) κρίνονται ως ιδιαίτερα χαμηλές.

Στην καινοτομική κατάταξη των ελληνικών περιφερειών η ΠΚΜ βρίσκεται στην 4η θέση της Χώρας και κοντά στο 85% του μέσου όρου. Στην ευρωπαϊκή κατάταξη, όμως, βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις και στο 35% του ευρωπαϊκού μέσου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2009 σε 1 εκ. κατοίκους αντιστοιχούσαν μόνον 5,9 πατέντες (Αττική 9,948). Τα βασικά προβλήματα και αδυναμίες της Περιφέρειας στο πεδίο της ΕΚΑΤ είναι:

- Η πολύ χαμηλή συνολική χρηματοδότηση (0,6% του περιφερειακού ΑΕΠ, 0,42% των συνολικών δημοσίων επενδύσεων). Ιδιαίτερα αποθαρρυντική είναι η εικόνα στις επιχειρηματικές δαπάνες για Ε&Α στην Περιφέρεια. Αυτές αποτελούν λιγότερο από το 0,10% του περιφερειακού ΑΕΠ. Σημειώνεται ότι η δυνατότητα χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα είναι απολύτως περιορισμένη.
- Το ποσοστό απασχόλησης στον τομέα της ΕΤΑΚ ανέρχονταν το 2008 σε 1,72% του συνόλου των απασχολούμενων, ενώ των ερευνητών σε 0,47 (2005). Το εν λόγω ανθρώπινο δυναμικό βρίσκεται κυρίως στο δημόσιο τομέα, όπου και αυξάνεται, ενώ στον ιδιωτικό τομέα παραμένει σταθερά σε χαμηλά επίπεδα.
- Ο σημαντικός αριθμός υποδομών και ανθρώπινου δυναμικού σε σχέση με τα αποτελέσματα δείχνει το χαμηλό βαθμό απόδοσης των δημοσίων επενδύσεων ΕΤΑΚ στην ΠΚΜ.
- Λόγω και του μικρού μεγέθους τους οι περισσότερες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν οργανωμένα τμήματα Ε&Α .
- Τα ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ της Περιφέρειας είναι προσανατολισμένα κυρίως προς δημόσια και ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και πολύ λιγότερο προς την αγορά και τις επιχειρήσεις.
- Διαπιστώνεται έλλειψη εμπορικής αξιοποίησης των αποτελεσμάτων πρωτογενούς έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης από ΑΕΙ και ερευνητικά ιδρύματα (commercialization), αλλά και έλλειψη διασύνδεσης της έρευνάς τους με τις παραγωγικές επιχειρήσεις της περιοχής, αλλά και τους σημαντικούς κλάδους της πρωτογενούς και δευτερογενούς παραγωγής της Περιφέρειας.
- Υπάρχει μικρή διείσδυση υψηλής τεχνολογίας ιδίως στις ΜΜΕ της Περιφέρειας, ενώ παράλληλα ο όποιος τεχνολογικός τους εκσυγχρονισμός στηρίζεται περισσότερο στη μεταφορά τεχνολογίας (πρωτίστως από το εξωτερικό) και λιγότερο σε ενδοεπιχειρησιακή δραστηριότητα ΕΤΑΚ.
- Οι επιχειρήσεις δίνουν περισσότερη βαρύτητα στις καινοτομίες που συμβάλλουν άμεσα στη διεύρυνση της γκάμας των προϊόντων ή υπηρεσιών και λιγότερη στη βελτίωση της ποιότητας. και αρκετά μικρή στη διεύρυνση του μεριδίου ή του μεγέθους της αγοράς.
- Ακόμη, όμως, και στην περίπτωση ανάπτυξης καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών διαπιστώνεται ανεπαρκής επιχειρηματική εκμετάλλευση και απροθυμία ανάληψης επιχειρηματικού κινδύνου.
- Δεν υπάρχει συνεκτική και ολοκληρωμένη περιφερειακή στρατηγική ΕΤΑΚ, ενώ παράλληλα υπάρχει υπερβολικός βαθμός συγκέντρωσης υποδομών, δομών και δράσεων ΕΤΑΚ στην μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης.
- Διαπιστώνεται απουσία σταθερών στρατηγικών και συνεργασιών μεταξύ των περιφερειακών δρώντων στην ΕΤΑΚ καθώς και ερευνητικών clusters.

- Οι φορείς και τα ερευνητικά κέντρα της περιοχής παρουσιάζουν χαμηλό βαθμό ένταξης σε διεθνή δίκτυα και αλυσίδες ΕΤΑΚ.
- Η πορεία του φιλόδοξου σχεδίου της δημιουργίας της Αλεξάνδρειας Ζώνης Καινοτομίας Θεσσαλονίκης κρίνεται ως απογοητευτική.

Με βάση τα παραπάνω προβλήματα και αδυναμίες η Περιφέρεια καλείται να βελτιώσει τις επιδόσεις της στον τομέα της ΕΤΑΚ προκειμένου να προάγει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της και να βελτιώσει τις παραγωγικές της επιδόσεις. Ειδικότερα, οι βασικές ανάγκες που πρέπει να καλυφθούν είναι:

- Αύξηση της δημόσιας και ιδιωτικής χρηματοδότησης στον τομέα της ΕΤΑΚ.
- Ενίσχυση και βελτίωση της αποδοτικότητας των υποδομών και του ανθρώπινου δυναμικού ΕΤΑΚ .
- Εκπόνηση περιφερειακής στρατηγικής ΕΤΑΚ και βελτίωση της περιφερειακής διακυβέρνησης ΕΤΑΚ.
- Ενίσχυση της διασύνδεσης των Πανεπιστημίων και των ερευνητικών κέντρων της Περιφέρειας με τις επιχειρήσεις.
- Προώθηση της ερευνητικής συνεργασίας και των δικτύων σε περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο και δημιουργία ερευνητικών clusters για την αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.
- Ενίσχυση επιχειρηματικών επενδύσεων ΕΤΑΚ, ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, μεταφορά τεχνολογίας.
- Προώθηση της ΕΤΑΚ στους δυναμικούς και εξωστρεφείς κλάδους της γεωργίας (π.χ. αγροδιατροφικά προϊόντα,) και της αλιείας (π.χ. προϊόντα ιχθυοκαλλιέργειών).
- Ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ ΕΤΑΚ και επιχειρηματικότητας και βελτίωση της χρηματοδότησης επενδύσεων για την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων Ε&ΤΑ.

Όπως έχει επισημανθεί στην απάντηση της ΠΚΜ στην 1^η Εγκύκλιο του Υπ. Ανάπτυξης, αλλά και στο Πενταετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα της ΠΚΜ, η Περιφέρεια θέτει υψηλά το στόχο της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στηριζόμενη κυρίως στις ώριμες ερευνητικές δομές, οι οποίες ήδη επιδεικνύουν υψηλή εξωστρέφεια και ενσωμάτωση ΤΠΕ και δράσεων καινοτομίας. Ήδη, στην ΠΚΜ υλοποιούνται μέχρι στιγμής από το ΠΕΠ 2007-2013 δημόσια έργα έρευνας και τεχνολογίας ύψους 37,9 Μεuro, εκ των οποίων τα 2 αφορούν σε ερευνητικές υποδομές, 5 αφορούν σε δίκτυα, μελέτες, οριζόντιες ενέργειες και συνεργασίες ερευνητικών φορέων με επιχειρήσεις και 96 έργα βασικής ή/και εφαρμοσμένης έρευνας, στα οποία εμπλέκονται 338 ερευνητές (ισοδύναμα ανθρωποέτη) και εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν σε 27 αιτήσεις για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Επίσης υλοποιούνται 179 έργα ιδιωτικών ενισχύσεων για την εισαγωγή ή προώθηση της καινοτομίας σε επιχειρήσεις ύψους δημόσιας δαπάνης 13,6 Μεuro και συνολικής ιδιωτικής δαπάνης ύψους 7,4 Μεuro, με μέση επένδυση 183.213€. Στα έργα αυτά εκτιμάται ότι θα απασχοληθούν 178 ερευνητές (ισοδύναμα ανθρωποέτη) και ότι θα οδηγήσουν σε 9 αιτήσεις για δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Ήδη από την προηγούμενη διαχειριστική περίοδο είχαν γίνει σημαντικές επενδύσεις σε ερευνητικές υποδομές, της επέκτασης της κτιριακής υποδομής του ΕΚΕΤΑ και τον εκσυγχρονισμό 9 ερευνητικών ινστιτούτων. Την περίοδο 2000-2006 υλοποιήθηκαν πάνω από 1.000 έργα ιδιωτικών ενισχύσεων (με μέση επιδότηση 41.200€ ανά επένδυση) για εισαγωγή καινοτομίας σε επιχειρήσεις.

Στόχος και ζητούμενο για την ΠΚΜ μέσα από τη νέα προγραμματική περίοδο, είναι να ενισχύσει τη δραστηριότητα έρευνας και ενσωμάτωση της καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία, την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας και την ανάδειξη των φορέων και ινστιτούτων της περιοχής σε «νησίδες» προαγωγής νέας έρευνας και καινοτομίας. Τα πλεονεκτήματα της Περιφέρειας στον τομέα της «Έρευνας-Καινοτομίας-Τεχνολογικής Ανάπτυξης» επικεντρώνονται στα κάτωθι:

- Υψηλός βαθμός συγκέντρωσης ανθρώπινων πόρων με εκπαίδευση τριτοβάθμια και ανώτερη

- Αυξανόμενη χρηματοδότηση έρευνας από ιδιωτικές επιχειρήσεις (2 από τις 5 Ελληνικές εταιρίες που εμφανίζονται στο R&D Eurobarometer βρίσκονται στη Θεσσαλονίκη).
- Κρίσιμη μάζα ερευνητικών κέντρων, πανεπιστημιακών δράσεων και κέντρων αριστείας: παρουσία δύο εκ των μεγαλύτερων πανεπιστημίων της ΝΑ Ευρώπης (Αριστοτέλειο και Μακεδονίας), ύπαρξη περίπου 80 πανεπιστημιακών και δημόσιων ερευνητικών εργαστηρίων, Ερευνητικά κέντρα αριστείας στους τομείς Βιοδιάγνωσης, Προηγμένων συστημάτων παραγωγής για πετροχημικές διεργασίες, ενεργειακές και περιβαλλοντικές τεχνολογίες, Επεξεργασίας πληροφορίας, εικονικής πραγματικότητας, Ασφάλειας μεταφορών.
- Υψηλής ποιότητας ανθρώπινο δυναμικό και αύξηση του ερευνητικού δυναμικού στον δημόσιο τομέα.
- Υποδομές Έρευνας Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας στην Ανατολική Θεσσαλονίκη: ΕΚΕΤΑ και Τεχνολογικό πάρκο, 3 θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων, CEDEFOP.
- Ύπαρξη σημαντικού αριθμού δυναμικών επιχειρήσεων με κουλτούρα καινοτομίας.

I.1.3. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών

Οι διαθέσιμοι δείκτες διάδοσης και εφαρμογής ΤΠΕ δείχνουν ότι τα τελευταία έτη η ΠΚΜ έχει σημειώσει σημαντική βελτίωση, ειδικά στις αστικές περιοχές. Χαμηλή κρίνεται η επέκταση, διάδοση και διείσδυση των ευρυζωνικών δικτύων στις αγροτικές περιοχές. Επίσης, παρατηρείται χαμηλή διάχυση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών σε δημόσιες υπηρεσίες και ανθρώπινο δυναμικό σε ηλικίες άνω των 50 ετών. Η δυνατότητα χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα για την αξιοποίηση ΤΠΕ κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Για την αντιμετώπιση των αδυναμιών και την κάλυψη των κενών κρίνονται ως σκόπιμα:

- Η θέσπιση μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής ΤΠΕ και η χαρτογράφηση των αναγκών ανά τομέα.
- Η επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων και η ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων για την ψηφιακή οικονομία, ειδικά στις υστερούσες αγροτικές περιοχές.
- Η ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση ζήτησης ΤΠΕ.
- Η ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικό πολιτισμό και ηλεκτρονική υγεία.
- Η καταπολέμηση του ψηφιακού αναλφαριθμητισμού.
- Η ενίσχυση της αξιοποίησης των ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις και το δημόσιο τομέα.
- Η διάδοση της εφαρμογής ΤΠΕ στον αγροτικό τομέα, στον κλάδο της αλιείας και στον τουρισμό.

Αντίστοιχα και συμπληρωματικά με τα παραπάνω, αξίζει να σημειωθεί ότι στην ΠΚΜ υλοποιούνται από το ΠΕΠ – κατά την προγραμματική περίοδο 2007-2013 - 263 δημόσια έργα ψηφιακής σύγκλισης, εκ των οποίων τα 5 αφορούν σε επεκτάσεις/αναβαθμίσεις ευρυζωνικών δικτύων/υποδομών. Από τις επεκτάσεις αυτές των δικτύων καλύπτεται ένας πληθυσμός περίπου 650.000 κατοίκων.

Τα υπόλοιπα 199 έργα αφορούν στη δημιουργία ηλεκτρονικών εφαρμογών που καθιστούν συνολικά 1.171 υπηρεσίες προσβάσιμες ηλεκτρονικά:

Προσβάσιμες από:	Δημόσιες Υπηρεσίες	Άλλες Υπηρεσίες
Πολίτη	510	67

Εκτιμάται ότι στο σύνολο θα εξυπηρετηθούν από αυτές τις παρεμβάσεις περίπου 13.700 επιχειρήσεις, ενώ περίπου 200.000 πολίτες θα χρησιμοποιούν τουλάχιστον μία διαθέσιμη υπηρεσία ηλεκτρονικά. Δέκα (10) έργα αφορούν σε ευφυή συστήματα διαχείρισης πόρων ή εξοικονόμησης ενέργειας/καυσίμων, κλπ. Ταυτόχρονα υλοποιούνται 459 έργα ιδιωτικών ενισχύσεων για την ενσωμάτωση των ΤΠΕ σε επιχειρήσεις ύψους δημόσιας δαπάνης 7,8 Μεуро και συνολικής ιδιωτικής δαπάνης 5,1 Μεуро, με μέση επένδυση 28.300€. Από τις ενισχύσεις αυτές ωφελούνται 657 επιχειρήσεις. Επίσης χρηματοδοτείται ένα μεγάλο έργο ενίσχυσης της εταιρίας Hellas on line ύψους δημόσιας δαπάνης 1,2 Μεуро και ιδιωτικής δαπάνης 3 Μεуро. Η κάλυψη της Περιφέρειας από ευρυζωνικά δίκτυα είναι ικανοποιητική όσον αφορά τις μεγάλες πληθυσμιακές συγκεντρώσεις. Οι ταχύτητες ADSL στις περισσότερες περιοχές με ευρυζωνική κάλυψη είναι μεταξύ 8 και 24 Mbps, ενώ κάλυψη IP-TV παρέχεται όπου υπάρχει ταχύτητα άνω των 8 Mbps. Κάλυψη 3G για την κινητή τηλεφωνία υπάρχει σχεδόν στο σύνολο της εδαφικής επικράτειας της Περιφέρειας. Όσον αφορά τη διείσδυση των ευρυζωνικών υπηρεσιών, δεν υπάρχουν μετρήσεις σε επίπεδο περιφέρειας (αλλά για όλη τη Βόρεια Ελλάδα). Από το 2008 έως το 2011 η πρόσβαση είχε υπερδιπλασιαστεί (41% των νοικοκυριών).

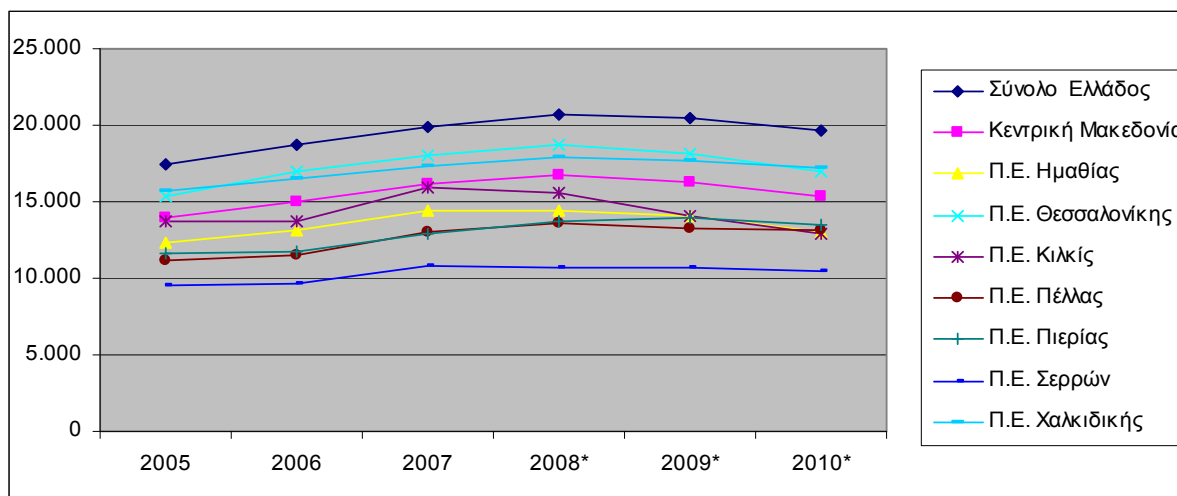
Στα συγκριτικά πλεονεκτήματα του τομέα των **Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών**, συγκαταλέγονται:

- Υφιστάμενα ευρυζωνικά δίκτυα και λοιπές υποδομές.
- Συγκέντρωση σημαντικού αριθμού επιχειρήσεων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.
- Η διαρκής τεχνολογική εξέλιξη σε ψηφιακά μέσα χαμηλώνει το κόστος πρόσβασης σε ΤΠΕ.

I.1.4. Ανταγωνιστικότητα - Επιχειρηματικότητα

Η ΠΚΜ εμφανίζει αναπτυξιακή υστέρηση σε σχέση με το μέσο όρο (μ.ο.) της Χώρας. Έτσι, το ΑΕΠ της Περιφέρειας βρίσκεται κάτω από το μ.ο. της Χώρας, παρόλο που διαχρονικά ακολουθεί την εξέλιξή του. Αναφορικά με τις Περιφερειακές Ενότητες (ΠΕ) της Περιφέρειας, η ΠΕ Θεσσαλονίκης εμφανίζει κατά κεφαλή ΑΕΠ πάνω από το μ.ο. της Περιφέρειας. Το ίδιο συμβαίνει και με την ΠΕ Χαλκιδικής, η οποία το 2010 εμφανίζει κκ ΑΕΠ υψηλότερο, τόσο από την Περιφέρεια, όσο και από την ΠΕ Θεσσαλονίκης. Για το ίδιο έτος, ακολουθούν οι ΠΕ Πιερίας, Πέλλας, Ημαθίας και Κιλκίς, ενώ στην τελευταία θέση βρίσκεται η ΠΕ Σερρών με σημαντική απόκλιση από το μ.ο. της χώρας και της περιφέρειας. Βασικά το μ.ο. της Περιφέρειας τον ανεβάζουν οι ΠΕ Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής, μιας και υπάρχουν έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Η υψηλή θέση της ΠΕ Θεσσαλονίκης, οφείλεται στο μητροπολιτικό της χαρακτήρα και στη συγκέντρωση πολλών βιομηχανικών μονάδων καθώς και δυναμικών υπηρεσιών, ενώ η αντίστοιχη θέση της ΠΕ Χαλκιδικής σχετίζεται κυρίως με τη δυναμική που εμφανίζει στον τομέα του τουρισμού. Επιπλέον, ο αγροτικός χαρακτήρας της ΠΕ Σερρών ερμηνεύει την αναπτυξιακή υστέρησή του. Μέχρι το 2008, η απόσταση μεταξύ των ΠΕ δεν μεταβάλλεται, ενώ μετά το συγκεκριμένο έτος οι τιμές των ΠΕ Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας και Πιερίας συγκλίνουν, ενώ η ΠΕ Χαλκιδικής εμφανίζει υψηλότερο κκ ΑΕΠ από την ΠΕ Θεσσαλονίκης. Όλες οι ΠΕ υφίστανται σημαντική μείωση του κκ ΑΕΠ κατά το 2010, γεγονός που οφείλεται στην οικονομική κρίση που άρχισε να υπάρχει στη χώρα.

Εικόνα 1: Εξέλιξη Κατά κεφαλή ΑΕΠ ανά Περιφερειακή Ενότητα

Το παραγωγικό σύστημα της ΠΚΜ εμφανίζει μεγάλη συγκέντρωση σε λίγους κλάδους της βιομηχανίας και της πρωτογενούς παραγωγής, κατά κανόνα έντασης εργασίας και κεφαλαίου, καθώς και σε υπηρεσίες εξυπηρέτησης των καταναλωτών και λιγότερο σε δυναμικές υπηρεσίες υποστήριξης των επιχειρήσεων ή σε εξαγωγικές υπηρεσίες (πλην του τουρισμού). Για παράδειγμα, με βάση τις τιμές των Location Quotient's (LQ) διαπιστώνουμε το χαμηλό βαθμό εξειδίκευσης της Περιφέρειας σε πάρα πολλούς κλάδους παραγωγής. Σχετικά υψηλές τιμές εμφανίζουν η Κατασκευή μηχαν/κίνητων-ρυμουλκούμενων-ημιρυμουλκούμενων οχημάτων, Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού, Κατασκευή Η/Υ, ηλεκτρονικών και οπτικών προϊόντων, Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, ειδών ένδυσης και κατεργασία δέρματος, Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά και Κατασκευή ηλεκτρικών μηχανών και συσκευών.

Χαμηλές τιμές εξειδίκευσης εμφανίζουν οι κλάδοι: παραγωγή βασικών φαρμακευτικών προϊόντων, Ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία, χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες-ασφαλιστικές δραστηριότητες, Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις, τηλεοπτικές εκπομπές, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες, Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού, Κατασκευές, Χερσαίες μεταφορές, μεταφορές μέσω αγωγών, μεταφορές μέσω υδάτινων οδών, αεροπορικές μεταφορές, αποθήκευση και ταχυδρομεία. Οι σημαντικότερες αδυναμίες και τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας συνοψίζονται ως εξής:

- Μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων και της παραγωγής λόγω της οικονομικής κρίσης.
- Διαχρονική υποχώρηση των παραγωγικών κλάδων της μεταποίησης και της γεωργίας και προσφάτως των κατασκευών.
- Πολύ χαμηλός βαθμός άμεσων ξένων επενδύσεων, δραστική μείωση εγχώριων επενδύσεων, αποεπένδυση και μεταφορά επιχειρηματικής δραστηριότητας στο εξωτερικό (κυρίως σε χώρες της Βαλκανικής).
- Χαμηλή εξαγωγική επίδοση και περιορισμένος αριθμός κλάδων με εξαγωγική δραστηριότητα (π.χ. σε 7 κλάδους αντιστοιχεί το 52% των συνολικών εξαγωγών της Περιφέρειας).
- Κυριαρχία των ΜΜΕ και ισχυρή σύνδεση με πρωτογενή τομέα.
- Χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα.
- Χαμηλός βαθμός παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών έντασης γνώσης και τεχνολογίας.
- Μεγάλα προβλήματα στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.

- Αρνητικό επενδυτικό περιβάλλον λόγω γραφειοκρατίας και άλλων εμποδίων.

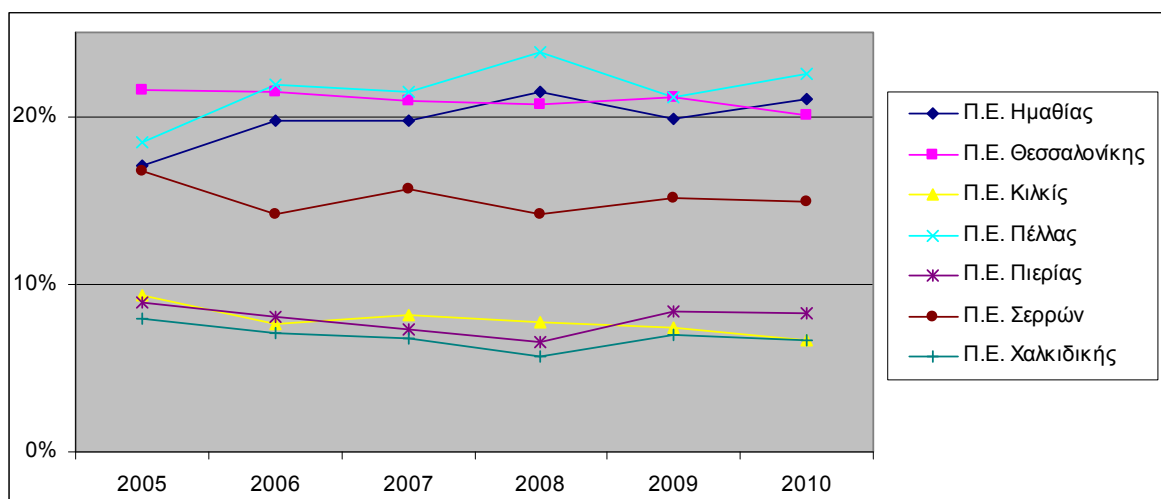
Μέσα από την ανάλυση των κρίσιμων ζητημάτων και προβλημάτων (όπως αποτυπώθηκαν στην προηγούμενη ενότητα) αναδεικνύονται ταυτόχρονα και τα πλεονεκτήματα της ΠΚΜ στον τομέα της Επιχειρηματικότητας-Ανταγωνιστικότητας, τα οποία στηρίζονται στην πολύ-τομεακή παραγωγική διάρθρωση, αλλά και την κεντρο-βαρικότητα της Περιφέρειας σε σχέση με υφιστάμενες και δυνητικές αγορές προώθησης των προϊόντων και των υπηρεσιών της. Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- Μεγέθυνση διακρατικών εμπορικών συναλλαγών με Βαλκανικές και άλλες χώρες (Ουκρανία, Ρωσία κλπ.).
- Σημαντική παρουσία και επενδυτική δραστηριότητα ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια
- Δυναμικός παραγωγικός πόλος και κέντρο παραγωγής βασικών αγροτικών προϊόντων με ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις και υψηλή ποιότητα.
- Σημαντικό μέγεθος του δευτερογενούς τομέα, με ισχυρή αλλά παραδοσιακή βάση (τρόφιμα-ποτά, μεταλλικά προϊόντα, έπιπλα, μηχανήματα-εξοπλισμός, επεξεργασμένα ορυκτά, ένδυση), που καθιστά την Περιφέρεια δεύτερο βιομηχανικό κέντρο της χώρας, μετά την Αττική.
- Σημαντικοί φυσικοί εδαφικοί και υδατικοί πόροι (μεγαλύτερες πεδιάδες στη Χώρα, σημαντικά ποτάμια και λίμνες, ορυκτός και μεταλλευτικός πλούτος, δάση, σημαντικοί ιχθυότοποι)
- Δυνατότητες τεχνικής υποστήριξης των παραγωγών αγροτικών προϊόντων από το προσωπικό των υπηρεσιών.
- Σημαντικός κόμβος μεταφοράς ενέργειας (ηλεκτρική ενέργεια, φυσικό αέριο) σε Ευρωπαϊκό, Βαλκανικό και Ελληνικό επίπεδο.
- Σημαντική παρουσία και επενδυτική δραστηριότητα ελληνικών επιχειρήσεων στα Βαλκάνια
- Δυναμικός παραγωγικός πόλος και κέντρο παραγωγής βασικών αγροτικών προϊόντων με ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις και υψηλή ποιότητα.
- Ανάπτυξη νέων - εναλλακτικών καλλιεργειών (φαρμακευτικά, αρωματικά φυτά, γλυκαντικά, κ.α.).
- Αυξανόμενο ενδιαφέρον για απασχόληση μέρους του πληθυσμού στον πρωτογενή γεωργικό τομέα.
- Εμπορική ταυτότητα αγροτικών προϊόντων της Κεντρικής Μακεδονίας

1.1.4.1.Αγροτικός τομέας - Αλιεία

Ο πρωτογενής τομέας της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας εξακολουθεί να είναι ιδιαίτερα σημαντικός για το σχηματισμό της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας (ΑΠΑ). Υψηλότερα είναι τα σχετικά ποσοστά στις ΠΕ Πέλλας, Ημαθίας και Θεσσαλονίκης και χαμηλότερα στις ΠΕ Σερρών, Χαλκιδικής, Πιερίας και Κιλκίς. Στις ΠΕ Πέλλας και Ημαθίας τα ποσοστά της πρωτογενούς παραγωγής για το 2010 εμφανίζουν μάλιστα αυξητική τάση, ενώ στις υπόλοιπες ΠΕ φθίνουσα. Από την εξέταση των χαρακτηριστικών του αγροτικού τομέα στην Περιφέρεια, προκύπτει ότι η παραγωγή συμπεριλαμβάνει σημαντικό αριθμό προϊόντων. Η Περιφέρεια θεωρείται σήμερα ως ένα από τα μεγαλύτερα κτηνοτροφικά κέντρα της χώρας. Επίσης, ο παράκτιος χαρακτήρας και τα πλούσια υδατικά αποθέματα της περιοχής (δυτικές ακτές της Περιφέρειας) επιτρέπουν την ανάπτυξη της αλιείας και των ιχθυοκαλλιεργειών σε θαλάσσια και γλυκά ύδατα.

Εικόνα 2: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ του πρωτογενή τομέα της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

Παρά τη σημαντική συμμετοχή του πρωτογενούς τομέα στην παραγωγή και απασχόληση της ΠΚΜ, ο τομέας εμφανίζει σημαντικές αδυναμίες και προβλήματα όπως:

- Μεγάλη εξάρτηση από Κοινοτικές εισοδηματικές ενισχύσεις.
- Κυριαρχία βιομηχανικών αγροτικών προϊόντων και μονοκαλλιέργεια σε πολλές περιοχές της ΠΚΜ.
- Καθυστέρηση του πρωτογενούς τομέα ως προς την τεχνολογία, την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, την υποδομή μεταποίησης, και κυρίως εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων.
- Υψηλό κόστος παραγωγής αγροτικών προϊόντων σε σχέση με άλλους ευρωπαϊκούς εταίρους και λόγω της αύξησης των τιμών των αγροτικών εισροών.
- Προβληματική πρόσβαση στις ευρωπαϊκές και εν γένει στις διεθνείς αγορές.
- Έλλειψη αναγνωρισιμότητας τοπικών προϊόντων.
- Χαμηλό επίπεδο τεχνικής και οργανωτικής υποστήριξης των παραγωγών αγροτικών προϊόντων.
- Καθυστέρηση στην αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα και την αξιοποίηση των πρώτων υλών.
- Οργανωτικές αδυναμίες και δυσλειτουργίες των συλλογικών φορέων των αγροτών.
- Μη ικανοποιητική δυνατότητα χρηματοδότησης από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα.
- Χαμηλή επιχειρηματικότητα «υψηλής προστιθέμενης αξίας».
- Μεγάλη εξάρτηση από τοπικές βιομηχανίες.
- Υστέρηση των δομών και μηχανισμών ποιοτικού ελέγχου.
- Ελλιπής σχεδιασμός ειδικών χρήσεων γης που ρυθμίζονται από ειδικά χωροταξικά πλαίσια

Με βάση τα παραπάνω, οι βασικές αναπτυξιακές ανάγκες της ΠΚΜ είναι:

- Η αναβάθμιση της αγροτικής ανταγωνιστικότητας με τη βελτίωση της παραγωγικότητας των γεωργικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών εκμεταλλεύσεων και με την προώθηση εναλλακτικών καλλιεργειών υψηλής εισοδηματικής απόδοσης με έμφαση στην ποιότητα.
- Η αναδιάρθρωση της παραγωγής με έμφαση σε προϊόντα υψηλής διατροφικής αξίας με κατεύθυνση τη συμβολιακή γεωργία και γεωργία μειωμένων εισροών.
- Η ανάπτυξη προϊόντων ονομασίας προέλευσης και η στήριξή τους από συστήματα διαπίστευσης και τυποποίησης στη βάση ενός προγράμματος ολοκληρωμένης διαχείρισης ποιότητας.

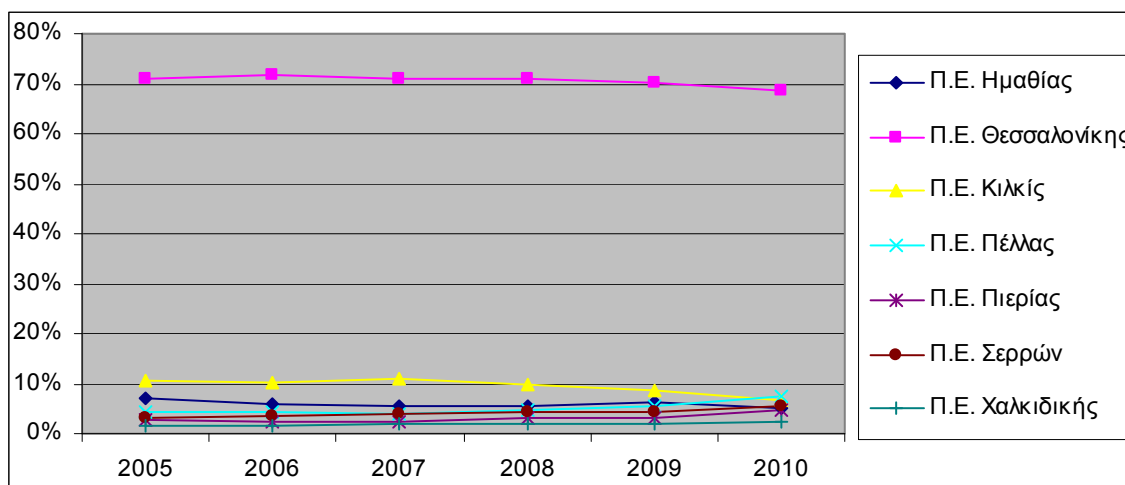
- Η ενίσχυση του πρωτογενή τομέα με τη δημιουργία υποδομών πιστοποίησης, στήριξης και προβολής των εξαγωγικών προϊόντων σε συνεργασία με τους παραγωγικούς φορείς.
- Η βελτίωση των συστημάτων εμπορίας.
- Η προώθηση της έρευνας και της ανάπτυξης στον πρωτογενή τομέα, ενίσχυση της διασύνδεσης με το περιφερειακό ερευνητικό σύστημα και προώθηση καινοτομικών προϊόντων.
- Η ενίσχυση των αγροτικών επιχειρήσεων και η βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησής τους.
- Η ενίσχυση της παραγωγής και εξαγωγής αλιευμάτων.
- Η βελτίωση της ποιότητας των αλιευμάτων και των οστρακοειδών και η συμμετοχή στις ενέργειες προστασίας τους από θαλάσσια ρύπανση.
- Η διαφοροποίηση της παραγωγής σε αγροτικές και παράκτιες περιοχές καθώς και η ενίσχυση της διασύνδεσης μεταξύ αγροτικής παραγωγικής και τουρισμού.

Στον τομέα της αγροτικής παραγωγής και της αλιείας η ΠΚΜ έχει να επιδείξει σημαντική ωρίμανση και διεύρυνση των προϊόντων της, αναδεικνύοντας την ευρύτερη περιοχή σε ένα δυναμικό παραγωγικό πόλο και κέντρο παραγωγής μεγάλης ποικιλίας αγροτικών προϊόντων σε κρίσιμες μάζες και με ισχυρές τοπικές αγροτικές εξειδικεύσεις. Ταυτόχρονα, η οποιαδήποτε υστέρηση παρατηρείται, σχετίζεται με τομείς όπως η σύνδεση της ποιοτικής αυτής παραγωγής με την τεχνολογία, τις υποδομές μεταποίησης, πιστοποίησης, εμπορίας και διακίνησης των προϊόντων. Τα πεδία αυτά αποτελούν και ενδεικτικούς τομείς παρέμβασης του ΠΕΠ ΚΜ 2014-2020.

1.1.4.2. Βιομηχανία

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται από σημαντική μεταποιητική δραστηριότητα. Οι οργανωμένοι χώροι υποδοχής επιχειρήσεων, η βελτίωση των μεταφορικών υποδομών, οι αλλαγές στον ευρύτερο χώρο της Βαλκανικής, η λειτουργία του μητροπολιτικού κέντρου της Θεσσαλονίκης με τις ερευνητικές υποδομές του κ.α. συνέβαλαν στην προσέλκυση επενδύσεων. Το ποσοστό συμμετοχής του κλάδου της μεταποίησης της ΠΕ Θεσσαλονίκης στη συνολική ΑΠΑ μεταποίησης της Περιφέρειας βρίσκεται σταθερά πάνω από το 65% για την περίοδο 2005-2010. Όλες οι άλλες ΠΕ εμφανίζουν ποσοστά συμμετοχής κάτω από 10%. Τα βασικότερα βιομηχανικά προϊόντα της περιοχής είναι τα τρόφιμα και ποτά, κλωστοϋφαντουργικά, είδη ένδυσης και δέρματος, μηχανές και εξοπλισμοί, μεταλλικές κατασκευές, έπιπλα και είδη ξύλου κ.α.

Εικόνα 3: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ της μεταποίησης της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

Τα κυριότερα προβλήματα και αδυναμίες του τομέα της βιομηχανίας στην ΠΚΜ είναι:

- Η απο-επένδυση και η αποχωροθέτηση βιομηχανικών δραστηριοτήτων.
- Η χαμηλή παραγωγικότητα και η αδύνατη διεθνής ανταγωνιστικότητα.
- Ο μικρός βαθμός ανάπτυξης και υιοθέτησης καινοτομιών και νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και τη διοίκηση.
- Η εξάρτηση του τοπικού παραγωγικού συστήματος από παραδοσιακούς κλάδους εντάσεως εργασίας, χαμηλής εξειδίκευσης και από επιχειρήσεις μικρού σχετικά μεγέθους.
- Η απουσία ισχυρών κλάδων για την παραγωγή προϊόντων έντασης γνώσης και τεχνολογίας.
- Η αδυναμία προσέλκυσης ξένων επενδύσεων.
- Ο χαμηλός βαθμός εξωστρέφειας (εξαγωγές, διεθνείς επιχειρηματικές συνεργασίες, ένταξη σε διεθνείς αλυσίδες παραγωγής και διάθεσης).

Οι κύριες αναπτυξιακές ανάγκες στον τομέα της βιομηχανίας είναι οι εξής:

- Ενίσχυση των επενδύσεων και προσέλκυση ξένων επενδύσεων, ειδικά σε κλάδους έντασης γνώσης και τεχνολογίας.
- Δικτύωση των επιχειρήσεων, εξωστρέφεια και συμπληρωματικότητα με τομείς υψηλών επιδόσεων.
- Προώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως, με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και την ενίσχυση της δημιουργίας νέων εταιρειών, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρηματικότητας (business incubators).
- Ενίσχυση παραγωγικής και τεχνολογικής βάσης καθώς και της διεθνοποίησης των μεταποιητικών ΜΜΕ.
- Βελτίωση του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος.
- Ενίσχυση ΕΤΑΚ και διασύνδεση επιχειρήσεων με ερευνητικά κέντρα και ΑΕΙ της Περιφέρειας.
- Βελτίωση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση της βιομηχανίας.

Όπως αναφέρθηκε, του παρόντος εγγράφου, τα ποσοστά συμμετοχής του κλάδου της μεταποίησης στη συνολική ΑΠΑ μεταποίησης της Περιφέρειας και της ΠΕ Θεσσαλονίκης βρίσκονται σταθερά πάνω από το 65%. Όλες οι άλλες ΠΕ εμφανίζουν ποσοστά συμμετοχής κάτω από 10%. Τα βασικότερα βιομηχανικά προϊόντα της περιοχής είναι τα τρόφιμα και ποτά, κλωστούφαντουργικά, είδη ένδυσης και δέρματος, μηχανές και εξοπλισμοί, μεταλλικές κατασκευές, έπιπλα και είδη ξύλου κ.α.

Το μέγεθος του δευτερογενούς τομέα μέχρι πρόσφατα ήταν σημαντικό και οριοθετημένο κύρια σε παραδοσιακούς κλάδους. Τα τελευταία χρόνια ακολούθησε μια φθίνουσα πορεία που επιταχύνθηκε από την παγκόσμια οικονομική κρίση και τις πολιτικές που ακολουθήθηκαν. Το έλλειμμα της ανταγωνιστικότητας του δευτερογενούς τομέα οφείλεται κυρίως στην καθυστέρηση υλοποίησης βασικών υποδομών εξυπηρέτησης της διακίνησης των παραγόμενων προϊόντων και του μη φιλόξενου διοικητικού περιβάλλοντος.

1.1.4.3. Τουρισμός

Η ΠΚΜ είναι από τουριστικής άποψης από τις πλέον ανεπτυγμένες της Χώρας. Αυτό οφείλεται κυρίως στον παραθαλάσσιο μαζικό τουρισμό στις ΠΕ Χαλκιδικής και Πιερίας, στον αστικό και πολιτιστικό τουρισμό της Θεσσαλονίκης, της Βέροιας και της Νάουσας, καθώς και σε μορφές τουρισμού όπως ο αρχαιολογικός (Δίον, Πέλλα, Βεργίνα), ορεινός (Όλυμπος), χιονοδρομικός (Καϊμακτσαλάν), ιαματικός (Λουτράκι Αριδαίας), θρησκευτικός (Άθως, Παναγία Σουμελά) κ.α. Επίσης, η ΠΚΜ διαθέτει σημαντικό αριθμό τουριστικών υποδομών και εξυπηρετήσεων.

Υπάρχουν όμως μια σειρά από αδυναμίες και προβλήματα όπως:

- Η άνιση ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας στην ΚΜ (μεγάλη συγκέντρωση σε Χαλκιδική, Θεσσαλονίκη και Πιερία).
- Η μεγάλη εξάρτηση από το θαλάσσιο τουρισμό κατά τους θερινούς μήνες.
- Η ανυπαρξία ενός ενιαίου περιφερειακού τουριστικού συστήματος.
- Η περιορισμένη αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού και η μη πλήρης ανάδειξη όλων των τουριστικών πόρων.
- Ο χαμηλός βαθμός διείσδυσης σε αναδυόμενες αγορές.
- Η χαμηλή τουριστική δαπάνη.
- Οι πιέσεις στο παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον από την τουριστική δραστηριότητα.

Γενικά, η Περιφέρεια δεν έχει αναπτύξει σε σημαντικό βαθμό την ένταση (ποσοτική και ποιοτική) του κλάδου προς την κατεύθυνση του ποιοτικού και διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος. Είναι δυνατή η περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού και η ενίσχυση της συμβολής του στη συνολική αναπτυξιακή πορεία της ΠΚΜ. Ως βασικές αναπτυξιακές ανάγκες προσδιορίζονται οι εξής:

- Ανάδειξη με συνδυαστικό τρόπο της μεγάλης ποικιλίας των τουριστικών προορισμών της ΚΜ με στόχο την καθιέρωσή της ως ενιαίου τουριστικού προορισμού δωδεκάμηνης διάρκειας.
- Εξασφάλιση της ποιοτικής αναβάθμισης του τουριστικού τομέα και ενίσχυση των δεσμών του με άλλους παραγωγικούς τομείς της Περιφέρειας (π.χ. αγροδιατροφικό).
- Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με ενίσχυση του αστικού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού και του τουρισμού κρουαζιέρας.
- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων στον τουρισμό, μεγαλύτερη αξιοποίηση των ΤΠΕ.
- Διείσδυση σε αναδυόμενες αγορές και ποιοτικό τουρισμό.
- Πρόληψη κινδύνων από τον τουρισμό για το περιβάλλον.
- Διάχυση της τουριστικής ανάπτυξης σε όλες τις περιοχές της ΚΜ.

Η Περιφέρεια διαθέτει σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού, όπως:

- Εκτεταμένο παράκτιο χώρο, με εξαιρετικής ποιότητας ακτές.

- Πλούσιους φυσικούς πόρους, μοναδικές αρχαιότητες και άλλα σημαντικά πολιτιστικά μνημεία.
- Εύκολη προσβασιμότητα (αεροπορική και οδική από τα Βαλκάνια).
- Πλούσιους πόρους για την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Μεγάλο αριθμό ελκυστικών αστικών κέντρων και παραδοσιακών οικισμών.

1.1.5. Οικονομία χαμηλών ρύπων

Στο πλαίσιο της προσπάθειας της ΠΚΜ για την συμβολή στο στόχο ανάδειξης της σε «οικονομία χαμηλών ρύπων», βασίζεται σε μια σειρά πλεονεκτημάτων που δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για αντίστοιχες επενδύσεις και παρεμβάσεις μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και εν γένει αύξηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, συμμετέχοντας στην υλοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών στόχων για την κλιματική αλλαγή και της Στρατηγικής 20-20-20. Μεταξύ των βασικών πλεονεκτημάτων στον τομέα αυτό είναι:

- Διαθεσιμότητα αξιοποιήσιμου δυναμικού Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.
- Μείωση των ρύπων από βελτιώσεις στις μεταφορές: ηλεκτρικά και υβριδικά αυτοκίνητα, ηλεκτρικός σιδηρόδρομος, metro, κλπ
- Μείωση των ρύπων από επέκταση της χρήσης των ΑΠΕ.

1.1.5.1. Ενέργεια – ΑΠΕ

Η ΠΚΜ διαθέτει λίγες ηλεκτροπαραγωγές μονάδες και κυρίως στον τομέα των ΑΠΕ. Ειδικότερα, διαθέτει ορισμένους μεγάλους και αρκετούς μεσαίους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, στις περιοχές Πέλλας και Ημαθίας. Οι υδροηλεκτρικές μονάδες της Περιφέρειας παράγουν το 16% του ηλεκτρικού ρεύματος της Χώρας, ενώ οι υπόλοιπες ΑΠΕ (Αιολικά, Φωτο-βολταϊκά, Βιομάζα) το 12,9%. Η θέση της Περιφέρειας είναι όμως κομβική για την μεταφορά ενέργειας από την δυτική στην ανατολική Ελλάδα και από βορρά προς νότο, αλλά και για τις επικείμενες διεθνείς διασυνδέσεις (π.χ. Αγωγός Τουρκία-Ελλάδα-Ιταλία). Στην ΠΚΜ (Σέρρες) βρίσκεται ο σταθμός εισόδου του ρωσικού φυσικού αερίου από τη Βουλγαρία. Ο βασικός αυτός αγωγός φυσικού αερίου που διέρχεται από την Περιφέρεια (σε μήκος 200 χιλμ. περίπου) κατευθύνεται προς την Αττική, ενώ παράλληλα στη θέση Καρπερή της ΠΕ Σερρών αρχίζει ο κλάδος μεταφοράς προς Ανατολική Μακεδονία και Θράκη. Το δίκτυο διανομής φυσικού αερίου κατασκευάστηκε αρχικά μόνον στην περιοχή της Θεσσαλονίκης. Εν συνεχεία ξεκίνησε η επέκτασή του στην υπόλοιπη Περιφέρεια. Ήδη, στην ΠΚΜ οι γεωγραφικές περιοχές στις οποίες η ΔΕΠΑ έχει κατασκευάσει υποδομές διανομής φυσικού αερίου είναι περίπου 140 χιλιόμετρα δικτύου μέσης και χαμηλής πίεσης. Στα γεωγραφικά όρια άσκησης της δραστηριότητας της ΕΠΑ Κεντρικής Μακεδονίας περιλαμβάνονται οι ΠΕ Ημαθίας, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Σερρών και Χαλκιδικής. Η παροχή αερίου αναμένεται να ξεκινήσει εντός του 2013.

Στο τομέα της ενέργειας και των ΑΠΕ οι αναπτυξιακές ανάγκες της ΠΚΜ είναι κυρίως οι εξής:

- Η περαιτέρω προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.
- Η επέκταση των ενδοπεριφερειακών δικτύων διανομής φυσικού αερίου.
- Η προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, στις κατοικίες και στις επιχειρήσεις.
- Η προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης καθώς και η ανάπτυξη ευφυών συστημάτων διανομής ρεύματος χαμηλής τάσης.

Όπως προαναφέρθηκε, η ΠΚΜ διαθέτει λίγες ηλεκτροπαραγωγές μονάδες και κυρίως στον τομέα των ΑΠΕ. Ειδικότερα, η Περιφέρεια διαθέτει ορισμένους μεγάλους και αρκετούς μεσαίους υδροηλεκτρικούς σταθμούς, στις περιοχές:

- Άγρα (50 MW)
- Εδεσσαίου (19 MW)
- Ασωμάτων (108 MW)
- Σφηκιάς (315 MW)
- Ιλάρωνα (120 MW)

Η περιοχή διαθέτει σημαντικά πλεονεκτήματα για την περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ (π.χ. υδροηλεκτρική, αιολική, ηλιακή, γεωθερμική ενέργεια και βιομάζα).

I.1.5.2. Ενεργειακή απόδοση

Μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 υλοποιούνται από το ΠΕΠ στην ΠΚΜ 26 δράσεις συνολικής δημόσιας δαπάνης 54,7 Μεуро για ενεργειακή εξοικονόμηση. Από τις δράσεις αυτές εκτιμάται ότι περισσότερες από 11.000 κατοικίες αναβαθμίζονται ενεργειακά και η μείωση εκπομπών του θερμοκηπίου υπολογίζεται σε ισοδύναμο 11,78 kt CO₂ ετησίως, από τους οποίους οι 6,54 προέρχονται από βελτιώσεις στον κλιματισμό και οι υπόλοιποι από βελτιώσεις στα κτίρια. Είναι προφανές ότι υπάρχει πολύς χώρος για περαιτέρω βελτιώσεις, αφού το 78% των κτιρίων στην ΠΚΜ είναι κατασκευές προ του 1985, οπότε έγινε υποχρεωτική η θερμομόνωση.

Οι βασικές ανάγκες της Περιφέρειας στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης είναι οι εξής:

- Επέκταση των προγραμμάτων θερμομόνωσης, αντικατάστασης υαλοπινάκων κ.α. σε κατοικίες.
- Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων κτιρίων.
- Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης στις ΜΜΕ
- Ενίσχυση της ΕΤΑΚ στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης και της εξοικονόμησης ενέργειας.

Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης, ειδικά των κατοικιών, των ΜΜΕ και των δημοσίων κτιρίων.

I.1.6. Κλιματική Αλλαγή – Διαχείριση κινδύνων

Η ΠΚΜ, με εξαίρεση τη Θεσσαλονίκη, δεν χαρακτηρίζεται από σημαντική έκλυση ρύπων, ορισμένα από τα οποία συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή. Όμως η ατμοσφαιρική ρύπανση της Θεσσαλονίκης δύναται να θεωρηθεί ως ένα από τα σοβαρότερα περιβαλλοντικά προβλήματα της ΠΚΜ, καθώς αφενός ορισμένοι ατμοσφαιρικοί ρύποι βρίσκονται για εκτεταμένες περιόδους άνω των αποδεκτών ορίων και αφετέρου γιατί επηρεάζει την υγεία του μεγαλύτερου μέρους των κατοίκων της Περιφέρειας. Η εν λόγω ατμοσφαιρική ρύπανση οφείλεται κυρίως στην κυκλοφορία των οχημάτων, στη βιομηχανία και στα συστήματα θέρμανσης (π.χ. πετρέλαιο, ξύλο, βιομάζα). Άλλοι παράγοντες είναι οι δυσμενείς μετεωρολογικές συνθήκες, η μορφολογία και πολεοδομική ανάπτυξη της πόλης, κ.α. Οι πλέον επικίνδυνοι ρύποι στην περιοχή είναι το διοξείδιο του θείου (SO₂), το μονοξείδιο του άνθρακα (CO), το διοξείδιο του αζώτου (NO₂), το όζον (O₃) και τα αιωρούμενα Σωματίδια (PM₁₀ και PM_{2.5}).

Η αναμενόμενη επιδείνωση λόγω της κλιματικής αλλαγής δύναται να προκαλέσει περιβαλλοντικές καταστροφές όπως διάβρωση των ακτών και πλημμύρες, με επιπτώσεις στον τουρισμό και στη γεωργία. Επίσης, κίνδυνοι υπάρχουν και για το δομημένο περιβάλλον, κυρίως, λόγω αύξησης των θερμοκρασιών.

Πέραν των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής οι σημαντικότεροι κίνδυνοι για την Περιφέρεια είναι οι πλημμύρες, κυρίως σε δομημένες περιοχές και περιοχές υδατορεμάτων, οι πυρκαγιές σε δασικές και αγροτικές περιοχές, τα βιομηχανικά ατυχήματα και οι σεισμοί, λόγω της υψηλής σεισμικότητας σχεδόν του συνόλου της Περιφέρειας.

Με βάση τα παραπάνω οι ανάγκες της ΠΚΜ είναι:

- Η ενίσχυση των επενδύσεων (δημόσιων και ιδιωτικών) για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή
- Η μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης.
- Η προώθηση των επενδύσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών.

Στην ΠΚΜ υλοποιούνται μέχρι στιγμής από το ΠΕΠ - μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 - 11 έργα για την πρόληψη κινδύνων συνοδικής δημόσιας δαπάνης 26 Μεuro, εκ των οποίων τα περισσότερα (7) αφορούν στην πρόληψη και διαχείριση πλημμυρικών φαινομένων κυρίως από χειμάρρους. Άλλο ένα έργο διαχείρισης πλημμυρικών φαινομένων (ύψους 1,9 Μεuro) υλοποιείται από το πρόγραμμα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας Ελλάδα – Βουλγαρία και αφορά τον ποταμό Στρυμόνα. Μία άλλη σημαντική περιοχή πρόληψης και διαχείρισης κινδύνου σχετίζεται με τις δασικές πυρκαγιές. Κατά την υλοποίηση του ΠΕΠ 2000-2006 έγιναν σημαντικές παρεμβάσεις τόσο σε αντιπυρικές ζώνες όσο και σε πυροσβεστικό εξοπλισμό. Παρ' όλα αυτά, απαιτούνται και άλλες προσπάθειες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση τόσο των πλημμυρών όσο και των δασικών πυρκαγιών.

I.1.7. Περιβάλλον

Η ΠΚΜ έχει να επιδείξει ένα υψηλής ποιότητας και πολυποικίλο φυσικό περιβάλλον. Ειδικότερα, η Περιφέρεια περιλαμβάνει αξιόλογους ορεινούς όγκους, άφθονους υδάτινους πόρους, υγροτόπους, παράκτιες και θαλάσσιες περιοχές. Η ιδιαίτερα υψηλή ποικιλότητα των οικοσυστημάτων αποτυπώνεται στο μεγάλο αριθμό προστατευόμενων περιοχών, στο πλαίσιο διεθνών, εθνικών και ευρωπαϊκών ρυθμίσεων. Στην ΠΚΜ υπάρχουν 3 εθνικά πάρκα, 3 διατηρητέα Μνημεία της Φύσης, 3 υγροβιότοποι Ramsar, 2 βιογενετικά αποθέματα, 1 απόθεμα βιόσφαιρας και 1 Μνημείο της Φύσης. Επίσης, στο πλαίσιο της Κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής οι περιοχές που έχουν ενταχθεί στο δίκτυο NATURA/ΦΥΣΗ 2000 διακρίνονται σε 29 «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ)» (SCI), σε 17 «Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ)» (SPA) για την Ορνιθοπανίδα και σε 4 περιοχές που εντάσσονται και στις δύο κατηγορίες (ΤΚΣ-ΖΕΠ). Στις περισσότερες από τις περιοχές αυτές έχουν εκπονηθεί Σχέδια Διαχείρισης ή Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες, ενώ στις σημαντικότερες λειτουργούν Φορείς Διαχείρισης. Όπου δεν υπάρχουν θεσμοθετημένα όρια, αναμένεται μελλοντικά η θεσμοθέτησή τους.

Από το ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας υλοποιούνται, μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013, 126 έργα για την προστασία του περιβάλλοντος και την προώθηση της αποδοτικότητας των φυσικών πόρων (219, 4 Μεuro ΔΔ), εκ των οποίων τα 9 είναι βελτιώσεις δικτύων ύδρευσης με σκοπό την εξοικονόμηση υδατικών πόρων, τα 29 είναι δράσεις διαχείρισης στερεών απορριμμάτων

και αποκατάστασης ΧΑΔΑ, τα 6 είναι έργα ελέγχου και μετρήσεων της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, τα 52 είναι έργα αποχέτευσης και επεξεργασίας υγρών λυμάτων και τα 30 είναι λοιπές δράσεις για το φυσικό περιβάλλον και τη διαχείριση των φυσικών πόρων (περιοχές NATURA, βιοποικιλότητα, υπόγεια και επιφανειακά νερά, κ.α.). Από τα έργα διαχείρισης υγρών λυμάτων κατασκευάζονται 9 νέοι ΕΕΛ οι οποίοι εκτιμάται ότι θα καλύψουν πρόσθετο ισοδύναμο πληθυσμό 11.000 κατοίκων και 700 km αποχετευτικών δικτύων που θα εξυπηρετούν περίπου 27.500 κατοίκους, ενώ τα έργα βελτίωσης δικτύων ύδρευσης καλύπτουν έναν εξυπηρετούμενο πληθυσμό 162.000 κατοίκων. Στην Κεντρική Μακεδονία υπάρχουν άλλες 48 εγκαταστάσεις επεξεργασίας υγρών λυμάτων - κατασκευασμένες από παρεμβάσεις προηγούμενων διαχειριστικών περιόδων - οι οποίες στο σύνολό τους καλύπτουν πληθυσμό άνω των 1.300.000 κατοίκων (76% του συνολικού πληθυσμού). Από τα έργα διαχείρισης στερεών απορριμμάτων αποκαθίστανται 145 ΧΑΔΑ, δημιουργούνται/αναβαθμίζονται 3 ΧΥΤΑ και 2 σταθμοί μεταφόρτωσης απορριμμάτων, ενώ από τις δράσεις ελέγχου της ατμοσφαιρικής ρύπανσης αναβαθμίζονται 32 σταθμοί μέτρησης ατμοσφαιρικής ποιότητας που καλύπτουν τις εκπομπές διοξειδίου του θείου (SO₂), διοξειδίου του αζώτου (NO₂), αιωρούμενων σωματιδίων (pM₁₀), μονοξειδίου του άνθρακα (CO), βενζολίου, όζοντος (O₃), πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονάνθρακων, και βαρέων μετάλλων. Ένα σημαντικό έργο βελτίωσης του ατμοσφαιρικού περιβάλλοντος αφορά το ΜΕΤΡΟ Θεσσαλονίκης με συνολική δημόσια δαπάνη 955 Meuro.

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου, η ΠΚΜ θα επικεντρωθεί στην ολοκλήρωση των αναγκαίων περιβαλλοντικών υποδομών, ενώ ταυτόχρονα σε περιφερειακό επίπεδο θα στηριχθούν πρωτοβουλίες και δράσεις Ενίσχυσης των μηχανισμών μόνιμης παρακολούθησης ποιότητας περιβάλλοντος, με σκοπό τη διατήρηση και προστασία του σημαντικού αυτού πλούτου (από περιβαλλοντική και παραγωγική σκοπιά).

1.1.7.1. Κατάσταση περιβάλλοντος, περιβαλλοντικές υποδομές, παρακολούθηση ποιότητας περιβάλλοντος

Η Περιφέρεια εμφανίζει σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα, ειδικά στις πυκνοκατοικημένες, στις τουριστικές, στις βιομηχανικές, στις αγροτικές και στις παράκτιες περιοχές. Τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που καταγράφονται στην Περιφέρεια αφορούν στη ρύπανση των υδάτινων αποδεκτών (θάλασσας, ποταμών, λιμνών, υδροφόρου ορίζοντα) και την αστική ρύπανση. Οφείλονται, κατά κύριο λόγο, στην υπέρμετρη χρήση λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων, στην εντατική οικιστική-τουριστική ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, στη βιομηχανία και στην οικιστική επέκταση στις περιαστικές περιοχές της Περιφέρειας. Επίσης, η υπεράντληση συντελεί ακόμα περισσότερο στην υποβάθμιση του υδατικού δυναμικού και στην υφαλμύρωση των υδάτων σε ορισμένες παράκτιες περιοχές της Χαλκιδικής, της Θεσσαλονίκης και της Πιερίας. Άλλα σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα είναι:

- Η υπερκατανάλωση υδατικών πόρων από τον αγροτικό τομέα και η μη εφαρμογή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης του νερού σύμφωνα με τη Κοινοτική νομοθεσία.
- Η υποβάθμιση του αστικού περιβάλλοντος, ειδικά στη Θεσσαλονίκη και στα άλλα αστικά κέντρα.
- Η υστέρηση στην εφαρμογή του Περιφερειακού Σχεδιασμού Διαχείρισης των Απορριμμάτων και η ταφή των απορριμμάτων.
- Η ρύπανση των υδάτων από παράνομες συνδέσεις αγωγών επαγγελματικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων που διοχετεύουν ανεπεξέργαστα ή ελλιπώς επεξεργασμένα απόβλητα.
- Η διασυννοριακή ρύπανση των επιφανειακών υδάτων.

- Οι σημαντικές ελλείψεις σε μηχανισμούς περιβαλλοντικής προστασίας και μειωμένη δράση σε ενέργειες πρόληψης, παρακολούθησης και προστασίας της βιοποικιλότητας.
- Η αδυναμία ελέγχου της αυθαίρετης δόμησης και αστικής διάχυσης στις περιαστικές περιοχές, στις δασικές εκτάσεις και κατά μήκος των αξόνων μεταφορών, με συνεπαγόμενες συγκρούσεις χρήσεων γης και περιβαλλοντικές επιπτώσεις (δασική αποψίλωση, ανεξέλεγκτη χρήση υπόγειων υδατικών πόρων, μη επεξεργασία υγρών λυμάτων, κ.α.)

Όσον αφορά την ποιότητα της ατμόσφαιρας, στην Περιφέρεια έχει εγκατασταθεί και λειτουργεί δίκτυο παρακολούθησης της ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Σύμφωνα με τις μετρήσεις, δεν υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε περιφερειακό επίπεδο. Η κύρια πηγή ατμοσφαιρικής ρύπανσης είναι οι οδικές μεταφορές, οι υφιστάμενες βιομηχανικές-βιοτεχνικές εγκαταστάσεις και οι υπάρχοντες χώροι διάθεσης απορριμμάτων, οι οποίοι δυνητικά λειτουργούν ως εστίες υποβάθμισης της ποιότητας του αέρα, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Στο ΠΣΘ, η ποιότητα της ατμόσφαιρας παρακολουθείται από το 1986 μέσω εγκατεστημένου δικτύου παρακολούθησης 8 σταθμών, σύμφωνα με τις μετρήσεις των οποίων καταγράφονται σημαντικά προβλήματα ατμοσφαιρικής ρύπανσης που συνδέονται με τις λειτουργίες της πόλης και της ευρύτερης περιοχής. Οι εκπομπές αέριων ρύπων αυξάνουν αναλογικά με τις αυξητικές πληθυσμιακές τάσεις και τις παραγωγικές δραστηριότητες στην ΕΠΘ. Ακόμη, ο αριθμός των οχημάτων προσεγγίζει τα 500.000, ενώ υπάρχει αριθμός βιομηχανικών-βιοτεχνικών μονάδων που είναι εγκατεστημένες στα βόρεια και βορειοδυτικά της πόλης και σε μικρή απόσταση από τα όρια του πολεοδομικού συγκροτήματος. Προβλήματα σχετίζονται και με τις υπερβάσεις των ορίων ποιότητας της φωτοχημικής ρύπανσης, κυρίως, από υπερβολικές συγκεντρώσεις όζοντος, ενώ η σωματιδιακή ρύπανση αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα για το ΠΣΘ.

Από τα παραπάνω προκύπτουν οι εξής ανάγκες της Περιφέρειας:

- Προστασία του περιβάλλοντος και η αποκατάσταση των περιβαλλοντικών βλαβών.
- Ανάπτυξη ενός συνδυασμένου συστήματος παρακολούθησης των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των περιβαλλοντικών πόρων της Περιφέρειας και ενός Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισής τους, με ταυτόχρονη ενίσχυση των μηχανισμών αποκατάστασης.
- Ολοκλήρωση των περιβαλλοντικών έργων υποδομών και η εφαρμογή των περιβαλλοντικών σχεδίων για τη διαχείριση λυμάτων και απορριμμάτων.
- Προστασία και ορθολογική χρήση των υδάτων της περιοχής.
- Βελτίωση του αστικού, αγροτικού, παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος και μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- Αποτελεσματική προστασία, διαχείριση και ανάδειξη των προστατευμένων περιοχών και της βιοποικιλότητας.
- Προώθηση των καινοτόμων τεχνολογιών για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής προστασίας και της αποδοτικής χρήσης των πόρων στους τομείς των απορριμμάτων, του νερού, της προστασίας του εδάφους, και για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

1.1.7.2. Αποδοτικότητα εκμετάλλευσης φυσικών πόρων

Τα κυριότερα προβλήματα εκμετάλλευσης φυσικών πόρων της Περιφέρειας σχετίζονται:

- Με τη μη ορθολογική διαχείριση των υδάτινων πόρων και την ποιοτική υποβάθμιση αυτών.
- Με την υποβάθμιση των εδαφών (π.χ. νιτρορύπανση), κυρίως σε αγροτικές, αστικές και περιαστικές περιοχές.
- Με τη ρύπανση των θαλασσών και την υπεραλίευση.
- Με τις πιέσεις που δέχονται τα οικοσυστήματα της περιοχής και οι δασικές εκτάσεις.
- Με τις παράνομες εξορυκτικές δραστηριότητες.

Συνεπώς, οι ανάγκες της Περιφέρειας εστιάζουν:

- Στην προστασία της βιοποικιλότητας, προστασία του εδάφους και προώθηση υπηρεσιών οικοσυστήματος, που περιλαμβάνουν και τους τόπους NATURA 2000 και τις πράσινες υποδομές.
- Στη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη χρήση νερού κυρίως από τη γεωργία, μέσω επενδύσεων σε αποτελεσματικότερα συστήματα άρδευσης και παροχής συμβουλών για την επάρκεια του νερού.
- Στην προστασία των εσωτερικών υδάτων, του παράκτιου και θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Στον έλεγχο των εξορύξεων και στην αποκατάσταση λατομικών περιοχών.

1.1.8. Προσπελασιμότητα – Βιώσιμες Μεταφορές

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει σε πολύ ικανοποιητικό βαθμό όλες τις μορφές μεταφορικών υποδομών για τοπικές, διατοπικές, διαπεριφερειακές και διεθνείς μεταφορές επιβατών και εμπορευμάτων. Καταρχάς, το οδικό δίκτυο της Μακεδονίας - Θράκης χαρακτηρίζεται από δύο μεγάλου μήκους αυτοκινητόδρομους (ΠΑΘΕ, Εγνατία οδός), οι οποίοι οδηγούν σε βασικές πύλες της χώρας (Εύζωνοι-ΠΓΔΜ, Προμαχώνας-Βουλγαρία). Οι διαπεριφερειακές συνδέσεις (Ανατολική Μακεδονία-Θράκη, Δυτική Μακεδονία και Θεσσαλία) συντελούνται επίσης με τους παραπάνω αυτοκινητόδρομους. Η Εγνατία Οδός εκτείνεται από την Ηγουμενίτσα έως τους Κήπους στα ελληνοτουρκικά σύνορα και έχει συνολικό μήκος 680 χλμ., ενώ σε πανευρωπαϊκό επίπεδο ενώνει την περιοχή με τους Πανευρωπαϊκούς Διαδρόμους IV (Βιέννη-Θεσ/νίκη), IX (Ελσίνκι-Αλεξανδρούπολη) και X (Βερολίνο-Θεσ/νίκη).

Η Εγνατία Οδός τροφοδοτείται από 9 κάθετους άξονες που τη συνδέουν με 5 λιμάνια και 6 αεροδρόμια. Για την περιφέρεια, ιδιαίτερα σημαντικοί είναι οι κάθετοι άξονες:

- Θεσσαλονίκη – Εύζωνοι (FYROM – Πανευρωπαϊκός Διάδρομος XI)
- Θεσσαλονίκη–Σέρρες– Προμαχών (Βουλγαρία – Πανευρωπαϊκός Διάδρομος IV)

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας διαθέτει, επίσης, ένα πυκνό πλέγμα σιδηροδρομικών υποδομών, το οποίο επεκτείνεται συνεχώς. Ειδικότερα, η Θεσσαλονίκη είναι κεντρικός σιδηροδρομικός κόμβος για διεθνείς και διαπεριφερειακές μεταφορές με την ύπαρξη των κάτωθι σιδηρόδρομων στην ευρύτερη περιοχή:

- Θεσσαλονίκη-Προμαχώνας-Βουλγαρία-Ανατολική Ευρώπη
- Θεσσαλονίκη-Ειδομένη-πΓΔΠ-Κεντρική Ευρώπη
- Θεσσαλονίκη-Λάρισα-Πειραιάς-Νότια Ελλάδα
- Θεσσαλονίκη-Ορμένιο-Τουρκία-Ασία

Επίσης, τα τελευταία χρόνια λειτουργεί προαστιακός σιδηρόδρομος μεταξύ Θεσσαλονίκης-Λάρισας (ηλεκτροκίνητος, χρόνος 1.33') και Θεσσαλονίκη-Βέροια-Έδεσσα-Φλώρινα (χρόνος 1.36'), ενώ μελετάται η επέκταση του προαστιακού μεταξύ Θεσσαλονίκης-Κιλκίς-Σέρρες, Θεσσαλονίκη-Σίνδου, Θεσσαλονίκη - Αεροδρομίου Μακεδονίας - Νέων Μουδανιών, Θεσσαλονίκη-Πέλλας-Σκύδρας, Θεσσαλονίκη-Αμφίπολης-Καβάλας.

Αναφορικά με τις λιμενικές υποδομές, το λιμάνι της Θεσσαλονίκης (το δεύτερο της χώρας), είναι πύλη της χώρας αλλά και της βαλκανικής ενδοχώρας. Μαζί με τα λιμάνια της Καβάλας και της Αλεξανδρούπολης δημιουργούν το βόρειο λιμενικό σύνδεσμο της χώρας, με διεθνείς προεκτάσεις. Επίσης, το λιμάνι της Θεσσαλονίκης εντάσσεται στους διευρωπαϊκούς άξονες και προάγει τις συνδυασμένες μεταφορές με οδικές και σιδηροδρομικές συνδέσεις. Υπάρχουν, όμως, και λιμένες

που εξυπηρετούν διάφορες ανάγκες όπως αλιευτικές και τουριστικές (π.χ. λιμάνια Νέας Μηχανιώνας, Λιτόχωρου, Νέων Μουδανιών, Αρετσού, Σάννης, Πόρτο Καρά, Νέας Καλλικράτειας, Πλαταμώνα, Σταυρού, Πύδνας, κ.α.)

Σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Λιμένος Θεσσαλονίκης (ΟΛΘ), από το λιμάνι της Θεσσαλονίκης διακινείται φορτίο που αντιστοιχεί στο 6% του ΑΕΠ της χώρας ή περίπου στο 40% του Ακαθάριστου Προϊόντος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Η ελεύθερα ζώνη του λιμανιού της Θεσσαλονίκης αποτελεί από την 1η Μαΐου 1995, μία από τις 27 Ελεύθερες Ζώνες που λειτουργούν στο έδαφος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά τις αεροπορικές υποδομές, η περιοχή της περιφέρειας εξυπηρετείται από το αεροδρόμιο Μακεδονίας (Μίκρα Θεσσαλονίκης), που αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο στην Ελλάδα με πτήσεις προς το εσωτερικό και το εξωτερικό. Λειτουργεί 24 ώρες ως επιβατικός και εμπορευματικός σταθμός με 14 θέσεις στάθμευσης αεροσκαφών όλων των μεγεθών. Στο αεροδρόμιο στεγάζονται επίσης μοίρες της Πολεμικής Αεροπορίας και η Αερολέσχη Θεσσαλονίκης η οποία λειτουργεί 18 ώρες την ημέρα και διαθέτει ελαφρά αεροσκάφη προς ενοικίαση. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται υπό κατασκευή η επέκταση του ενός διαδρόμου, ώστε να μπορεί το αεροδρόμιο να φιλοξενεί αεροσκάφη μεγαλύτερου μεγέθους. Το έργο αναμένεται να ολοκληρωθεί το 2013. Επίσης, έχει προβλεφθεί η μελλοντική σύνδεσή του με το υπό κατασκευή Μετρό Θεσσαλονίκης.

Παρόλα αυτά υπάρχουν ακόμη προβλήματα και ελλείψεις όπως:

- Κυκλοφοριακή επιβάρυνση των αστικών κέντρων και χαμηλή εξυπηρέτηση με σύγχρονα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς.
- Χαμηλή ανάπτυξη σιδηροδρομικών μεταφορών, αστικών και προαστιακών σιδηροδρόμων.
- Ελλείψεις στις διασυνδέσεις δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών.
- Μακροχρόνιες καθυστερήσεις σε σημαντικά έργα υποδομής όπως το μετρό, το αεροδρόμιο και ο εκσυγχρονισμός του λιμανιού της Θεσσαλονίκης.
- Περιορισμένη ανάπτυξη και αξιοποίηση των συνδυασμένων μεταφορών.

Για την κάλυψη των διαπιστωμένων αναγκών προσπελασιμότητας κρίνονται ως αναγκαία:

- Η επιτάχυνση και ολοκλήρωση των υποδομών των δικτύων (οδικά, σιδηροδρομικά, λιμενικά, αεροπορικά και άλλα) με σκοπό να ολοκληρωθεί η σύνδεσή τους με τα Εθνικά και Ευρωπαϊκά δίκτυα.
- Η προώθηση των αστικών συγκοινωνιών (π.χ. ολοκλήρωση του Μετρό της Θεσσαλονίκης, με την προώθηση των επεκτάσεων του προς δυτικά και το αεροδρόμιο, βελτίωση των αστικών συγκοινωνιών των πόλεων της Περιφέρειας).
- Η δημιουργία εμπορευματικού αεροδρομίου.
- Η επέκταση του προαστιακού σιδηροδρόμου και η διασύνδεση των αστικών και αναπτυξιακών κέντρων της Περιφέρειας.
- Η ενίσχυση των διατροπικών και συνδυασμένων μεταφορών, φιλικών προς το περιβάλλον.
- Η βελτίωση της περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφορών

Από το ΠΕΠ υλοποιούνται μέχρι στιγμής στην ΠΚΜ - μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013- 16 οδικά έργα (819,8 Μετρο ΔΔ) - εκ των οποίων τα 5 αφορούν σε αυτοκινητόδρομους (39,5 km), τα υπόλοιπα οδικό δίκτυο κατώτερης τάξης (47 km) και 1 έργο αφορά στη βελτίωση του σιδηροδρομικού δικτύου (21 km).

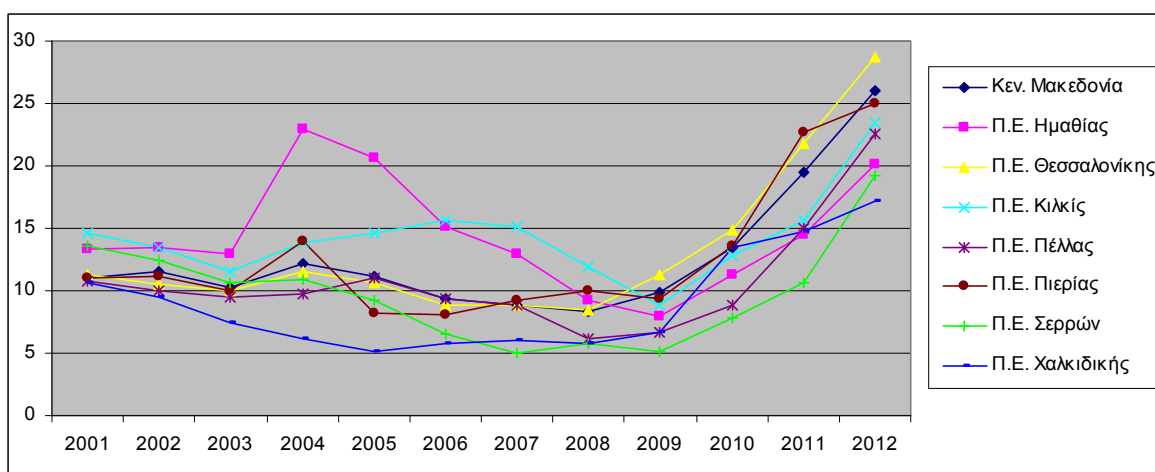
Μεταξύ των πλεονεκτημάτων και ισχυρών σημείων του τομέα της Προσπελασιμότητας, συγκαταλέγονται τα εξής:

- Συμμετοχή στα Ευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών.
- Ύπαρξη διεθνούς αερολιμένα και λιμένα στη Θεσσαλονίκη.
- Επαρκείς συνδέσεις Π.Α.Θ.Ε. και Εγνατίας οδού στην περιοχή.
- Η ύπαρξη ενός συνεκτικού δικτύου αστικών κέντρων μεσαίου μεγέθους που μπορούν να δράσουν συμπληρωματικά με το μητροπολιτικό κέντρο.
- Καλή γεωγραφική θέση στις δυτικοευρωπαϊκές και ανατολικοευρωπαϊκές αγορές.
- Βελτίωση και εκσυγχρονισμός του σιδηροδρομικού δικτύου για ανάπτυξη των σιδηροδρομικών μεταφορών με διπλή γραμμή και ηλεκτροκίνηση στη γραμμή κορμού.
- Μεγάλης κλίμακας παρεμβάσεις σε υποδομές της Θεσσαλονίκης που την καθιστούν αστικό κέντρο με μητροπολιτική λειτουργία.

1.1.9. Απασχόληση

Το συνολικό ποσοστό ενεργού πληθυσμού της Περιφέρειας βρίσκεται λίγο πάνω από το μ.ο. της Χώρας, υπολείπεται όμως του 70%, που είναι ο στόχος της Στρατηγικής της Λισσαβόνας. Κατά τη διάρκεια της κρίσης παρατηρείται συνεχής πτώση των απασχολουμένων με παράλληλη αύξηση της ανεργίας. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το Δ' τρίμηνο του 2012 η ανεργία στην ΠΚΜ ανέρχεται στο 27,9%, που είναι και η δεύτερη υψηλότερη στη χώρα (συνολικά για το έτος 2012, η ανεργία κυμαίνεται στην ΠΚΜ στο 26%). Τα ποσοστά ανεργίας είναι ιδιαίτερα υψηλά στους νέους (πάνω από 50%), στις γυναίκες και στους ηλικιωμένους ανειδίκευτους. Επίσης, έχει αυξηθεί ο αριθμός των μακροχρόνια ανέργων. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας, για το 2012, εμφανίζονται στις ΠΕ Θεσσαλονίκης, Πιερίας και Κιλκίς, ενώ τα χαμηλότερα στις ΠΕ Χαλκιδικής και Σερρών.

Εικόνα 4: Ποσοστό ανεργίας κατά την περίοδο 2001-2012

ΕΤΟΣ	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Μη οικονομικά ενεργοί	% Ανεργίας
2001	699.520	86.402	753.727	11,0
2002	698.877	90.782	764.551	11,5
2003	732.172	84.238	750.202	10,3
2004	719.186	99.542	758.503	12,2
2005	731.594	90.952	762.822	11,1
2006	756.988	77.895	752.143	9,3

2007	761.954	74.807	758.103	8,9
2008	764.257	69.364	765.826	8,3
2009	745.628	82.008	777.344	9,9
2010	726.971	113.336	770.911	13,5
2011	669.406	162.613	788.488	19,5
2012	614.825	216.150	796.775	26,0

Όσον αφορά στην τομεακή και κλαδική σύνθεση της απασχόλησης, διαπιστώνεται ότι το 12,9% του ενεργού πληθυσμού της ΠΚΜ απασχολείται στη γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία. Ο τομέας της μεταποίησης είναι σχετικά ανεπτυγμένος στις ΠΕ Θεσσαλονίκης και Κυκλάδων, ενώ χαμηλή είναι η συμμετοχή του στην οικονομική δραστηριότητα των υπολοίπων ΠΕ. Στους κλάδους με σημαντική συμμετοχή στην απασχόληση ανήκουν: Βιομηχανία τροφίμων, ποτού και καπνού, Παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών υλών, ειδών ένδυσης και κατεργασία δέρματος, Κατασκευή επίπλων, Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά και Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού. Με περίπου 6,1% στη συνολική απασχόληση σημαντική είναι η συμβολή του κλάδου των κατασκευών, ποσοστό όμως τείνει να μειωθεί σημαντικά λόγω της κρίσης. Από τους κλάδους των υπηρεσιών οι περισσότερες θέσεις εργασίας παρατηρούνται στους κλάδους: Λιανικό εμπόριο, Ξενοδοχεία και εστιατόρια, Εκπαίδευση, Δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, Υγεία και κοινωνική μέριμνα, Νομικές, λογιστικές και δραστηριότητες παροχής συμβουλών διαχείρισης, έρευνα και ανάπτυξη, άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες και χονδρικό εμπόριο.

Τα αποτελέσματα επιβεβαιώνουν τα προηγούμενα συμπεράσματα περί αλλαγών στην περιφερειακή αγορά εργασίας. Έτσι, παρατηρείται η μετατόπιση του κέντρου βάρους της απασχόλησης και της παραγωγής προς τον τριτογενή τομέα, οι θέσεις εργασίας στο δευτερογενή τομέα συρρικνώνονται και σταθεροποιούνται στον πρωτογενή. Ωστόσο, η αύξηση της απασχόλησης στις Υπηρεσίες δεν είναι αρκετή ώστε να αντισταθμίσει τις συνολικές απώλειες απασχόλησης στην Περιφέρεια, γεγονός που υπογραμμίζει περαιτέρω την ανάγκη λήψης ενεργών μέτρων πολιτικής που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις για ώθηση της απασχόλησης καθώς και την ανάπτυξη της περιφερειακής οικονομίας, βασισμένης σε ένα νέο πρότυπο απασχόλησης.

Με βάση τα παραπάνω οι ανάγκες της Περιφέρειας προσδιορίζονται ως εξής:

- Αύξηση των ποσοστών απασχόλησης και μείωση της ανεργίας, ειδικά των νέων και των γυναικών.
- Προώθηση της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας.
- Ενίσχυση των επενδύσεων για την αυτοαπασχόληση, τις μικρο-επιχειρήσεις, και τη δημιουργία επιχειρήσεων.
- Στήριξη της επιχειρηματικότητας και ειδικά της επιχειρηματικότητας των νέων και των γυναικών.
- Συνεχής βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού.
- Βελτίωση των υπηρεσιών και των προγραμμάτων για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- Προώθηση προγραμμάτων ενεργητικής απασχόλησης, κοινωφελούς εργασίας, τοπικών πρωτοβουλιών απασχόλησης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας.
- Βελτίωση της γεωγραφικής και τομεακής κινητικότητας των εργαζομένων.

Μεταξύ των πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας, παρά τα μεγάλα προβλήματα υπο-απασχόλησης που έχουν δημιουργηθεί λόγω της κρίσης, αλλά και της μακροχρόνιας αποβιομηχανισής της, συγκαταλέγεται η **ύπαρξη εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου** και επίσης το σημαντικό μέγεθος παραγωγικής βάσης, που δύναται με κατάλληλες

διαρθρωτικές παρεμβάσεις να δημιουργήσει πυρήνα απασχόλησης σε δυναμικούς και ανερχόμενους κλάδους.

1.1.10. Κοινωνική Ένταξη – Καταπολέμηση της Φτώχειας

Στον τομέα της Κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας, η ΠΚΜ πρέπει στο πλαίσιο της περιόδου 2014-2020 να «κεφαλαιοποιήσει» 3 σημαντικά πλεονεκτήματα που πλέον διαθέτει στον τομέα και έχουν να κάνουν με:

- Το σημαντικό δίκτυο υποδομών υγείας.
- Το ανεπτυγμένο δίκτυο εθελοντικών οργανώσεων.
- Την κουλτούρα κοινωνικής αλληλεγγύης.

Στοχευμένες δράσεις που θα πλαισιώσουν τις παραπάνω δομές και ώριμες λειτουργίες κοινωνικής πολιτικής, αναμένεται να συμβάλουν καθοριστικά στον τομέα παροχής ποιοτικών και προσβάσιμων σε όλους υπηρεσιών στον τομέα της υγείας και πρόνοιας ενώ παράλληλα, και λόγω της ιδιαιτερότητας της Περιφέρειας να στηριχθούν κοινωνικές ομάδες που πλήττονται περισσότερο (μακροχρόνια άνεργοι, κοινωνική ενσωμάτωση μεταναστών και παλιννοστούντων κλπ).

1.1.10.1. Υγεία – Πρόνοια

Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, για την ικανοποίηση των αναγκών των κατοίκων στον κλάδο της υγείας, η Περιφέρεια διαθέτει 10.447 κλίνες θεραπευτηρίων, 23 δημόσια νοσοκομεία, 27 ιδιωτικές κλινικές και 3.280 κλίνες ιδιωτικών κλινικών. Το μεγαλύτερο ποσοστό των δομών υγείας βρίσκονται, όπως είναι φυσιολογικό, στην ΠΕ Θεσσαλονίκης, η οποία εμφανίζει τον υψηλότερο δείκτη αριθμού ιατρών ανά 1000 κατοίκους, με τις ΠΕ Χαλκιδικής και Πιερίας να ακολουθούν.

Πίνακας 3: Στοιχεία για τον κλάδο της υγείας για τα έτη 2009 και 2010

Υγεία	ΠΕ Θεσ/κης	ΠΕ Κιλκίς	ΠΕ Ημαθίας	ΠΕ Πέλλας	ΠΕ Πιερίας	ΠΕ Χαλκιδικής	ΠΕ Σερρών
Κλίνες θεραπευτηρίων (2009)	8139	309	414	475	493	160	457
Αρ. δημόσιων νοσοκομείων (2009)	13	2	2	2	2	1	1
Αρ. ιδιωτικών κλινικών (2009)	18	-	2	3	3	-	1
Κλίνες ιδιωτικών κλινικών (2009)	2876	-	116	92	136	-	60
Αρ. Ιατρών (2010)	8283	282	540	428	537	456	625
Αρ. Οδοντιάτρων (2010)	1863	56	132	117	154	85	172
Αρ. ιατρών/1000 κατ. (2010)	7,18	3,28	3,74	2,95	4,18	4,54	3,35

Παράλληλα, λόγω της κρίσης έχει αυξηθεί σημαντικά η ζήτηση για υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας (π.χ. βρεφονηπιακοί σταθμοί, παιδικοί σταθμοί, φροντίδα ηλικιωμένων κ.α.)

Οι βασικές ανάγκες της Περιφέρειας είναι:

- Η περαιτέρω ανάπτυξη των υποδομών υγείας και πρόνοιας και η ποιοτική αναβάθμιση των υφιστάμενων ώστε να αντιμετωπισθούν οι συνέπειες της κρίσης και της δημογραφικής αλλαγής (π.χ. αύξηση πληθυσμού, γήρανση πληθυσμού).
- Η επέκταση του δικτύου υγείας και πρόνοιας σε ειδικές περιοχές της Περιφέρειας (π.χ. απομακρυσμένες, υποβαθμισμένες αστικές).
- Η διασύνδεση των επενδύσεων στην υγεία και πρόνοια με την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

- Η βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες.

I.1.10.2. Φτώχεια

Μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης η κατάσταση στο μέτωπο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού στο σύνολο της χώρας, όπως και της ΠΚΜ έχει επιδεινωθεί δραματικά. Η φτώχεια πλήττει κυρίως τους νέους και τους ηλικιωμένους, τους άνεργους, τις ειδικές ομάδες πληθυσμού. Λόγω της μεγάλης μείωσης των εισοδημάτων εμφανίστηκαν και οι λεγόμενοι «φτωχοί-εργαζόμενοι».

Στον τομέα αυτό οι ανάγκες της Περιφέρειας είναι:

- Η άσκηση περιφερειακής κοινωνικής πολιτικής για την άμβλυση των συνεπειών της φτώχειας και περιφερειακός συντονισμός της δράσης όλων των φορέων (π.χ. δήμων, κοινωνικών οργανισμών) και των ΜΚΟ.
- Η βελτίωση της διαχείρισης του συστήματος και της ποιότητας της στήριξης μέσω της προώθησης της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων φορέων και εξασφαλίζοντας ένα πλήρως λειτουργικό σύστημα παρακολούθησης και αξιολόγησης για τις πολιτικές αντιμετώπισης της φτώχειας.
- Η ενίσχυση της απασχόλησης (π.χ. κίνητρα για προσλήψεις, κοινωφελής εργασία) και της αυτό-απασχόλησης των ομάδων που απειλούνται από φτώχεια.
- Η στήριξη για φυσική, οικονομική και κοινωνική αναζωογόνηση υποβαθμισμένων αστικών και αγροτικών κοινοτήτων και περιοχών.
- Η προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων.
- Η βελτίωση της δωρεάν πρόσβασης σε υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας.
- Η εφαρμογή ολοκληρωμένων κοινωνικών προγραμμάτων (CLLD).

I.1.10.3. Ειδικές ομάδες

Η οικονομική κρίση έπληξε με ιδιαίτερα έντονο τρόπο ομάδες του πληθυσμού που δεν έχουν πρόσβαση στο σύστημα κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας όπως οι μετανάστες και οι Ρόμα. Πρόκειται για τις κύριες ομάδες που απειλούνται από τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις φυλετικές διακρίσεις. Υπάρχουν, όμως, και άλλες ειδικές ομάδες (π.χ. ΑΜΕΑ, άστεγοι, εξαρτημένοι, ψυχικά ασθενείς κ.α.) των οποίων τα προβλήματα έχουν οξυνθεί.

Στο πεδίο αυτό οι ανάγκες της ΠΚΜ είναι:

- Η χάραξη και εφαρμογή ολοκληρωμένης περιφερειακής στρατηγικής ενεργητικής ένταξης που έχει ως ομάδα-στόχο τα άτομα με τις μεγαλύτερες ανάγκες και εκείνα που κινδυνεύουν από διακρίσεις, σε συνδυασμό με επαρκή εισοδηματική στήριξη, πρόσβαση σε υπηρεσίες ποιότητας και στοχευμένα μέτρα ενεργοποίησης για την αγορά εργασίας.
- Η προώθηση προγραμμάτων για την ένταξη στο σχολικό σύστημα των παιδιών των ομάδων αυτών και η επέκταση των επιδοτούμενων μαθημάτων εκμάθησης ελληνικών και στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού που με τη σειρά τους θα ενισχύσουν τις δυνατότητες κοινωνικής ενσωμάτωσης.
- Η προώθηση της κοινωνικής και οικονομικής αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών περιοχών και κοινοτήτων με μεγάλη συγκέντρωση ειδικών ομάδων πληθυσμού.
- Η εντατικοποίηση της καταπολέμησης των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

- Η στήριξη της απασχόλησης και της αυτό-απασχόλησης με παράλληλη αναβάθμιση των δεξιοτήτων ειδικών ομάδων πληθυσμού.
- Η βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές (ή δωρεάν), βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες.
- Η υιοθέτηση ολοκληρωμένων διαδικασιών και προγραμμάτων που συνδυάζουν διαφορετικά είδη μέτρων (κατάρτιση, επαγγελματικός προσανατολισμός, μέτρα προώθησης στην απασχόληση) με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση κατηγοριών που πληθυσμού που αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα πρόσβασης.
- Η ενίσχυση της δυνατότητας των τοπικών κοινωνιών και της τοπικής αυτοδιοίκησης να προάγει την απασχόληση ατόμων που ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου φτώχειας.

1.1.11. Εκπαίδευση – Δια-βίου Μάθηση

Το επίπεδο εκπαίδευσης και οι σχετικές υποδομές της ΠΚΜ κρίνονται, σε σύγκριση με το μ.ο. της Χώρας ως ικανοποιητικές. Παρόλα αυτά διαπιστώνονται προβλήματα όπως, για παράδειγμα, η πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, σημαντικά ποσοστά αναλφάβητων, χαμηλή συμμετοχή στην επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση, μειωμένη συμμετοχή στη δια βίου εκπαίδευση, προβληματική πρόσβαση στο σχολείο παιδιών από απομακρυσμένες περιοχές, κ.α. Η οικονομική κρίση προκάλεσε το πρόβλημα του υποσιτισμού πολλών μαθητών στο σχολείο, η δε μεγάλη μείωση των λειτουργικών και επενδυτικών δαπανών των εκπαιδευτικών υποδομών θέτει σε κίνδυνο την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Από την ανάλυση των σχετικών στοιχείων διαπιστώνεται ότι σε γενικές γραμμές, εκτός από τη ΠΕ Θεσσαλονίκης, όλες οι υπόλοιπες ΠΕ εμφανίζουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από το μ.ο. της Χώρας. Αντιθέτως, η ΠΕ Θεσσαλονίκης βρίσκεται σε όλους τους σημαντικούς δείκτες εκπαίδευσης πάνω από το μ.ο. της Χώρας και κάτω από αρνητικούς δείκτες (π.χ. ποσοστό πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή). Κατά μέσο όρο οι δείκτες της Περιφέρειας προσεγγίζουν τους εθνικούς. Ιδιαίτερα αρνητικοί δείκτες εκπαίδευσης έχουν να επιδείξουν οι ΠΕ Κιλκίς, Σερρών και Πέλλας. Το ποσοστό όσων δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή στην Περιφέρεια είναι μικρότερο του εθνικού μ.ο., πλην όμως υψηλό σε ορισμένες ΠΕ της ΠΚΜ. Σε ό,τι αφορά την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στην ΠΚΜ συγκεντρώνεται περίπου το 16-21% του εθνικού δυναμικού στις δύο πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ανάλογα με το δείκτη δυναμικότητας που χρησιμοποιείται (σχολικές μονάδες, μαθητές και εκπαιδευτικοί). Το 2012 η Περιφέρεια διέθετε 1923 δημόσια και ιδιωτικά νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία, καθώς και 650 δημόσιες και ιδιωτικές μονάδες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η συμμετοχή της ΠΚΜ στο εθνικό δυναμικό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανέρχεται σε 27% περίπου. Η συγκριτικά υψηλή συγκέντρωση πληθυσμού με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, και χαμηλή συγκέντρωση πληθυσμού με μεσαίο μορφωτικό επίπεδο στην ΠΚΜ, υποδεικνύουν ότι η έλλειψη γνώσεων, δεξιοτήτων και εξειδίκευσης (μεσαίου επιπέδου) αναδεικνύεται ως ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για την προσδοκώμενη ανάπτυξη.

Κατά συνέπεια, ως βασικές ανάγκες της Περιφέρειας ορίζονται:

- Η ολοκλήρωση της διαδικασίας βελτίωσης των υποδομών (ποσοτικά και ποιοτικά), ώστε να καταστεί το εκπαιδευτικό σύστημα σε Περιφερειακό επίπεδο πρότυπο σε ό,τι αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και να ανταποκρίνεται στις σύγχρονες κοινωνικό-οικονομικές ανάγκες και απαιτήσεις.
- Η πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

- Η ενίσχυση της μεσαίας τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης.
- Η αύξηση των ευκαιριών κατάρτισης σε εργασιακό περιβάλλον για τους νέους, με ιδιαίτερη έμφαση στους μακροχρόνια νέους ανέργους.
- Η προώθηση της διά βίου μάθησης με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης.
- Η βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και του ανοικτού χαρακτήρα της τριτοβάθμιας και της ισοδύναμης με αυτήν εκπαίδευσης, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων συμμετοχής και ολοκλήρωσης.
- Η βελτίωση της σύνδεσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας.
- Η ενίσχυση της ποιότητας και της ισότητας σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες μέσω της παρακολούθησης, αξιολόγησης και της εφαρμογής συστήματος διασφάλισης της ποιότητας.
- Η στήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης στους τομείς της γεωργίας, του τουρισμού και της δασοκομίας.

Από το ΕΠ Ανθρώπινου Δυναμικού στην ΠΚΜ υλοποιούνται μέχρι στιγμής - μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 – 79 έργα εκπαίδευσης (167.487.749,65€ ΔΔ)- εκ των οποίων τα 54 αφορούν σε ανέγερση/αναβάθμιση σχολικών κτιρίων και τα υπόλοιπα εξοπλισμούς. Συνολικά δημιουργούνται 163 αίθουσες πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, 50 αίθουσες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένων των εργαστηρίων και 60 αίθουσες και 27 εργαστήρια τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ εξοπλίζονται 350 ειδικά σχολεία και ένα ΤΕΙ. Από τις παραπάνω δράσεις, για 8 σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και 3 δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιτυγχάνεται λειτουργία σε μία βάρδια, ο δε αριθμός των ωφελούμενων μαθητών ανέρχεται σε 14.056. Με τις παρεμβάσεις σχολικής στέγης της προηγούμενης διαχειριστικής περιόδου, το πρόβλημα της διπλοβάρδιας είχε περιοριστεί στο 27% των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και στο 40% των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Με τις παρεμβάσεις της παρούσας διαχειριστικής περιόδου – και μετά τις πρόσφατες συγχωνεύσεις σχολείων λόγω της μείωσης των κρατικών δαπανών –το πρόβλημα εκτιμάται ότι έχει αντιμετωπιστεί πλήρως.

Πλεονεκτήματα του **τομέα εκπαίδευσης** για την ΠΚΜ αποτελούν:

- Η συγκέντρωση κρίσιμης μάζας Οργανισμών, Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.
- Η εκσυγχρονισμένη σχολική υποδομή.
- Ο σημαντικός αριθμός ιδιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων.

I.1.12. Θεσμική επάρκεια της Δημόσιας Διοίκησης

Η σημαντική αλλαγή του Διοικητικού Χάρτη της Χώρας δεν συνοδεύτηκε από ένα σαφές και σύγχρονο κανονιστικό πλαίσιο. Η ίδρυση νέων Υπηρεσιών και η κατάργηση ή μεταφορά άλλων σε συνδυασμό με τη δραματική μείωση προσωπικού, καθώς και την έλλειψη κωδικοποίησης της νομοθεσίας και της τυποποίησης των διαδικασιών δεν προσέφερε μέχρι σήμερα στη μείωση των διοικητικών βαρών, τόσο για τους πολίτες, όσο και για τις επιχειρήσεις. Διαπιστώνεται ένα έλλειμμα συνεργασίας και συντονισμού μεταξύ των τριών επιπέδων διοίκησης όσον αφορά στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό έργων και δράσεων σε περιφερειακό επίπεδο. Αυτό επιφέρει τη χαμηλή αποδοτικότητα και αποτελεσματικότητα, πέρα από τη μη ορθολογική αξιοποίηση των διατιθέμενων οικονομικών πόρων. Επίσης, πολλές από τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο νόμος "Καλλικράτης" είτε δεν έχουν μεταφερθεί στις Περιφέρειες, είτε έχουν μεν μεταφερθεί χωρίς όμως την ανάλογη μεταφορά πόρων. Συχνά παρατηρείται και το φαινόμενο της επικάλυψης και σύγκρουσης αρμοδιοτήτων με τα άλλα επίπεδα της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι ανάγκες της Περιφέρειας ορίζονται ως εξής:

- Ενίσχυση της οργανωτικής δομής και της λειτουργίας (ανασχεδιασμός, τυποποίηση, πιστοποίηση διαδικασιών) των υπηρεσιών, εξασφάλιση των απαραίτητων υλικών και μη πόρων, πλήρης αξιοποίηση των ήδη υπαρχόντων και συνεχής παρακολούθηση των δυνατοτήτων ενσωμάτωσης εφαρμογών των ΤΠΕ και συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού σε θέματα που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους και των διαπιστωμένων αναγκών των υπηρεσιών τους, αλλά και εξασφάλιση ενός ικανοποιητικού περιβάλλοντος εργασίας για τους υπαλλήλους του Οργανισμού.
- Η ανάγκη ολοκλήρωσης της διοικητικής αποκέντρωσης.
- Η εισαγωγή σύγχρονων μεθόδων και εργαλείων περιφερειακής διακυβέρνησης για την άσκηση μιας αποτελεσματικής διοίκησης βάσει στόχων.
- Η βελτίωση και διεύρυνση των υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.
- Η επιτάχυνση και απλούστευση διαδικασιών αδειοδότησης επενδύσεων, εξαγωγών, αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων και σύστασης επιχειρήσεων.
- Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην περιφερειακή διοίκηση και στις προμήθειες και συμβάσεις.
- Η αντιμετώπιση των δυσχερειών στο συντονισμό – συνεργασία υπηρεσιών και φορέων διαχείρισης και υλοποίησης προγραμμάτων στην αγροτική ύπαιθρο.
- Η αύξηση της διοικητικής αποτελεσματικότητας και η μείωση της γραφειοκρατίας.
- Η βελτίωση του συντονισμού με τα αρμόδια υπουργεία και άλλους δημόσιους φορείς αλλά και μεταξύ των διαφόρων υπηρεσιών και φορέων με θέματα σχεδιασμού και ανάπτυξης.
- Η ενίσχυση των δομών και ικανοτήτων της Περιφέρειας στο σχεδιασμό και εφαρμογή αναπτυξιακών πολιτικών και προγραμμάτων.
- Η ενίσχυση της συνεργασίας με τους δήμους της Περιφέρειας.
- Η μεγαλύτερη εμπλοκή των κοινωνικών φορέων τόσο στον σχεδιασμό όσο και στην υλοποίηση των σχεδίων για μεγαλύτερη διαφάνεια.

Τα πέντε έργα που υλοποιούνται από το ΠΕΠ στην ΠΚΜ αφορούν στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών για την ασφάλεια των καταναλωτών και στην εποπτεία της αγοράς. (697.747,42€ ΔΔ).

Πλεονεκτήματα του τομέα «θεσμικής επάρκειας της δημόσιας διοίκησης» για την ΠΚΜ αποτελούν:

- Ύπαρξη αποκεντρωμένων υπηρεσιών σε όλες τις Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας.
- Προώθηση θεσμικών μεταρρυθμίσεων με στόχο την απελευθέρωση των αγορών.
- Ολοκλήρωση και εξειδίκευση θεσμικού πλαισίου για το χωροταξικό σχεδιασμό και ενίσχυσης των ελέγχων.

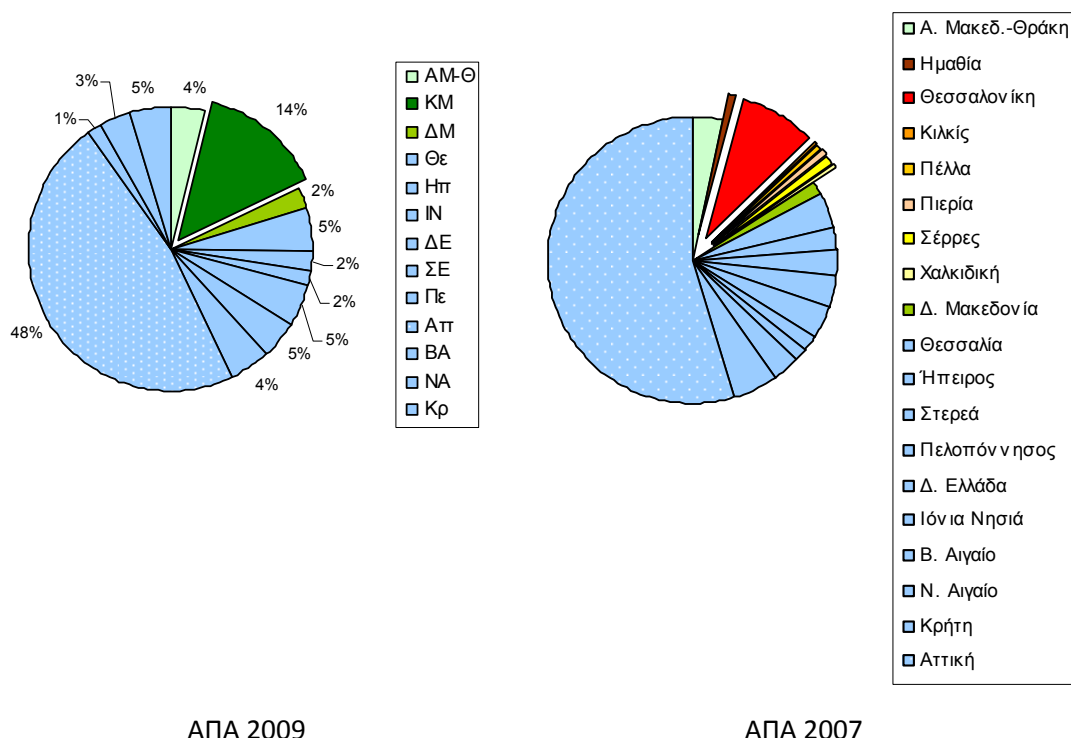
1.2. Ανάγκη παρεμβάσεων που συνδέονται με άλλους τομείς ή άλλες Περιφέρειες.

1.2.1. Ενδοπεριφερειακές ανισότητες, αναπτυξιακές υστερήσεις και ανάγκες.

1.2.1.1. Ανισότητες στην παραγωγική δυναμικότητα

Το μητροπολιτικό κέντρο της Θεσσαλονίκης αποτελεί το ισχυρότερο στοιχείο της χωροταξικής οργάνωσης της ΠΚΜ. Ο ρόλος της Θεσσαλονίκης υπογραμμίζεται από το απόλυτο βάρος της Ακαθάριστης Παραγόμενης Αξίας (ΑΠΑ), στην ΠΕ Θεσσαλονίκης (δεξιό διάγραμμα) στην ΚΜ (αριστερό διάγραμμα) στην οποία η ΠΕ Θεσσαλονίκης κυριαρχεί ποσοτικά. Το μέγεθος της ΑΠΑ

υποδηλώνει την ύπαρξη οικονομιών συγκέντρωσης και κλίμακας, που με τη σειρά τους αποτελούν παράγοντες ανταγωνιστικότητας και μητροπολιτικού περιβάλλοντος.

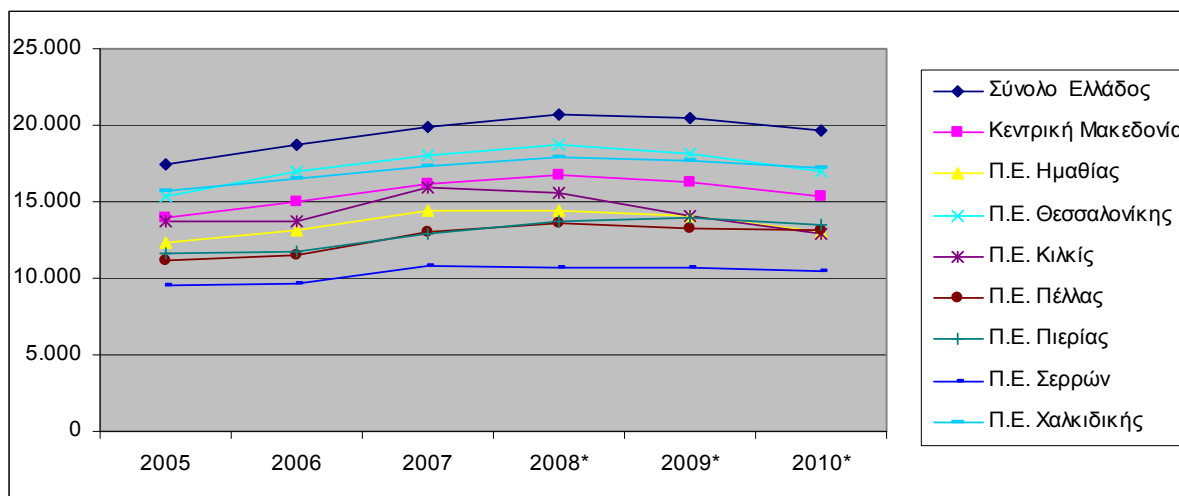

Μετά τη Θεσσαλονίκη, σημαντικοί πόλοι χαμηλότερης βαθμίδας, είναι η Κατερίνη, οι Σέρρες, τα δίπολα Βέροια-Νάουσα, Αλεξάνδρεια-Γιαννιτσά, και η περιοχή της Χαλκιδικής.

1.2.1.2. Ανισότητες στην οικονομική ανάπτυξη (εξέλιξη του ΑΕΠ)

Από το ακόλουθο Διάγραμμα διαπιστώνεται ότι ο μέσος όρος του ΑΕΠ της Περιφέρειας βρίσκεται κάτω από το μ.ο. της Χώρας, παρόλο που διαχρονικά ακολουθεί την εξέλιξή του. Τόσο η ΠΕ Θεσσαλονίκης, όσο και η ΠΕ Χαλκιδικής εμφανίζουν κατά κεφαλή ΑΕΠ πάνω από το μ.ο. της Περιφέρειας κατά την περίοδο 2005-2010. Οι υπόλοιπες ΠΕ παρουσιάζουν κκ ΑΕΠ χαμηλότερο από το μέσο όρο της Περιφέρειας, με την ΠΕ Σερρών να εμφανίζει σημαντική απόκλιση από το μ.ο. της χώρας και της περιφέρειας. Ο μητροπολιτικός χαρακτήρας της ΠΕ Θεσσαλονίκης και η δυναμική που εμφανίζει στον τομέα του τουρισμού η ΠΕ Χαλκιδικής οφείλονται κατά κύριο λόγο για τις υψηλές τιμές του κκ ΑΕΠ τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι όλες οι ΠΕ υφίστανται σημαντική μείωση του κκ ΑΕΠ κατά το 2010, γεγονός που οφείλεται στην οικονομική κρίση που άρχισε να υπάρχει στη χώρα.

Εικόνα 5: Διαχρονική εξέλιξη του κατά κεφαλή ΑΕΠ (περίοδος 2005-2010)

Πίνακας 5: Σύνθετοι Δείκτες ευημερίας των ΠΕ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Περιφερειακή Ενότητα	Δείκτης ευημερίας (έτος 2005)	ΑΕΠ/κεφ. (€, έτος 2001)	Δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο (€, έτος 2001)	ΑΕΠ/κεφ. σε ΜΑΔ ¹ (έτος 2000)
Ημαθίας	31,35	11.054	3.708	13.028
Θεσσαλονίκης	65,55	12.216	5.148	17.699
Κιλκίς	24,13	10.898	3.320	14.284
Πέλλας	15,90	9.393	3.190	11.759
Πιερίας	28,74	9.265	3.311	11.100
Σερρών	23,28	8.068	3.195	10.152
Χαλκιδικής	60,45	11.489	3.205	13.662

Στον παραπάνω Πίνακα περιέχονται για κάθε Π.Ε. ο δείκτης ευημερίας, το κατά κεφαλή ΑΕΠ, το δηλωθέν εισόδημα ανά κάτοικο και το κατά κεφαλή ΑΕΠ σε μονάδες αγοραστικής δύναμης. Από τα στοιχεία του Πίνακα είναι εμφανείς οι διαφορές στο επίπεδο ευημερίας των επί μέρους ΠΕ ως προς τον αντίστοιχο δείκτη της Αττικής (100). Οι ΠΕ Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής βρίσκονται στις πρώτες θέσεις της κατάταξης, ενώ στις χαμηλότερες οι ΠΕ Πέλλας, Σερρών, Κιλκίς και Πιερίας.

1.2.1.3. Ανισότητες (ενδοπεριφερειακές) στη σύνθεση του ΑΕΠ και της απασχόλησης

Αγροτική παραγωγή

Σε μακροχρόνιο ορίζοντα, συντελείται στην Περιφέρεια μια «επιστροφή» στον αγροτικό τομέα, σε σύγκριση με ό,τι συμβαίνει κατά μ.ο. στη Χώρα. Σε όλες τις Π.Ε., με πρώτες την Πέλλα και την Ημαθία, αλλά ακόμα και στη Θεσσαλονίκη, το μερίδιο του αγροτικού τομέα στο περιφερειακό Α.Π. αυξάνεται σχετικά με τον εθνικό μ.ο.

¹ Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης

Πίνακας 6: Χωρική διαφοροποίηση αγροτικού τομέα (εξέλιξη σχετικής έντασης στο ΑΕΠ)

Περιφερειακή Ενότητα	% μερίδιο στο ΑΕΠ ως προς μ.ο. χώρας			
	1995	2001	2004	2008
ΗΜΑΘΙΑΣ	2,06	3,24	3,32	4,26
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,40	0,40	0,44	0,43
ΚΙΛΚΙΣ	2,38	2,71	2,77	2,58
ΠΕΛΛΑΣ	2,78	3,92	3,73	5,07
ΠΙΕΡΙΑΣ	2,11	1,69	1,91	1,66
ΣΕΡΡΩΝ	2,7	3,26	3,19	3,05
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,47	1,79	2,27	1,66

Υψηλότερα είναι τα σχετικά ποσοστά στις ΠΕ Πέλλας, Ημαθίας και Θεσσαλονίκης και χαμηλότερα στις ΠΕ Χαλκιδικής, Πιερίας και Κιλκίς. Στις ΠΕ Πέλλας και Ημαθίας τα ποσοστά της πρωτογενούς παραγωγής μετά το 2007 εμφανίζουν μάλιστα αυξητική τάση, ενώ στις περισσότερες των υπολοίπων ΠΕ φθίνουν.

Δευτερογενής τομέας

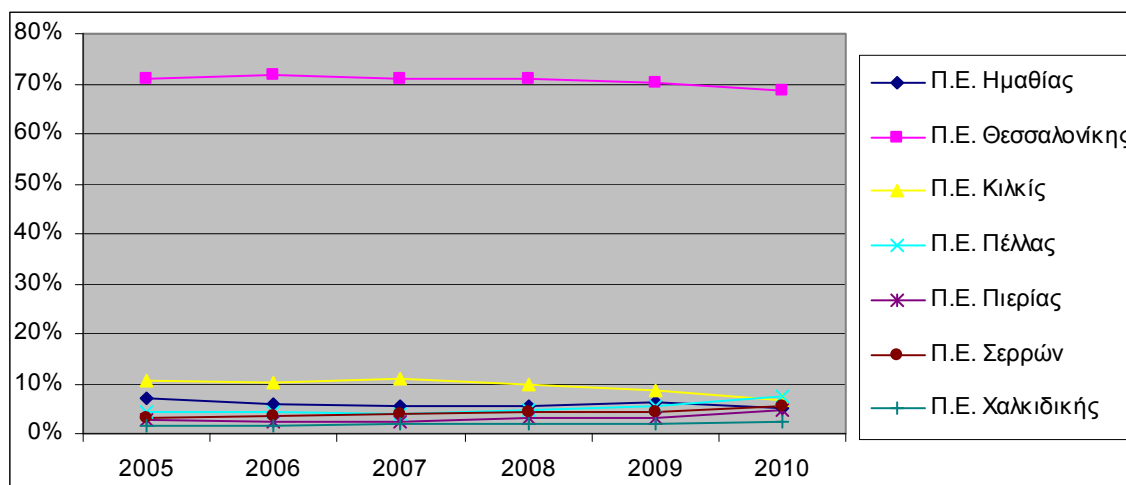
Το μεταποιητικό σύστημα της Περιφέρειας χαρακτηρίζεται, μετά το 2001 από:

- συνολική τάση επιβράδυνσης, προ κρίσης μάλιστα,
- υποβάθμιση της συγκέντρωσης της Θεσσαλονίκης,
- ισχυροποίηση του πόλου του Κιλκίς, ως υποδοχέα εκείνων των τάσεων που κανονικά θα οδηγούσαν σε επέκταση του πόλου της Θεσσαλονίκης, μέσω της λειτουργίας των επενδυτικών κινήτρων
- ανάλογη, μικρότερης έκτασης, ενίσχυση της Χαλκιδικής,
- επέκταση σε Πέλλα, Πιερία, Σέρρες, λόγω της μεγέθυνσης της βιομηχανίας αγροτικών εισροών.

Εξειδικεύοντας την ανάλυση, στο επίπεδο της «μεγάλης» βιομηχανίας (με άνω των 10 απασχολούμενων ανά επιχείρηση), προκύπτουν πιο ενδιαφέροντα συμπεράσματα.

Καταρχήν, σε όλη την Περιφέρεια έχουμε μείωση, το 1994-2004 ήδη, σε πλήθος επιχειρήσεων, ενώ αύξηση έχουμε το 2004-2006 στις ΠΕ όπου επεκτάθηκε / μετατοπίστηκε η μεταποίηση της Θεσσαλονίκης. Ως τελικό αποτέλεσμα, η «μεγάλη» βιομηχανία είναι πλέον συγκεντρωμένη μόνο κατά 70% στη Θεσσαλονίκη, έναντι 75% πριν δέκα χρόνια.

Εικόνα 6: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ της μεταποίησης της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

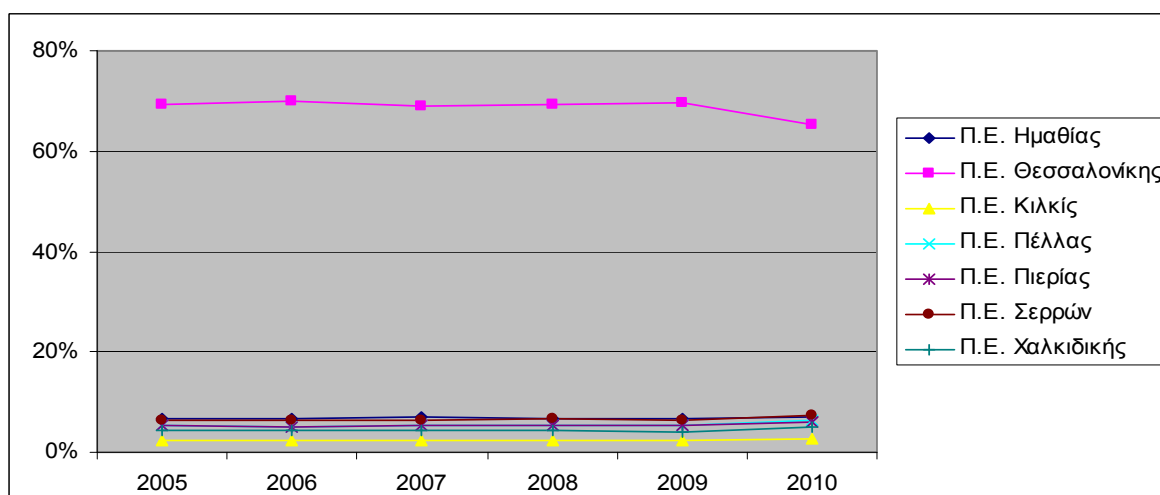
Τα ποσοστά συμμετοχής του κλάδου της μεταποίησης στη συνολική ΑΠΑ μεταποίησης της Περιφέρειας της ΠΕ Θεσσαλονίκης βρίσκεται σταθερά πάνω από το 65%. Όλες οι άλλες ΠΕ εμφανίζουν ποσοστά συμμετοχής κάτω από 10%.

Τριτογενής τομέας

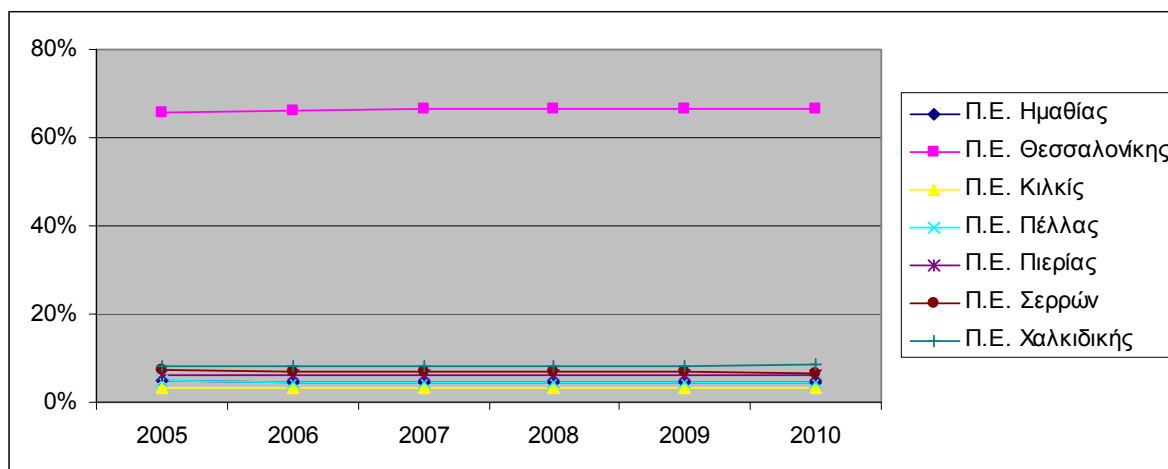
Η στροφή της περιφερειακής οικονομίας προς τον τριτογενή τομέα επιτάχθηκε στην τελευταία δεκαετία. Οι παραδοσιακοί, απευθυνόμενοι στην πλατειά κατανάλωση, κλάδοι δεν δείχνουν ιδιαίτερα σημαντική άνοδο σε όρους αριθμού επιχειρήσεων, αλλά είναι ιδιαίτερα σημαντικός ο ρυθμός αύξησης του κύκλου εργασιών τους, π.χ. στο λιανικό εμπόριο.

Αναφορικά με το ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ των κλάδων χονδρικού-λιανικού εμπορίου και διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, επιβεβαιώνεται η κυριαρχία της ΠΕ Θεσσαλονίκης στους κλάδους του τριτογενή τομέα, με τις υπόλοιπες ΠΕ να ακολουθούν με ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής.

Εικόνα 7: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ του χονδρικού-λιανικού εμπορίου της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

Εικόνα 8: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ του κλάδου της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

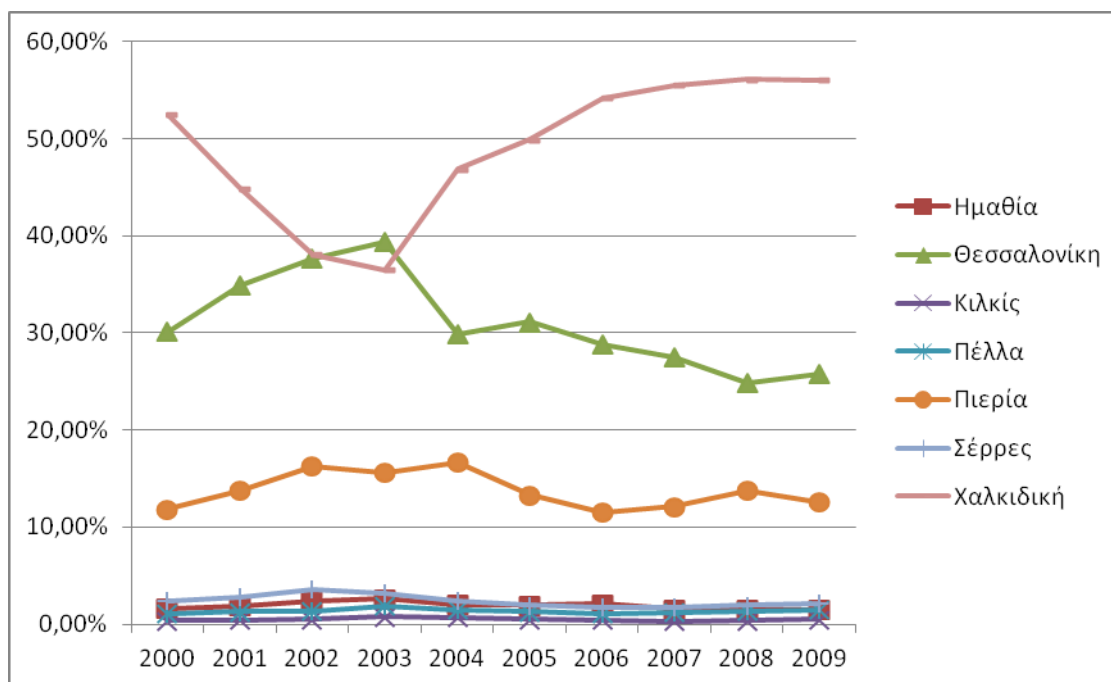
1.2.1.4. Ανισότητες στην τουριστική ανάπτυξη

Η ΠΚΜ συνολικά χαρακτηρίζεται από άνιση τουριστική ανάπτυξη. Από τη μια υπάρχουν οι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες περιοχές της Χαλκιδικής και της Πιερίας, περιοχές με μεσαία τουριστική κίνηση όπως η Θεσσαλονίκη και περιοχές με χαμηλή τουριστική ανάπτυξη όπως το Κιλκίς, η Πέλλα, οι Σέρρες και η Ημαθία.

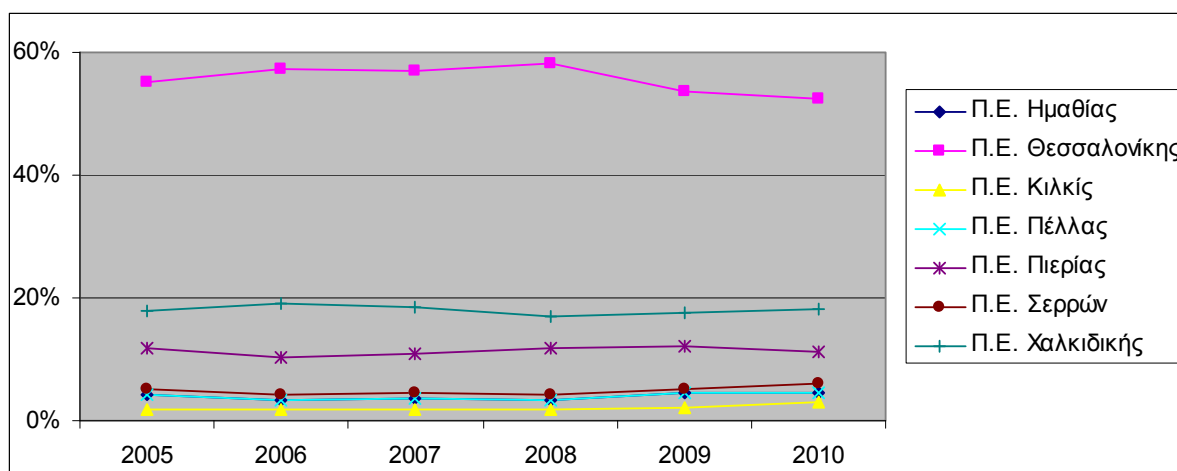
Όσον αφορά στην τουριστική υποδομή, η ΠΚΜ συμμετέχει στο σύνολο των ξενοδοχείων της Χώρας με 12,3%, ενώ το ποσοστό των κλινών στις συνολικές κλίνες της Χώρας ανέρχεται σε 11,5%. Κυρίαρχη είναι η σχετική θέση της ΠΕ Χαλκιδικής, στην οποία αναλογεί το 44% των ξενοδοχείων της Περιφέρειας και το 53,7% των κλινών. Ακολουθούν οι ΠΕ Πιερίας, Θεσσαλονίκης, Πέλλας, Σερρών, Ημαθίας και Κιλκίς.

Αναφορικά με το ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ του κλάδου των ξενοδοχείων και εστιατορίων, διαπιστώνεται ότι, κατά την περίοδο 2005-2010, η ΠΕ Θεσσαλονίκης κατέχει το μεγαλύτερο ποσοστό (άνω του 50%), ενώ ακολουθούν οι ΠΕ Χαλκιδικής και Πιερίας, με σημαντική διαφορά.

Εικόνα 9: Εξέλιξη του ποσοστού των διανυκτερεύσεων στις ΠΕ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στο σύνολο των διανυκτερεύσεων της Περιφέρειας

Εικόνα 10: Ποσοστό συμμετοχής των ΠΕ στην ΑΠΑ των ξενοδοχείων/εστιατορίων της ΠΚΜ την περίοδο 2005-2010

Πίνακας 7: Χωρική διαφοροποίηση Τουρισμού (εξέλιξη της συμμετοχής της στο συνολικό ΑΕΠ)

ΠΕ	ΑΕΠ ξενοδ. / εστιατ. ως προς μ.ο. χώρας				Μεταβολή 1995-2008
	1995	2001	2004	2008	
ΗΜΑΘΙΑΣ	0,57	0,42	0,48	0,5	-4,43%
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	0,83	0,7	0,76	0,77	2,92%
ΚΙΛΚΙΣ	0,52	0,41	0,48	0,43	-8,06%
ΠΕΛΛΑΣ	0,54	0,42	0,39	0,4	-18,57%
ΠΙΕΡΙΑΣ	0,95	1,19	1,17	1,3	51,35%
ΣΕΡΡΩΝ	0,7	0,61	0,59	0,64	1,37%
ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ	1,73	2,17	1,89	2,02	29,54%

Πίνακας 8: Δυναμικότητα τουριστικών υποδομών 2011

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ				ΚΛΙΝΕΣ/ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ				
Π.Ε.	Μονάδες	Δωμάτια	Κλίνες	1*	2*	3*	4*	5*
Ημαθίας	33	774	1.566	-	156	962	448	-
	2,70%	1,70%	1,80%	0	0,90%	4,40%	2,20%	0,00%
Θεσ/νίκης	139	7.643	14.151	3.420	2.762	4.463	2.020	1.486
	11,50%	17,00%	16,20%	30,10%	16,30%	20,30%	9,90%	8,90%
Κιλκίς	19	423	845	-	100	424	258	63
	1,60%	0,90%	1,00%	0,00%	0,60%	1,90%	1,30%	0,40%
Πέλλας	64	1.285	2.607	-	285	1.337	692	293
	5,30%	2,90%	3,00%	0	1,70%	6,10%	3,40%	1,80%
Πιερίας	391	10.094	19.713	1.067	1.497	3.069	6.867	7.213
	32,50%	22,50%	22,60%	9,40%	8,80%	13,90%	33,60%	43,40%
Σερρών	34	988	1.924	-	405	966	423	130
	2,80%	2,20%	2,20%	0	2,40%	4,40%	2,10%	0,80%
Χαλκιδικής	524	23.679	46.539	6.852	11.722	10.806	9.731	7.428
	43,50%	52,80%	53,30%	60,10%	69,30%	49,10%	47,60%	44,70%
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	1.204	44.886	87.345	11.339	16.927	22.027	20.439	16.613
ΧΩΡΑ	9.687	397.230	762.699	55.496	229.569	177.459	197.652	102.523
% στη χώρα	12,40%	11,30%	11,50%	20,40%	7,40%	12,40%	10,30%	16,20%

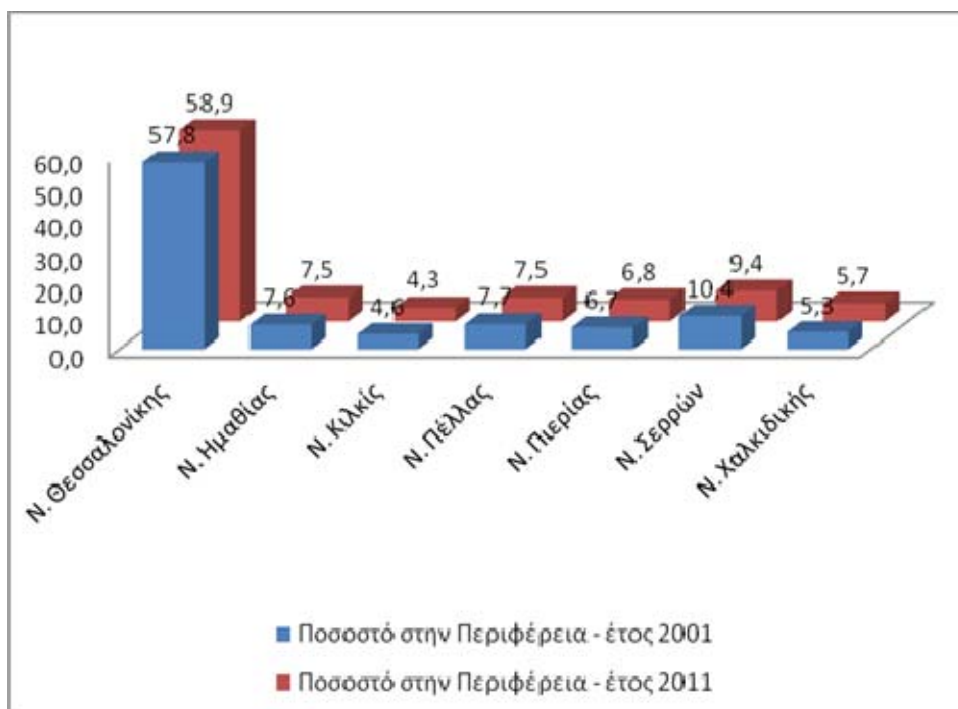
1.2.1.5. Ανισότητες στην τεχνολογία

- Υπερβολική συγκέντρωση των υποδομών ΕΤΑΚ στην περιοχή της Θεσσαλονίκης.
- Περιορισμένος ρόλος της τεχνολογίας σε όλες τις ΠΕ. ως παράγων για την παραγωγική ενσωμάτωση της περιφερειακής οικονομίας στην ευρωπαϊκή.
- Συγκριτικά υψηλότερη επίδοση στους συνθετικούς δείκτες ΕΤΑΚ στην ΠΕ. Θεσσαλονίκης αλλά η «πολύ χαμηλή» επίδοση όλων των άλλων περιοχών της Περιφέρειας.
- Εντελώς παρόμοια κατάσταση όσον αφορά στους δείκτες που υποδεικνύουν το συνδυασμό πόρων καινοτομίας και χρηματοδοτήσεων στην καινοτομία.

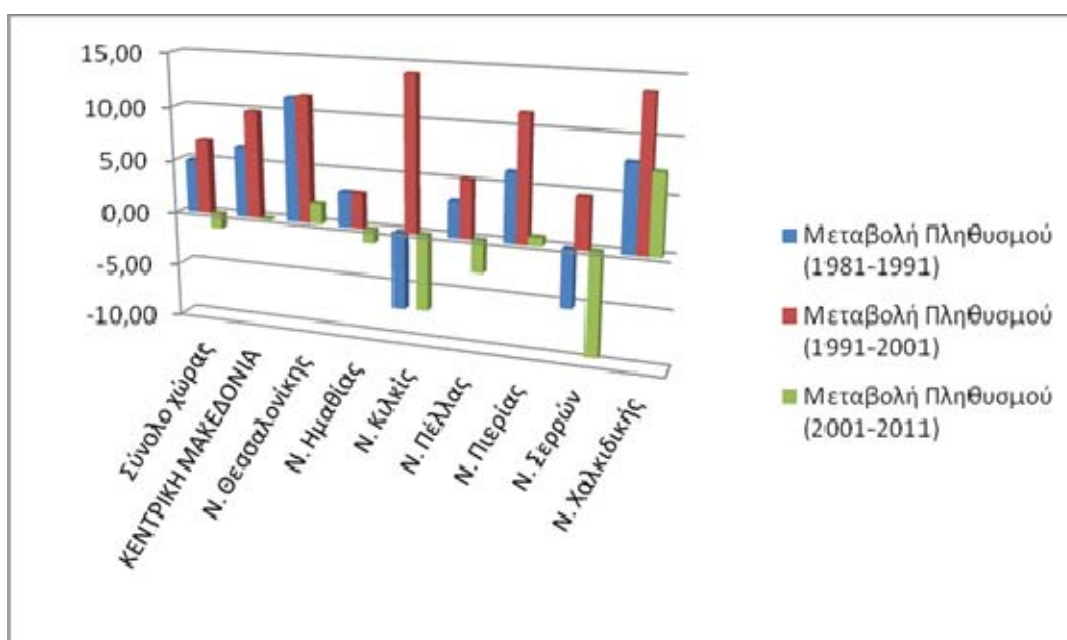
1.2.1.6. Ανισότητες ως προς την κατανομή του πληθυσμού και οι δημογραφικές αποκλίσεις

- Τη δεκαετία 2001-2011 οι μόνες ΠΕ με αυξητική πληθυσμιακή τάση ήταν η Χαλκιδική, η Θεσσαλονίκη και η Πιερία. Τη μεγαλύτερη μείωση εμφανίζουν οι ΠΕ Σερρών και Κιλκίς και τη μεγαλύτερη αύξηση η ΠΕ Χαλκιδικής.
- Στην ΠΕ Θεσσαλονίκης αναλογούσε το 2011 το 58,9% του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας, ποσοστό που έχει αυξηθεί σε σχέση με το 2001 (57,8%). Το μικρότερο ποσοστό (4,3%) εμφανίζει η ΠΕ Κιλκίς.
- Η μείωση των πληθυσμών των ΠΕ Σερρών και Κιλκίς προφανώς σχετίζεται με τον ακριτικό και γεωργικό τους χαρακτήρα.
- Η αύξηση του πληθυσμού της ΠΕ Θεσσαλονίκης και των όμορων ΠΕ Χαλκιδικής και Πιερίας, οφείλεται στις καλύτερες ευκαιρίες απασχόλησης καθώς και στη βελτίωση των μεταφορικών υποδομών που επιτρέπουν τη μεταφορά της κύριας κατοικίας σε παραθαλάσσιες περιοχές.

Εικόνα 11: Ποσοστό του πληθυσμού κάθε Περιφερειακής Ενότητας, 2001, 2011

Εικόνα 12: Μεταβολή πληθυσμού από το 1981 έως το 2011

1.2.1.7. Ανισότητες στο επίπεδο εκπαίδευσης του πληθυσμού

Από την ανάλυση στατιστικών δεδομένων της ΕΛΣΤΑΤ διαπιστώνεται ότι σε γενικές γραμμές, εκτός από τη ΠΕ Θεσσαλονίκης, όλες οι υπόλοιπες ΠΕ εμφανίζουν χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης από το μ.ο. της Χώρας. Αντιθέτως, η ΠΕ Θεσσαλονίκης βρίσκεται σε όλους τους σημαντικούς δείκτες εκπαίδευσης πάνω από το μ.ο. της Χώρας και κάτω από αρνητικούς δείκτες (π.χ. ποσοστό πληθυσμού που δεν γνωρίζει γραφή). Κατά μέσο όρο οι δείκτες της Περιφέρειας προσεγγίζουν τους

εθνικούς. Ιδιαίτερα αρνητικοί δείκτες εκπαίδευσης έχουν να επιδείξουν οι ΠΕ Κιλκίς, Σερρών και Πέλλας. Το ποσοστό όσων δεν γνωρίζουν ανάγνωση και γραφή στην Περιφέρεια είναι μικρότερο του εθνικού μ.ο., πλην όμως υπάρχουν περιοχές όπως οι ΠΕ Κιλκίς, Ημαθίας, Πέλλας και Χαλκιδικής με πολύ υψηλά ποσοστά.

1.2.1.8. Ανισότητες σε κοινωνικές υποδομές

Στις υποδομές και υπηρεσίες υγείας υπερέρχει η ΠΕ Θεσσαλονίκης. Χαμηλούς σχετικούς δείκτες εμφανίζουν οι ΠΕ Πέλλας, Σερρών και Κιλκίς. Αντιθέτως, όλες οι ΠΕ της ΠΚΜ εμφανίζουν ικανοποιητικούς δείκτες αναφορικά με το προσωπικό εκπαίδευσης.

Πίνακας 9: Στοιχεία για τον κλάδο της υγείας (2009 και 2010)

Υγεία	ΠΕ Θεσ/κης	ΠΕ Κιλκίς	ΠΕ Ημαθίας	ΠΕ Πέλλας	ΠΕ Πιερίας	ΠΕ Χαλκιδικής	ΠΕ Σερρών
Κλίνες θεραπευτηρίων (2009)	8139	309	414	475	493	160	457
Αρ. δημόσιων νοσοκομείων (2009)	13	2	2	2	2	1	1
Αρ. ιδιωτικών κλινικών (2009)	18	-	2	3	3	-	1
Κλίνες ιδιωτικών κλινικών (2009)	2876	-	116	92	136	-	60
Αρ. Ιατρών (2010)	8283	282	540	428	537	456	625
Αρ. Οδοντιάτρων (2010)	1863	56	132	117	154	85	172
Αρ. ιατρών/1000 κατ. (2010)	7,18	3,28	3,74	2,95	4,18	4,54	3,35

Πίνακας 10: Μαθητές ανά διδακτικό προσωπικό δημοτικών σχολείων

Περιφερειακή Ενότητα	2001	2004	2009
Ημαθίας	12,5	9,2	9,2
Θεσσαλονίκης	14,8	12,7	10,9
Κιλκίς	12,0	10,2	8,2
Πέλλας	11,2	8,9	8,0
Πιερίας	13,0	10,5	9,0
Σερρών	10,7	8,4	8,1
Χαλκιδικής	13,2	11,3	8,1

Πίνακας 11: Διδακτικό προσωπικό ανά 100 μαθητές Β/άθμιας εκπαίδευσης

Περιφερειακή Ενότητα	2001	2004	2009	2001-4	2001-4
Ημαθίας	8,39	12,05	13,71	14,51%	12,67%
Θεσσαλονίκης	9,07	10,63	11,82	5,71%	6,06%
Κιλκίς	9,04	10,84	13,45	6,67%	9,78%
Πέλλας	8,74	10,96	11,99	8,47%	7,44%
Πιερίας	9,89	11,21	12,68	4,44%	5,64%
Σερρών	9,82	12,12	13,11	7,81%	6,69%
Χαλκιδικής	9,17	10,86	12,30	6,12%	6,82%

1.2.1.9. Ανισότητες και αποκλίσεις στην εξωστρέφεια

Όσον αφορά τις ενδο-περιφερειακές διαφοροποιήσεις ως προς την εξαγωγική δραστηριότητα, αυτές εντοπίζονται ως πολύ σημαντικές, καταρχήν σε ό,τι αφορά το σύνολό τους και, κυρίως τη φαινόμενη «αντίσταση» στην κρίση, μετά το 2008.

Η ΠΕ Θεσσαλονίκης, με τα 3/4 έως 4/5 της συνολικής αξίας, είναι το κύριο κέντρο εξαγωγικής δραστηριότητας. Οι ΠΕ Ημαθία (με αυξητικούς ρυθμούς), Κιλκίς και Πέλλας (με σημαντική υποχώρηση στην κρίση) συμμετέχουν αξιόλογα.

Πίνακας 12: Συνολικές Εξαγωγές Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, σε €, ΑΝΑ ΠΕ.

Περιφερειακή Ενότητα	Έτος			% συμμετοχή			ΜΕΡΜ	
	2004	2007	2011	2004	2007	2011	2004-7	2007-11
Ημαθίας	189.019.665	299.904.473	345.752.294	5,53	7,53	8,65	19,6%	3,8%
Θεσσαλονίκης	2.725.399.689	2.936.879.920	2.936.345.367	79,74	73,69	73,50	2,6%	0,0%
Κιλκίς	180.581.834	286.666.329	216.481.247	5,28	7,19	5,42	19,6%	-6,1%
Πέλλας	145.113.977	220.715.686	197.314.799	4,25	5,54	4,94	17,4%	-2,7%
Πιερίας	59.652.666	85.148.799	113.187.500	1,75	2,14	2,83	14,2%	8,2%
Σερρών	52.845.043	53.834.929	68.696.637	1,55	1,35	1,72	0,6%	6,9%
Χαλκιδικής	65.284.462	102.046.958	117.460.583	1,91	2,56	2,94	18,8%	3,8%
Περιφέρεια	3.417.897.336	3.985.197.094	3.995.238.427				5,5%	0,10%

1.2.2. Περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις (π.χ. που πλήττονται από σοβαρά και μόνιμα φυσικά ή δημογραφικά προβλήματα, κλπ)

Ως περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις για την ΠΚΜ ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, αναφέρονται οι περιοχές που πλήττονται με ανεργία και αφορούν περιοχές με υψηλούς δείκτες υπο-απασχόλησης και ειδικά σε περιοχές που βιώνουν έντονα την από-βιομηχάνιση και τον αποδεκατισμό της μεταποιητικής δραστηριότητας (π.χ. μεγάλες κοινωνικές ομάδες απολυμένων από μεγάλα εργοστάσια στις περιοχές Ημαθίας, Κατερίνης, Θεσσαλονίκης κ.α.).

Περιοχές με ιδιαίτερες προκλήσεις και κυρίως λόγω περιβαλλοντικών πιέσεων, είναι εκείνες που εντοπίζονται εντός και πέριξ των λεκανών απορροής των σημαντικών ποτάμιων και λιμναίων συστημάτων. Στις περιοχές αυτές (π.χ. Αλιάκμονα, Λουδία, λίμνη Βεγορίτιδα, Μικρή και Μεγάλη Βόλβη, Κερκίνη) εντοπίζονται προβλήματα που άπτονται, ενδεχομένως υπερτοπικής και διαπεριφερειακής εμβέλειας διαχείρισης. Θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι πιέσεις αυτές, που μπορεί να προέρχονται τόσο από το ανθρωπογενές περιβάλλον και τις δραστηριότητες αυτού (π.χ. μη ορθολογική διαχείριση υδάτων, ρυπάνσεις κ.α.), όσο και λόγω φαινομένων της κλιματικής αλλαγής και επηρεάζουν την περιβαλλοντική, οικολογική λειτουργία των οικοσυστημάτων αυτών (π.χ. ξηρασία, φαινόμενο ερημοποίησης, ευτροφισμός, κ.α.)

Ειδική αντιμετώπιση απαιτεί ο χώρος των συνοριακών τμημάτων της ΠΚΜ και της Βουλγαρίας, στο πλαίσιο στήριξης των τοπικών οικονομιών και των τοπικών θέσεων απασχόλησης, που απειλούνται λόγω της φυγής επενδύσεων και παραγωγικής δραστηριότητας προς γειτονικές βαλκανικές χώρες. Απαιτούνται στοχευμένες παρεμβάσεις για στήριξη της εργασίας, αλλά και την αντιμετώπιση περιοχών που μαστίζονται από τη μακροχρόνια ανεργία, ώστε να αντιμετωπιστούν προβλήματα ένταξης ειδικών ομάδων ανέργων σε προγράμματα.

Τέλος, οι απομακρυσμένες περιοχές (ορεινές, διασυννοριακές) και ορισμένες άγονες αγροτικές περιοχές εμφανίζουν έντονα το φαινόμενο της πληθυσμιακής εγκατάλειψης και της γήρανσης του πληθυσμού.

1.2.3. Ειδικές αναπτυξιακές ανάγκες και δυνατότητες των αστικών, αγροτικών, και παράκτιων περιοχών

Λόγω της γεωγραφικής ποικιλομορφίας και του αναπτυξιακού δυσισμού (σχέση αστικού-περιαστικού χώρου και αγροτικού – ορεινού), αλλά και των παράλληλων δυναμικών σε πρωτογενή, δευτερογενή και τριτογενή τομέα, η ΠΚΜ στην προγραμματική περίοδο 2014-2020 προτείνεται να επιδιώξει την κατηγοριοποίηση των περιοχών με βάση τη δυναμική και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Ενδεικτικά, έμφαση πρέπει να δοθεί στην ολοκληρωμένη διαχείριση του **παράκτιου χώρου**, συμπεριλαμβανομένων και των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων στη διαχείριση του λιμναίου και παραλίμνιου στοιχείου, που αποτελεί σημαντικό πλουτοπαραγωγικό και περιβαλλοντικό πόρο για την Περιφέρεια συνολικά, αλλά και για τις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες, ειδικότερα. Η αξιοποίηση εργαλείων ΙΤΙ, CLLD κ.α. για τη βέλτιστη και πολυτομεακή προσέγγιση στη διαχείριση αυτού του ειδικού χώρου, αναμένεται να αποδώσει σημαντικά στην αξιοποίηση πόρων του ΕΓΤΑΑ και του ΕΤΑΑ, σε επίπεδο προστασίας και διαχείρισης των φυσικών πόρων που συνοδεύουν τα υδάτινα (παράκτια και μη) οικοσυστήματα, ενώ παράλληλα θα ενισχύσουν τις συμπληρωματικές οικονομικές δραστηριότητες της αγροτικής και αλιευτικής παραγωγής, που αναδεικνύονται ως καίριες και υψηλής προτεραιότητας στόχοι στο πλαίσιο του αναπτυξιακού οράματος της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

Ακολούθως, οι **αστικές** και **περιαστικές** περιοχές, πρέπει να προσεγγιστούν σε δύο επίπεδα: αφενός, η προσέγγιση της μητροπολιτικής λειτουργίας και ανάπτυξης του ΠΣ Θεσσαλονίκης αποτελεί και οφείλει να αποτελέσει αντικείμενο διακριτής και διαφοροποιημένης ως προς τις ανάγκες της Στρατηγικής Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης, αναδεικνύοντας τα εργαλεία ΙΤΙ (για τμήματα της πόλης που επικεντρώνονται σε υποβαθμισμένες περιοχές, αποβιομηχανοποιημένες περιοχές κλπ) και σε εργαλεία όπως τα CLLD (είτε από απλά LAGs, είτε από FLAGS μέσω EMFF), όπου θα επικεντρωθούν στην αντιμετώπιση κρίσιμων ζητημάτων και συγκρούσεων χρήσεων γης, αστικών-περιαστικών λειτουργιών με έμφαση στις περιοχές που συνδέουν αμιγώς αστικό χώρο με τον ύπαιθρο/αγροτικό, έχοντας δημιουργήσει ενδιάμεσες ζώνες εξωαστικού χώρου, που τυπολογικά μεν ανήκει στον αγροτικό χώρο, ουσιαστικά δε φιλοξενεί δραστηριότητες συμπληρωματικές της αστικής λειτουργίας (με άτυπες συγκεντρώσεις βιοτεχνικού χαρακτήρα, κλπ). Τέλος, η κατηγορία του αγροτικού χώρου, ειδικά στο σκέλος που αφορά τις ζώνες εντατικής φυτικής ή ζωικής παραγωγής, οφείλει να υποστηριχθεί στο πλαίσιο ολοκληρωμένων προσεγγίσεων, όπου εκτός από ενισχύσεις καλλιεργειών, θα προσφέρει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση τοπικών πρωτοβουλιών σε επίπεδο υποδομών, διαφοροποίησης του αγροτικού εισοδήματος, δράσεις σύνδεσης της καινοτομίας και της έρευνας με την παραγωγή, κ.α.

Στην αντίστοιχη ενότητα του ΠΕΠ ΚΜ 2014-2020 και μέχρι την ολοκλήρωση της πρότασης του ΕΠ ΠΚΜ, θα διατυπωθούν αναλυτικότερα και θα περιγραφούν οι τυπολογίες και οι ιδιαιτερότητες του χώρου της ΠΚΜ, που απαιτούν διαφορετική προσέγγιση στην αντιμετώπιση των προβλημάτων για την άρση των αδυναμιών και έμφαση στα συγκριτικά πλεονεκτήματα των περιοχών, όπως σταχυολογήθηκαν σε προηγούμενες ενότητες του παρόντος εγγράφου.

1.2.4. Διατομεακές, ή διασυννοριακές προκλήσεις συντονισμού, (ιδίως στο πλαίσιο των στρατηγικών για τις μακρο-περιφέρειες και τις θαλάσσιες λεκάνες).

Η ΠΚΜ, όπως και ο συνολικός Ελλαδικός χώρος, παραμένουν σε περιφερειακή θέση σε σχέση με τους διάφορων ειδών εδαφικούς άξονες και ζώνες ισχυρού αναπτυξιακού δυναμικού, όπως είναι αυτές της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης. Υπάρχουν όμως άλλες μακρο-περιοχές στις οποίες υπάρχουν περιθώρια άσκησης διεθνούς ρόλου από την ΠΚΜ. Οι βασικές μακρο-περιοχές στις οποίες είναι ενταγμένη η ΠΚΜ είναι η Νοτιοανατολική Ευρώπη, η Ανατολική Μεσόγειος και δευτερευόντως η Μαύρη Θάλασσα. Είναι σαφές ότι το οικονομικό μέγεθος των δυτικών και κεντρικών Ευρωπαϊκών χωρών είναι πολύ μεγαλύτερο από αυτό των υπολοίπων μακρο-περιοχών. Παρόλα αυτά ορισμένες χώρες της Βαλκανικής, με πρώτη την Τουρκία, εμφανίζουν σημαντικούς ρυθμούς ανάπτυξης. Επίσης, η ανάπτυξη των χωρών της Μαύρης Θάλασσας όπως της Ρωσίας, δύναται να επιδράσει θετικά στην πορεία της ΠΚΜ. Τα Βαλκάνια, όμως, αποτελούν την άμεση ενδοχώρα της ΠΚΜ. Κατά βάση πρόκειται για μία περιοχή με αναδυόμενα χαρακτηριστικά, σημαντικό πληθυσμό και εύκολη πρόσβαση για τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας. Σχηματικά, η ΠΚΜ έχει στην ενδοχώρα της μια αναδυόμενη αγορά η οποία ξεκινά από τα Τίρανα και φθάνει μέχρι την Κωνσταντινούπολη, περιλαμβάνοντας το Βελιγράδι, τα Σκόπια και τη Σόφια. Το μέγεθος αυτής της ενδοχώρας ξεπερνά σε πληθυσμό τα 30 εκατομμύρια κατοίκους. Αποτελεί σημαντικό προορισμό εξαγωγών των επιχειρήσεων της ΠΚΜ, αλλά και τόπο μετεγκατάστασης των επιχειρήσεών τους ή διενέργειας συμπληρωματικών επενδύσεων.

Οι διασυνοριακές εμπορικές και επενδυτικές αλληλεξαρτήσεις βρίσκονται ακόμη, γενικώς, σε χαμηλό επίπεδο, λόγω της απουσίας σημαντικών αστικών και οικονομικών συγκεντρώσεων κατά μήκος των συνόρων. Αυτό ισχύει και για τις δύο πλευρές. Κατά συνέπεια, οι οικονομικές διασυνδέσεις της ΠΚΜ είναι ισχυρότερες με τις πρωτεύουσες των Βαλκανικών χωρών και με άλλα μεγάλα αστικά κέντρα.

Πάντως, η μεγάλη απόσταση από τις αναπτυσσόμενες μακρο-περιοχές της Αμερικής, της Νότιας, Ανατολικής και Νοτιοανατολικής Ασίας περιορίζει τις αναπτυξιακές δυνατότητες της ΠΚΜ. Σημειώνεται ότι από όλες τις υπο-περιοχές της Περιφέρειας, μόνον η περιοχή της Θεσσαλονίκης διαθέτει το ειδικό βάρος να ασκήσει διεθνή επιρροή στις γειτνιάζουσες μακρο-περιοχές.

Οι μακρο-περιοχές στις οποίες η Θεσσαλονίκη έχει σχετικά ιεραρχική θέση άνω του μέσου είναι τα Βαλκάνια και η λοιπή Ανατολική Μεσόγειος. Σε σχέση με τις άλλες μακρο-περιοχές είναι κάτω του μέσου όρου.

II. Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται – Η γενική στρατηγική προσέγγιση

Συσχέτιση αναπτυξιακού οράματος με γενικούς και ειδικούς στόχους αναπτυξιακού προγραμματισμού για την ΠΚΜ

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός της Περιφέρειας ΚΜ στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου λαμβάνει υπόψη τους ευρωπαϊκούς και εθνικούς στόχους και προτεραιότητες και βασίζεται στις πραγματικές ανάγκες και δυνατότητες της περιφερειακής οικονομίας και κοινωνίας, όπως αυτές αναδεικνύονται από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης. Επίσης, αναγνωρίζει τις ιδιαιτερότητες της οικονομικής συγκυρίας όπως είναι ο βαθύς και εκτεταμένος διαρθρωτικός μετασχηματισμός που βρίσκεται σε εξέλιξη στη χώρα μας λόγω της κρίσης ανταγωνιστικότητας, αλλά και τους περιορισμούς που θέτει η δημοσιονομική προσαρμογή. Λόγω της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης, το ζητούμενο της αναπτυξιακής στρατηγικής δεν περιορίζεται μόνον στην ανάδειξη και ενίσχυση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής, αλλά και στην αντιμετώπιση προβλημάτων όπως είναι η συρρίκνωση του παραγωγικού ιστού, η αποβιομηχάνιση, η αποχρωθέτηση δραστηριοτήτων, η ανεργία, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η νέα φτώχεια. Επίσης, λόγω της μείωσης των δημοσίων και ιδιωτικών επενδύσεων, αλλά και της μείωσης των συνολικών πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων η αναπτυξιακή στρατηγική της Περιφέρειας εστιάζει σε πολιτικές και δράσεις με τη μέγιστη πολλαπλασιαστική επίδραση για την περιφερειακή οικονομία, καθώς και με τη μέγιστη δυνατή μόχλευση πόρων από τον ιδιωτικό τομέα και από άλλους δημόσιους και Κοινοτικούς οργανισμούς.

Ο αποτελεσματικός αναπτυξιακός σχεδιασμός συμπεριλαμβάνει το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας, τους γενικούς και ειδικούς στόχους και τις επενδυτικές προτεραιότητες για την επίτευξή τους.

Έτσι, το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας ΚΜ για την νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 είναι:

«Η ανάδειξη της Κεντρικής Μακεδονίας σε δυναμικό αναπτυξιακό πόλο διεθνούς εμβέλειας με ευφυή αξιοποίηση των διακριτών πλεονεκτημάτων της, ανταγωνιστική και καινοτόμο παραγωγική βάση, ποιοτικό περιβάλλον, ισχυρή κοινωνική και χωρική συνοχή».

Συνεπώς, το όραμα της Περιφέρειας ΚΜ βασιζόμενο στο τρίπτυχο «οικονομική ανάπτυξη, προστασία του περιβάλλοντος και κοινωνική συνοχή» εναρμονίζεται πλήρως με τους κεντρικούς στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

Για την υλοποίησή του απαιτούνται πολιτικές και δράσεις που θα ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της περιφερειακής οικονομίας, θα προάγουν την εξωστρέφεια του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος, θα προωθούν τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την καινοτόμο δράση, θα βελτιώνουν το επιχειρηματικό και επενδυτικό περιβάλλον, θα υιοθετούν τις αρχές της αειφορικής διαχείρισης του περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων, θα βελτιώνουν την ποιότητα του ανθρώπινου δυναμικού και θα διασφαλίζουν τη συμμετοχή του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας στην οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη. Απαιτείται δυναμική αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της Περιφέρειας σε ένα νέο περιβάλλον, όπου διαχρονικά αυξανόμενο ρόλο διαδραματίζει η επένδυση στην γνώση, την ποιότητα, την καινοτομία και τα δίκτυα. Το παραγωγικό σύστημα της Περιφέρειας, όπως και του συνόλου της χώρας,

βρίσκεται σε φάση αναγκαστικού μετασχηματισμού. Η μετάβαση σε ένα νέο πρότυπο που θα χαρακτηρίζεται από υψηλή παραγωγικότητα, παραγωγή ποιοτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας και διεθνώς ανταγωνιστικών, από την αξιοποίηση της γνώσης και τεχνολογίας, από την ανάπτυξη δυναμικών υπηρεσιών, από εξωστρέφεια και καινοτομία κ.α. αποτελεί την μεγάλη πρόκληση της μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής.

Ο διαρθρωτικός μετασχηματισμός και η παρατεταμένη οικονομική ύφεση συνοδεύονται, όμως, από τεράστιο κοινωνικό κόστος. Η αντιμετώπιση του κόστους αυτού και η διασφάλιση της περιφερειακής κοινωνικής συνοχής αποτελούν αναπόσπαστο πυλώνα της νέας περιφερειακής πολιτικής.

Από τα παραπάνω προκύπτουν οι **ΓΕΝΙΚΟΙ (Στρατηγικοί) ΣΤΟΧΟΙ** (εφεξής και «Γ.Σ.») και **ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ** (εφεξής «Ε.Σ.») της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, οι οποίοι οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τους θεματικούς στόχους και τις επενδυτικές προτεραιότητες της νέας πολιτικής συνοχής της ΕΕ, καθώς και τις εθνικές αναπτυξιακές προτεραιότητες, όπως αυτές αποτυπώνονται στη 2^η Εγκύκλιο Σχεδιασμού και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού Περιόδου 2014-2020.

Ειδικότερα, οι **ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ** αυτοί είναι:

1^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σ' ένα Νέο & Βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια, καινοτόμο επιχειρηματικότητα και έξυπνη και φιλική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. .

Για την επίτευξη του 1^{ου} Γενικού Στόχου, προτείνεται η υιοθέτηση των κάτωθι Ειδικών Στόχων:

- **Ε.Σ. 1-1:** Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας, βελτίωση της προσβασιμότητας των επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές με την ένταξή τους σε διεθνή δίκτυα και αλυσίδες παραγωγής - διάθεσης ποιοτικών προϊόντων.
- **Ε.Σ. 1-2:** Προσέλκυση επενδύσεων μέσω της διαμόρφωσης ευνοϊκού περιφερειακού επενδυτικού περιβάλλοντος, συνθηκών παραγωγής και υποστηρικτικών δομών και υποδομών στο πλαίσιο μιας νέας στρατηγικής περιφερειακού μάρκετινγκ.
- **Ε.Σ. 1-3:** Σχεδιασμός και Εφαρμογή περιφερειακής στρατηγικής έρευνας και καινοτομίας για την έξυπνη εξειδίκευση.
- **Ε.Σ. 1-4:** Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας των επιχειρήσεων, λειτουργική αξιοποίηση και Ενδυνάμωση των σημαντικών περιφερειακών δομών και υποδομών έρευνας και ανάπτυξης.
- **Ε.Σ. 1-5:** Προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της διαφοροποίησης και αναβάθμισης του προϊόντος και της ενίσχυσης της τεχνολογικής βάσης των επιχειρήσεων ειδικά των ΠμΕ και των ΜΜΕ με ιδιαίτερο προσανατολισμό στον Αγροδιατροφικό Τομέα και τον Τουρισμό.
- **Ε.Σ. 1-6:** Ενίσχυση των επενδύσεων νέων και υφιστάμενων επιχειρήσεων που στοχεύουν στην παραγωγή καινοτόμων, ποιοτικών προϊόντων.
- **Ε.Σ. 1-7:** Αναδιάταξη των τριών τομέων της περιφερειακής οικονομίας προς την παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής περιφερειακής και τοπικής προστιθέμενης αξίας, ικανών να υποκαταστήσουν εισαγωγές ή να εξαχθούν στις διεθνείς αγορές.
- **Ε.Σ. 1-8:** Στη συνεχή βελτίωση της πρόσβασης, χρήσης και ποιότητας, των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, δημιουργική αξιοποίηση και εφαρμογής τους στην παραγωγή και διάθεση νέων υπηρεσιών.

2^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Υποστήριξη και Ενδυνάμωση της κινητικότητας και αναβάθμισης των προσόντων του Ανθρώπινου Δυναμικού, Δυναμική Αντιμετώπιση της ανεργίας, Διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής

Η υλοποίηση του στόχου θα επιδιωχθεί μέσω της προώθησης των κάτωθι ειδικών στόχων:

- **Ε.Σ. 2-1:** Βελτίωση των συστημάτων, δομών και υποδομών εκπαίδευσης και κατάρτισης, απόκτησης νέων δεξιοτήτων και δια βίου μάθησης.
- **Ε.Σ. 2-2:** Ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης, με έμφαση σε ειδικές ομάδες πληθυσμού, της κοινωνικής πρόνοιας και της καταπολέμησης της φτώχειας.
- **Ε.Σ. 2-3:** Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων.
- **Ε.Σ. 2-4:** Ενεργητική υποστήριξη ένταξης στην αγορά εργασίας των νέων, των μακροχρόνια ανέργων, των γυναικών και ειδικών ομάδων του πληθυσμού με πρόβλημα πρόσβασης στον κόσμο της εργασίας.
- **Ε.Σ. 2-5:** Προώθηση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της ίδρυσης μικρών επιχειρήσεων.
- **Ε.Σ. 2-6:** Καταπολέμηση των διακρίσεων και βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων και προοπτικών των γυναικών και στήριξη της γυναικείας απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.
- **Ε.Σ. 2-7:** Αναβάθμιση των δημοσίων υπηρεσιών για την υποβοήθηση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας και με την αξιοποίηση των νέων ΤΠΕ.
- **Ε.Σ. 2-8:** Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στη διαρθρωτική αλλαγή.
- **Ε.Σ. 2-9:** Στήριξη της απασχόλησης των ομάδων υψηλού κινδύνου φτώχειας.
- **Ε.Σ. 2-10:** Βελτίωση των υποδομών υγείας στο σύνολο της Περιφέρειας και της πρόσβασης σ' αυτές.

3^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Προστασία και αειφορική διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής και της αποδοτικότητας των πόρων

Στο πλαίσιο αυτού του στόχου οι ειδικοί στόχοι της ΚΜ είναι:

- **Ε.Σ. 3-1:** Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των φυσικών και ενεργειακών πόρων.
- **Ε.Σ. 3-2:** Ολοκληρωμένη διαχείριση και προστασία των εδαφουδατικών πόρων και των θαλασσών της Περιφέρειας.
- **Ε.Σ. 3-3:** Προστασία και ανάδειξη των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας της περιοχής.
- **Ε.Σ. 3-4:** Προώθηση της έγκαιρης προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές και κυρίως της πρόληψης και της διαχείρισης φυσικών και ανθρωπογενών κινδύνων.
- **Ε.Σ. 3-5:** Ενίσχυση της μετάβασης προς την οικονομία χαμηλών εκπομπών ρύπων σε όλους τους τομείς.
- **Ε.Σ. 3-6:** Αναβάθμιση της ποιότητας ζωής μέσω της ολοκλήρωσης των περιβαλλοντικών υποδομών.
- **Ε.Σ. 3-7:** Προώθηση των περιβαλλοντικών τεχνολογιών και της οικονομίας χαμηλών εκπομπών ρύπων.
- **Ε.Σ. 3-8:** Εφαρμογή ολοκληρωμένων στρατηγικών για τη βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και ειδικά για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.
- **Ε.Σ. 3-9:** Εφαρμογή των αρχών της αειφορίας και της βιώσιμης ανάπτυξης στον ύπαιθρο χώρο.
- **Ε.Σ. 3-10:** Εκσυγχρονισμό και την επέκταση των δικτύων ενέργειας (π.χ. ηλεκτρικής, φυσικού αερίου).
- **Ε.Σ. 3-11:** Προώθηση ευφυών ενεργειακών συστημάτων και δικτύων σε αστικές και ημιαστικές περιοχές.

4^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Ολοκλήρωση - Προβολή των μεταφορικών υποδομών και δικτύων για την ανάδειξη της Περιφέρειας σε μεταφορικό κόμβο διεθνούς εμβέλειας - αξιοποίηση της κεντροβαρούς θέσης της στις μακροπεριοχές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου.

Η επίτευξη του στόχου αυτού επιδιώκεται μέσω των κάτωθι ειδικών στόχων:

- **Ε.Σ. 4-1:** Ολοκλήρωση των οδικών, σιδηροδρομικών, αεροπορικών και λιμενικών υποδομών και δικτύων διευρωπαϊκής σημασίας, αλλά και για τη βελτίωση των ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών μεταφορικών συστημάτων.
- **Ε.Σ. 4-2:** Προώθηση των υποδομών συνδυασμένων μεταφορών και διαμετακόμισης διευρωπαϊκής σημασίας και ανάπτυξης διαμετακομιστικών κόμβων.
- **Ε.Σ. 4-3:** Ανάπτυξη των βιώσιμων μεταφορών, ειδικά στα αστικά κέντρα και απομάκρυνση των σημείων συμφόρησης σε σημαντικά δίκτυα υποδομών.
- **Ε.Σ. 4-4:** Εφαρμογή ευφύων συστημάτων μεταφορών και αξιοποίηση της καινοτομίας και των ΤΠΕ σε όλα τα είδη μεταφορών.

5^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας Διακυβέρνησης της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης .

Για την προώθηση του στόχου σε επίπεδο Περιφέρειας δίδεται προτεραιότητα στην επίτευξη των εξής ειδικών στόχων:

- **Ε.Σ. 5-1:** Βελτίωση του χωρικού και αναπτυξιακού περιφερειακού σχεδιασμού και της διαδικασίας αδειοδοτήσεων.
- **Ε.Σ. 5-2:** Ανάπτυξη και εφαρμογή ευφύων συστημάτων διαχείρισης περιουσίας και στην ανάπτυξη των ΣΔΙΤ.
- **Ε.Σ. 5-3:** Αναβάθμιση της περιφερειακής διακυβέρνησης και της δημιουργίας ενδοπεριφερειακών δικτύων συνεργασίας με τους δήμους και τους κοινωνικούς εταίρους – βελτίωση της πολυ-επίπεδης διακυβέρνησης.
- **Ε.Σ. 5-4:** Δημιουργία δομών για την προσέλκυση επενδύσεων και την απλοποίηση των διαδικασιών έγκρισης επενδυτικών σχεδίων.
- **Ε.Σ. 5-5:** Εφαρμογή συστημάτων διασφάλισης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους πολίτες και στις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.
- **Ε.Σ. 5-6:** Εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης δομών και οργανισμών.
- **Ε.Σ. 5-7:** Ενίσχυση των δεξιοτήτων και της τεχνογνωσίας του ανθρώπινου δυναμικού της περιφερειακής αυτοδιοίκησης και στην προσαρμογή του στις τεχνολογικές, διαρθρωτικές και θεσμικές αλλαγές.
- **Ε.Σ. 5-8:** Ανάπτυξη, προώθηση και εφαρμογή της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και στην παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις – ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί.

6^{ος} ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ: Προώθηση της περιφερειακής εδαφικής συνοχής και της διαπεριφερειακής-διασυνοριακής – διακρατικής συνεργασίας

Οι ειδικοί στόχοι που τίθενται για την υλοποίηση του στόχου είναι:

- **Ε.Σ. 6-1:** Ενίσχυση της ενδοπεριφερειακής οικονομικής και κοινωνικής συνοχής με αντιμετώπιση της άνισης ανάπτυξης και του οικονομικού διϋισμού.
- **Ε.Σ. 6-2:** Εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων βιώσιμης ανάπτυξης σε ειδικές περιοχές (π.χ. αστικές, αγροτικές, παράκτιες, ορεινές, παραμεθόριες και λειτουργικές) μέσω της αξιοποίησης των νέων μέσων της πολιτικής συνοχής όπως είναι οι «ολοκληρωμένες

εδαφικές επενδύσεις» και τα «τοπικά προγράμματα ανάπτυξης με πρωτοβουλία των τοπικών κοινοτήτων».

- **Ε.Σ. 6-3:** Προώθηση της αρμονικής σχέσης μεταξύ αστικού και περιβάλλοντος αγροτικού χώρου και η βιώσιμη διάχυση της αστικής ανάπτυξης στον υπαίθρο χώρο.
- **Ε.Σ. 6-4:** Λειτουργική διασύνδεση της μητροπολιτικής περιοχής της Θεσσαλονίκης με τα υπόλοιπα αστικά κέντρα και η δημιουργία ενός συνεκτικού δικτύου πόλεων στην ΚΜ για την προώθηση της περιφερειακής ανάπτυξης και της εδαφικής συνοχής.
- **Ε.Σ. 6-5:** Αποκέντρωση υπηρεσιών και λειτουργιών για την ισόρροπη κάλυψη των αναγκών ολόκληρης της Περιφέρειας.
- **Ε.Σ. 6-6:** Προώθηση της διαπεριφερειακής, διασυνοριακής και διακρατικής συνεργασίας στο πλαίσιο της νέας Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας.

Συσχέτιση των Γενικών Στόχων με τους 12 Θεματικούς Στόχους

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΚΜ	ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΠΚΜ
[Γ.Σ.-1]: Μετάβαση της περιφερειακής οικονομίας σ' ένα Νέο & Βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με ανταγωνιστικότητα, εξωστρέφεια, καινοτόμο επιχειρηματικότητα και έξυπνη και φιλική αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.	[ΘΣ-1]: Ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας
	[ΘΣ-2]: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας
	[ΘΣ-3]: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων - ΜΜΕ, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)
	[ΘΣ-12]: Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας και βελτίωση της προσβασιμότητας στις διεθνείς αγορές
[Γ.Σ.-2]: Υποστήριξη και Ενδυνάμωση της κινητικότητας και αναβάθμισης των προσόντων του Ανθρώπινου Δυναμικού, Δυναμική Αντιμετώπιση της ανεργίας, Διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής	[ΘΣ-8]: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
	[ΘΣ-9]: Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη διαβίου μάθηση
	[ΘΣ-10]: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
[Γ.Σ.-3]: Προστασία και αειφορική διαχείριση του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και των φυσικών πόρων για τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής και της αποδοτικότητας των πόρων	[ΘΣ-4]: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς
	[ΘΣ-5]: Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου
	[ΘΣ-6]: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης (αποδοτικής) χρήσης των πόρων
[Γ.Σ.-4]: Ολοκλήρωση - Προβολή των μεταφορικών υποδομών και δικτύων για την ανάδειξη της Περιφέρειας σε μεταφορικό κόμβο διεθνούς εμβέλειας - αξιοποίηση της κεντροβαρούς θέσης της στις μακροπεριοχές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου.	[ΘΣ-7]: Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση των δυσχερειών σε κομβικά δίκτυα υποδομών
	[ΘΣ-11]: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης
[Γ.Σ.-5]: Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και ενίσχυσης της αποτελεσματικότητας Διακυβέρνησης της δημόσιας διοίκησης και αυτοδιοίκησης.	
[Γ.Σ.-6]: Προώθηση της περιφερειακής εδαφικής συνοχής και της διαπεριφερειακής-διασυνοριακής – διακρατικής συνεργασίας	Εξυπηρετείται οριζόντια μέσω όλων των [Θ.Α.], με κύριο χαρακτηριστικό του την πολύ-ταμειακότητα και πολύ-τομιακότητα.

II.1. Οι Θεματικοί Στόχοι που επιλέγονται και σύνοψη των κύριων αναμενόμενων αποτελεσμάτων για κάθε θεματικό στόχο και κάθε ΕΔΕΤ – προτεινόμενες επενδυτικές προτεραιότητες, αντίστοιχοι ειδικοί στόχοι και δράσεις

II.2. Θεματικός Στόχος 1: Ενίσχυση της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας

II.2.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας και των δυνατοτήτων αριστείας στον τομέα της Ε&Κ καθώς και προώθησης κέντρων επάρκειας, ιδίως αυτών ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.2.1.1. Ενίσχυση Ερευνητικών Μονάδων με χαρακτηριστικά αριστείας σε εθνικούς ή ευρωπαϊκούς τομείς ενδιαφέροντος

II.2.1.2. Ενίσχυση Ερευνητικών Μονάδων για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος.

II.2.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, και διασύνδεση και συνέργεια ανάμεσα στις επιχειρήσεις, τα κέντρα Ε&Κ και την τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδιαιτέρως όσον αφορά την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, τη μεταφορά τεχνολογίας, την κοινωνική καινοτομία και τις εφαρμογές παροχής δημοσίων υπηρεσιών, την ενθάρρυνση της ζήτησης, τη δικτύωση, τα clusters, την ανάπτυξη καινοτομίας μέσω ευφυούς εξειδίκευσης υποστηρίζοντας την τεχνολογική έρευνα, τις πιλοτικές γραμμές, τις ενέργειες έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, τις προηγμένες ικανότητες παραγωγής και πρώτης παραγωγής βασικών τεχνολογιών (KET) και διάδοσης των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής»

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.2.2.1. (Εθνικής Κλίμακας) Θέσπιση ενιαίων φορολογικών κινήτρων για την Ε&Α στις επιχειρήσεις

II.2.2.2. Ενεργητική Δικτύωση Προσφοράς & Ζήτησης Γνώσης

II.2.2.3. Προώθηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία στον αγροτικό τομέα

- Ενίσχυση δεσμών μεταξύ εφαρμοσμένης και προσανατολισμένης έρευνας και των αναγκών του αγροδιατροφικού συστήματος και της δασοπονίας
- Δημιουργία αγροτικού τεχνοβλαστού μεταφοράς τεχνογνωσίας στον αγροτικό τομέα (παραγωγή και πρώτη μεταποίηση)

II.2.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη της διασύνδεσης και των συνεργειών με το Πρόγραμμα Ορίζων 2020

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.2.3.1. *Ενίσχυση των επιχειρήσεων της Περιφέρειας κατά την πρώτη τους συμμετοχή στο πρόγραμμα Horizon2020*

II.3. Θεματικός Στόχος 2: Ενίσχυση της πρόσβασης και της χρήσης καθώς και της ποιότητας των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας

II.3.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επέκταση των ευρυζωνικών υπηρεσιών και δικτύων υψηλών ταχυτήτων και ενίσχυση της ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών και δικτύων για την ψηφιακή οικονομία

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.3.1.1. *(Εθνικής Κλίμακας) Ανάπτυξη Δικτύων FTTH στα οικονομικά κέντρα των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών*

II.3.1.2. *(Εθνικής Κλίμακας) Επέκταση και βελτίωση των ευρυζωνικών υποδομών σε αγροτικές περιοχές*

II.3.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ, ηλεκτρονικού εμπορίου και ενίσχυση ζήτησης ΤΠΕ

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.3.2.1. *Ενίσχυση της ζήτησης ΤΠΕ σε στοχευμένους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας*

II.3.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση εφαρμογών ΤΠΕ για ηλεκτρονική κυβέρνηση, ηλεκτρονική μάθηση, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονικός πολιτισμός και ηλεκτρονική υγεία.

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.3.3.1. *Προανταγωνιστικές Διαδικασίες Δημόσιων Προμηθειών για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και την αντιμετώπιση μελλοντικών στόχων της κοινωνίας*

II.3.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη ψηφιακού αλφαριθμητισμού, e-learning, e-inclusion, e-skills, κλπ

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.3.4.1. *Ανάπτυξη Υποδομών και ψηφιακού περιεχομένου για τη δια βίου μάθηση*

II.4. Θεματικός Στόχος 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων - ΜΜΕ, του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και της αλιείας και των υδατοκαλλιεργειών (για το ΕΤΘΑ)

II.4.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της επιχειρηματικότητας ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και την ενίσχυση της δημιουργίας νέων εταιρειών, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρηματικότητας (business incubators) (ΕΤΠΑ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.4.1.1. Ενίσχυση της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας Έντασης Γνώσης

II.4.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη και εφαρμογή νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως για τη διεθνοποίηση

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.4.2.1. Ενίσχυση συστάδων επιχειρήσεων με εξωστρεφή προσανατολισμό

II.4.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της δημιουργίας και της επέκτασης των προηγμένων δυνατοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.4.3.1. Ενίσχυση της Καινοτόμου Επιχειρηματικότητας Έντασης Γνώσης

II.4.3.2. Ίδρυση και αρχική λειτουργία πλατφόρμας ανάπτυξης νέων καινοτόμων προϊόντων ή υπηρεσιών.

II.4.3.3. Ενίσχυση των δυνατοτήτων του αγροτικού τομέα

- Ενίσχυση μορφών συνεργασίας και δικτύωσης για τη προώθηση των τοπικών προϊόντων και σύνδεση με τη τοπική και διεθνή αγορά
- Ενίσχυση μικρών και μικρομεσαίων ΜΜΕ καθώς και επενδυτικών σχεδίων διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας στην παραγωγή

II.4.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση των ικανοτήτων των ΜΜΕ να εμπλακούν σε διαδικασία ανάπτυξης και καινοτομίας.

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.4.4.1. Κοινοπραξίες Μεταφοράς Τεχνολογίας

II.4.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.4.5.1. Ενίσχυση ή/και δημιουργία δομών με αντικείμενο την "εκπαίδευση" επιχειρήσεων και εργαζομένων στη διαχείριση της καινοτομίας.

II.5. Θεματικός Στόχος 4: Υποστήριξη της μετάβασης προς μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς

II.5.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.1.1. Δράσεις ενίσχυσης της παραγωγής και της διανομής ενέργειας από ΑΠΕ και μείωσης εκπομπών

- Δράσεις Ενίσχυσης έργων ΑΠΕ με επιδεικτικό χαρακτήρα
- Αξιοποίηση βιομάζας, υπολειμμάτων και υποπροϊόντων των γεωργικών και κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων και της μεταποίησης με στόχο την παραγωγή ενέργειας και εισροών στον πρωτογενή και δευτερογενή τομέα.
- Αξιοποίηση των δυνατοτήτων γεωργίας και δασοπονίας στη μείωση εκπομπών και στη δέσμευση αερίων του φαινομένου του θερμοκηπίου
- Επενδύσεις συμπαραγωγής θερμότητας και ενέργειας σε μεγάλες μονάδες μεταποίησης (π.χ. EBZ, ΑΛΜΜΕ)

II.5.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.2.1. Δράσεις βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης και χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις ΜΜΕ (συμπεριλαμβανομένου του αγροτικού τομέα)

II.5.2.2. Δράσεις Πράσινης επιχειρηματικότητας

- Ενθάρρυνση επενδύσεων σε υφιστάμενες ΜΜΕ για την βελτίωση των περιβαλλοντικών της επιδόσεων
- Ενθάρρυνση νέας επιχειρηματικότητας σε κλάδους της πράσινης οικονομίας
- Αξιοποίηση και ορθολογική χρήση δασικής βιομάζας, των υπολειμμάτων της υλοτομίας και της επεξεργασίας ξύλου ως ΑΠΕ.
- Προώθηση της έρευνας και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας στη παραγωγή πιστοποιημένων αγροτικών προϊόντων μηδενικού ίχνους διοξειδίου άνθρακα.

II.5.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Στήριξη της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις δημόσιες υποδομές, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων κτιρίων, και στον τομέα της στέγασης

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.3.1. Δράσεις βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης των δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων, εφαρμογές κριτηρίων βιοκλιματικού σχεδιασμού

II.5.3.2. Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης προς τον πολίτη για την ορθολογική χρήση ενέργειας και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

II.5.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη και εφαρμογή ευφυών συστημάτων διανομής σε επίπεδο χαμηλής και μέσης τάσης

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.4.1. Δράσεις εφαρμογής ευφυών συστημάτων σε αστικές περιοχές, περιλαμβανομένων των συστημάτων δημόσιου φωτισμού και των έξυπνων δικτύων.

II.5.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση στρατηγικών για χαμηλές εκπομπές άνθρακα για όλους τους τύπους περιοχών, ιδίως τις αστικές, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Των καθαρών αστικών μεταφορών και των σχετικών μέτρων άμβλυνσης και προσαρμογής

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.5.1. Δράσεις ενεργειακής απόδοσης στις αστικές μεταφορές

- Απόδοση των οχημάτων μέσω νέων κινητήρων, υλικών και σχεδιασμού·
- Καθαρότερη χρήση ενέργειας μέσω νέων καυσίμων και συστημάτων πρόωσης
- Καλύτερη χρήση των δικτύων και λειτουργία με μμεγαλύτερη ασφάλεια και απόδοση μέσω συστημάτων πληροφοριών και επικοινωνιών.

II.5.6. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της έρευνας, της καινοτομίας και της υιοθέτησης τεχνολογιών χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.6.1. Δράσεις ανάπτυξης/εφαρμογής καινοτόμων τεχνολογιών για την παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και τεχνολογιών χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών, παράλληλα με τα βιοκαύσιμα δεύτερης και τρίτης γενεάς·

- Δράσεις ενίσχυσης αποδοτικότητας στη χρήση ενέργειας στη μεταποίηση με επενδύσεις σε ενεργειακά πιο αποδοτικά κτίρια και εγκαταστάσεις, καθώς την παροχή συμβουλών για ενεργειακή απόδοση
- Δράσεις διαχείρισης των εκπομπών υποξειδίου του αζώτου και μεθανίου από τη γεωργία (στήριξη για μικρότερη χρήση αζωτούχων λιπασμάτων)
- Βελτιωμένες πρακτικές διαχείρισης του ζωικού κεφαλαίου (για την επεξεργασία ζωικών αποβλήτων)
- Δράσεις για την ανάπτυξη τεχνολογιών και λύσεων χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης των δραστηριοτήτων στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, περιλαμβανομένων των αλιευτικών σκαφών, των λιμένων, των εγκαταστάσεων υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης προϊόντων της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας

II.5.7. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.5.7.1. Τύπος δράσης Α: Δράσεις ανάπτυξης καθαρών και αποδοτικών ενεργειακών τεχνολογιών

II.6. Θεματικός Στόχος 5: Προώθηση της προσαρμογής στις κλιματικές αλλαγές, της πρόληψης και της διαχείρισης κινδύνου

II.6.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Υποστήριξη επενδύσεων αποκλειστικά για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (ΕΤΠΑ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.6.1.1. Δράσεις ορθολογικής Διαχείρισης υδάτινων πόρων. (νοικοκυριά, γεωργία, βιομηχανία)

- Κίνητρα στην εγκατάσταση βελτιωμένων συστημάτων άρδευσης και ορθή τιμολογιακή πολιτική
- Αποδοτική χρήση υδατικών πόρων με ορθολογικό προγραμματισμό αρδεύσεων, έργα τεχνητού εμπλουτισμού, αξιοποίηση μη συμβατικών υδατικών πόρων, πιλοτικές ενέργειες συλλογικής διαχείρισης αρδευτικού νερού με χρήση τεχνολογικών καινοτομιών
- Κίνητρα για υιοθέτηση λιγότερο απαιτητικών σε άρδευση και πιο ανθεκτικών στην ξηρασία καλλιεργειών,
- Προσαρμογή της γεωργίας, κτηνοτροφίας, δασοπονίας και της χρήσης φυσικών πόρων σε ξηροθερμικό περιβάλλον και στις νέες κλιματικές συνθήκες - Δημιουργία πρότυπων οικοκοινοτήτων (στα πρότυπα των GEN)
- Μείωση απωλειών νερού λόγω διαρροών στα δίκτυα (άρδευσης και ύδρευσης)
- Ανάπτυξη πρόσθετων και εναλλακτικών πηγών, υποδομών και τεχνικών υδροδότησης (επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων εκροών ΕΕΛ για άρδευση, γηπέδων, κήπων και καλλιεργειών, αφαλάτωση, συλλογή όμβριων υδάτων)
- Ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας και γνώσης στη διαχείριση υδατικών πόρων
- Κατάρτιση και ενημέρωση για τους τρόπους ορθολογικής χρήσης ύδατος (κτίρια, οικιακός τομέας, γεωργικός, βιομηχανικός και τουριστικός)

II.6.1.2. Δράσεις Προστασίας Βιοποικιλότητας

- Δράσεις αξιοποίησης, διατήρησης και ενίσχυσης φυσικών οικοσυστημάτων, βιοποικιλότητας ως φυσικών υποδομών για τη προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. (Η κλιματική αλλαγή δύναται να προκαλέσει διαταραχές στα οικοσυστήματα από την εισβολή χωροκατακτητικών ειδών, απαιτείται από την πολιτεία δράσεις αντιμετώπισης της εξάπλωσης αυτών)

II.6.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση των επενδύσεων για την αντιμετώπιση ειδικών κινδύνων, εξασφάλιση της ανθεκτικότητας σε καταστροφές και ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης καταστροφών (ΕΤΠΑ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.6.2.1. Δράσεις Διαχείρισης Καταστροφών –Σχεδιασμός / οργάνωση / πρόληψη

- Δράσεις βελτίωσης της διαχείρισης του εδάφους, συγκράτησης του επιφανειακού νερού και προστασίας του περιβάλλοντος με τη στήριξη πρακτικών που αποτρέπουν την αποσάθρωση του εδάφους, όπως διατήρηση φυσικής κάλυψης με πράσινο, την αναδάσωση κλπ.
- Προσαρμογή των υφιστάμενων προδιαγραφών κατασκευής κτιρίων, ώστε να είναι ανθεκτικά στις μελλοντικές κλιματικές συνθήκες και σε ακραία καιρικά φαινόμενα, (όπως οι θύελλες, οι ακραίες θερμοκρασιακές συνθήκες, οι δασικές πυρκαγιές, η ξηρασία, οι πλημμύρες, οι κατολισθήσεις, οι σεισμοί), επεμβάσεις σε υφιστάμενα κτίρια

- Κατασκευή αντιπλημμυρικών έργων
- Διαχείριση παράκτιων περιοχών (προστασία των ακτών)
- Επιλογή δασικών ειδών και δασοκομικών πρακτικών λιγότερο ευάλωτων στις καταιγίδες και τις πυρκαγιές

II.6.2.2. Δράσεις Διαχείρισης Καταστροφών – Πολιτική προστασία

- Ανάπτυξη συστημάτων ανίχνευσης, έγκαιρης προειδοποίησης και συναγερμού, χαρτογράφησης και αξιολόγησης των κινδύνων (συστήματα διαχείρισης καταστροφών), και συστήματα ανταπόκρισης σε βιομηχανικούς κινδύνους (συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης, χαρτογράφηση κινδύνων).
- Δράσεις Προστασίας των Δασών: Δράσεις Πυρανίχνευσης, πυροπροστασίας, εκπόνηση σχεδίων αντιμετώπισης πυρκαγιών
- Ανάπτυξη Σώματος Εθελοντών, κατάρτιση και εκπαίδευση σε θέματα διαχείρισης κρίσεων
- Ανάληψη πρωτοβουλιών πολιτικής προστασίας και από τοπικούς φορείς με τη συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, με εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης καθώς και εθελοντικών δράσεων (δασοπροστασία)
- Ενθάρρυνση διακρατικών συνεργειών στη διαχείριση δασών και δασικών πυρκαγιών

II.6.2.3. Δράσεις προστασίας υγείας των πολιτών

- Έρευνα για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη υγεία
- Εκστρατείες ενημέρωσης / προφύλαξης υγείας από την αλλαγή του κλίματος

II.7. Θεματικός Στόχος 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση βιώσιμης (αποδοτικής) χρήσης των πόρων

II.7.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, προστασία και αποκατάσταση του εδάφους, προώθηση υπηρεσιών σχετικών με το οικοσύστημα, συμπεριλαμβανομένου του δικτύου natura 2000 και των πράσινων υποδομών

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.7.1.1. Δράσεις για τη προστασία της βιοποικιλότητας

- Δράσεις για την αποκατάσταση, διατήρηση και αξιοποίηση της βιοποικιλότητας, συμπεριλαμβανομένων των τόπων NATURA 2000, δημιουργία και/ή διατήρηση ζωνών άγριας πανίδας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και/ή δασικές περιοχές
- Ενθάρρυνση δράσεων που ενισχύουν τις βασικές λειτουργίες αντιπροσωπευτικών ή υποβαθμισμένων οικοσυστημάτων
- Προώθηση δράσεων και μέτρων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για το περιορισμό πρακτικών που υποβαθμίζουν το περιβάλλον
- Καταγραφή, προστασία, διατήρηση και χρήση των φυτικών και ζωικών γενετικών πόρων (π.χ. ντόπιες ποικιλίες) με στόχο τη προστασία τους. Σύνδεση της βιοποικιλότητας με την αγροτική παραγωγή και παραγωγή τοπικών προϊόντων ποιότητας.

II.7.1.2. Δράσεις βελτίωσης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα

- Δράσεις για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που οφείλεται στις μεταφορές, και ειδικότερα προγράμματα μετασκευής και αντικατάστασης στόλων λεωφορείων, συστήματα

παροχής κινήτρων για καθαρότερες μεταφορές, βελτίωση της υποδομής των δημόσιων μεταφορών και προώθηση εναλλακτικών τρόπων μεταφοράς.

II.7.1.3. Δράσεις προώθησης της Έρευνας και της Τεχνολογίας διαδικασιών και τεχνολογιών για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής προστασίας στους τομείς των απορριμμάτων, του νερού, της προστασίας του εδάφους, κλπ

- Ενίσχυση δράσεων και τεχνολογιών διαχείρισης στερεών Αποβλήτων επιδεικτικού χαρακτήρα

II.7.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα των απορριμμάτων για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.7.2.1. Δράσεις ολοκληρωμένης Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων σε όλες τις περιοχές της περιφέρειας

II.7.2.2. Ανακύκλωση και επανάχρηση συσκευασιών γεωργικών φαρμάκων, υλικών κάλυψης καλλιεργειών (π.χ. πλαστικά για τούνελ), υλικών άρδευσης, ελαστικών εξαρτημάτων ψεκαστικών μηχανημάτων, κ.α.

II.7.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αντιμετώπιση των σημαντικών αναγκών για επενδύσεις στον τομέα του νερού για την ικανοποίηση των απαιτήσεων του Ευρωπαϊκού Περιβαλλοντικού Κεκτημένου

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.7.3.1. Δράσεις για τη Διαχείριση Υδάτινων πόρων

II.7.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προστασία, προώθηση και ανάπτυξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.7.4.1. Δράσεις Προστασίας φυσικής και Πολιτιστικής κληρονομιάς

II.8. Θεματικός Στόχος 7: Προώθηση βιώσιμων μεταφορών και άρση των δυσχερειών σε κομβικά δίκτυα υποδομών

II.8.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Στήριξη πολυτροπικού Ενιαίου Ευρωπαϊκού Χώρου Μεταφορών επενδύοντας στο δίκτυο του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.8.1.1. Επενδύσεις σε μεταφορικές υποδομές

- Ολοκλήρωση – αναβάθμιση του διευρωπαϊκού δικτύου της Περιφέρειας (Εθνικής Κλίμακας)
- Ολοκλήρωση διασυνοριακών διασυνδέσεων και υποδομών
- Διασύνδεση των κύριων επιβατικών μεταφορικών μέσων στη Θεσσαλονίκη

- Βελτίωση – αναβάθμιση λιμενικών υποδομών της Περιφέρειας
- Ενίσχυση αεροπορικών υποδομών στη Θεσσαλονίκη

II.8.1.2. Ενίσχυση υποδομών διαμετακομιστικού εμπορίου και εφοδιαστικής αλυσίδας

II.8.1.3. Ανάπτυξη συστημάτων ITS (ευφυή μεταφορικά συστήματα) – Προώθηση της καινοτομίας στις μεταφορές

II.8.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση περιφερειακής κινητικότητας μέσω της σύνδεσης δευτερευόντων και τριτευόντων κόμβων με τις υποδομές ΔΕΔ-Μ (ΕΤΠΑ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.8.2.1. Ολοκλήρωση οδικού δικτύου

- Ολοκλήρωση διασυνδέσεων εθνικού και περιφερειακού – τοπικού δικτύου προς το βασικό κορμό της Εγνατίας Οδού, τους κάθετους της άξονες και την ΠΑΘΕ

II.8.2.2. Ολοκλήρωση σιδηροδρομικού δικτύου

II.8.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη συστημάτων μεταφοράς φιλικών προς το περιβάλλον και με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (σιδηροδρομικές, ποτάμιες και θαλάσσιες μεταφορές και λιμάνια) (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.8.3.1. Ανάπτυξη βιώσιμων αστικών μεταφορών

- Ολοκλήρωση μετρό Θεσσαλονίκης (Εθνικής Κλίμακας)
- Ενίσχυση – αναβάθμιση δικτύων αστικών μεταφορών

II.8.3.2. Ολοκλήρωση ηλεκτροκίνησης στο βασικό σιδηροδρομικό δίκτυο της Περιφέρειας

II.8.3.3. Εναλλακτικά μεταφορικά μέσα

- Δημιουργία δικτύου θαλάσσιων συγκοινωνιών για εξυπηρέτηση εποχικών αναγκών

II.8.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη συνεκτικού και διαλειτουργικού συστήματος σιδηροδρομικών μεταφορών υψηλής ποιότητας (ΕΤΠΑ και Ταμείο Συνοχής)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.8.4.1. Ολοκλήρωση των διασυνδέσεων

- Ολοκλήρωση - Βελτίωση υφιστάμενων σιδηροδρομικών συνδέσεων
- Ολοκλήρωση διασυννοριακών σιδηροδρομικών διασυνδέσεων και υποδομών
- Βελτίωση – αναβάθμιση κύριων ενδιάμεσων και τερματικών σιδηροδρομικών σταθμών

II.8.4.2. Βελτίωση των χαρακτηριστικών του συστήματος

- Μείωση των χρονοαποστάσεων και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας (κόστους μεταφορών) του σιδηροδρόμου
- Ανάπτυξη συστημάτων ITS (ευφυή μεταφορικά συστήματα) – Προώθηση της καινοτομίας

II.9. Θεματικός Στόχος: Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων

II.9.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόσβαση στην απασχόληση για τους αναζητούντες θέση εργασίας και οικονομικά μη ενεργά άτομα, συμπεριλαμβανόμενων των τοπικών πρωτοβουλιών για την απασχόληση και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.1.1. Στοχευμένα προγράμματα προώθησης στην απασχόληση (επικέντρωση στους μακροχρόνια ανέργους, στους νέους με χαμηλά τυπικά προσόντα, και τα νοικοκυριά χωρίς ούτε έναν εργαζόμενο)

- Ανάπτυξη Περιφερειακού και Τοπικών Πληροφοριακών συστημάτων για την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών Συμβουλευτικής Προσανατολισμού και καθοδήγησης σε θέματα Απασχόλησης, Αυτοαπασχόλησης και Επιχειρηματικότητας.
- Εξειδικευμένα προγράμματα ένταξης στις τοπικές αγορές εργασίας με την παροχή εξατομικευμένων υπηρεσιών για την επαγγελματική συμβουλευτική - επανακατάρτιση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων ανέργων με χαμηλά τυπικά προσόντα και με έμφαση στους μακροχρόνια ανέργους και στα νοικοκυριά χωρίς εργαζόμενο.
- Ειδικά προγράμματα κινήτρων και χρηματοδοτικής ενίσχυσης των επιχειρήσεων για την δημιουργία θέσεων πλήρους απασχόλησης συνδυαστικά με προγράμματα μαθητείας και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας
- Προγράμματα Μαθητείας και Απασχόλησης σε κοινωφελείς δραστηριότητες και σκοπούς

II.9.1.2. Δίκτυα Τοπικών Συμμαχιών για την εφαρμογή ολοκληρωμένων σχεδίων δράσης για την απασχόληση και την επιχειρηματικότητα σε Χωρικό ή Κλαδικό επίπεδο σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξία και ενσωμάτωσης καινοτόμων και πράσινων δεξιοτήτων

II.9.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βιώσιμη ένταξη στην αγορά εργασίας των νέων, ειδικότερα για αυτούς που βρίσκονται εκτός εργασίας, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.2.1. Προγράμματα προώθησης της απασχόλησης στους νέους

- Ανάπτυξη Μηχανισμού και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής για τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας - απασχόλησης και επιχειρηματικότητας.
- Τοπικές Συμπράξεις με την συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων για την εφαρμογή προγραμμάτων κατάρτισης στον εργασιακό χώρο και απόκτησης πρώτης επαγγελματικής εμπειρίας.
- Προγράμματα Ενίσχυσης της Επιχειρηματικής Εκκίνησης για Νέους 20-29 ετών με παροχή υπηρεσιών: συμβουλευτικής - κατάρτισης - επιχειρηματικής καθοδήγησης και τεχνικής υποστήριξης
- Προγράμματα Υποστήριξης Νέων 20-24 ετών σε Κίνδυνο με συνδυαστική παροχή υπηρεσιών : συμβουλευτικής επαγγελματικής σταδιοδρομίας, κατάρτισης, μαθητείας και πρακτικής άσκησης, κινήτρων για δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας
- Περιφερειακό Ταμείο Μικροχρηματοδοτήσεων - Μικροδανείων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης των Νέων " Η πρώτη μου Επιχείρηση". Ειδικές

προτεραιότητες στους τομείς της Πράσινης Οικονομίας, του Αγροδιατροφικού κλάδου, της Τεχνολογίας, της Εξωστρέφειας και της Κοινωνικής Οικονομίας.

II.9.2.2. Ενίσχυση της απασχόλησης υψηλών γνώσεων και δεξιοτήτων και περιορισμός της φυγής εγκεφάλων (brain drain)

- Προγράμματα Χρηματοδοτικών Κινήτρων σε επιχειρήσεις της περιφέρειας για την απασχόληση νέων υψηλής εξειδίκευσης.
- Περιφερειακό Ταμείο Μικροχρηματοδοτήσεων - Μικροδανείων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και αυτό-απασχόλησης των Νέων " Η πρώτη μου Επιχείρηση". Ειδικές προτεραιότητες σε κλάδους υψηλής τεχνολογίας

II.9.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Αυτο-απασχόληση, επιχειρηματικότητα και δημιουργία επιχειρήσεων (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.3.1. Δράσεις ενίσχυσης της καινοτομικής και επιχειρηματικής κουλτούρας

- Προγράμματα Ενίσχυσης της Επιχειρηματικής Εκκίνησης για ανέργους με παροχή υπηρεσιών: συμβουλευτικής - κατάρτισης - επιχειρηματικής καθοδήγησης και τεχνικής υποστήριξης
- Πρόγραμμα Ενίσχυσης των Τοπικών Δικτύων Επιχειρηματικότητας στους τομείς της διανομής -έρευνας και ανάπτυξης προϊόντων- προβολής και προώθησης- δημιουργίας θέσεων εργασίας .

II.9.3.2. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης (επικέντρωση σε τομείς όπου η περιφερειακή οικονομία διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα)

- Προγράμματα χρηματοδοτικής στήριξης της αυτοαπασχόλησης για ανέργους σε τομείς με συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα .
- Περιφερειακό Ταμείο Μικροχρηματοδοτήσεων Μικροδανείων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και αυτό-απασχόλησης των ανέργων με χρηματοδοτήσεις Κεφαλαίων επένδυσης και Κεφαλαίων Κίνησης .
- Ειδικό Πρόγραμμα ενισχυμένων Χρηματοδοτικών κινήτρων για την υποστήριξη της Εξωστρεφούς Νέας Επιχειρηματικότητας

II.9.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών και συμφιλίωση επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.4.1. Προγράμματα γυναικείας απασχολησιμότητας

- Πρόγραμμα Χρηματοδοτικής Ενίσχυσης της Γυναικείας Αυτό-απασχόλησης και Επιχειρηματικότητας
- Ολοκληρωμένα Προγράμματα για την ένταξη των γυναικών μακροχρόνιων ανέργων στην αγορά εργασίας .

II.9.4.2. Προγράμματα προώθησης της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στη δημόσια ζωή

- Εφαρμογή πολιτικών στήριξης των γυναικών με εξαρτημένα μέλη με κουπόνια πρόσβασης σε υπηρεσίες φιλοξενίας - φροντίδας και εξυπηρέτησης
- Ανάπτυξη Τοπικών Δικτύων για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων και την καταπολέμηση των διακρίσεων στο εργασιακό και επιχειρηματικό περιβάλλον

II.9.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στην αλλαγή.

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.5.1. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων

- Προγράμματα Ενδο-επιχειρησιακής Κατάρτισης και Επανακάρτισης εργαζομένων με Διακρατικό Χαρακτήρα για την ενίσχυση του Ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων.
- Προγράμματα για τον Ανασχεδιασμό και την Αναδιάρθρωση του Οργανωτικού Μοντέλου των Επιχειρήσεων για την βελτίωση της παραγωγικότητας , της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εργασίας
- Παροχή χρηματοδοτικών κινήτρων αναπλήρωσης του κόστους εργασίας για την συμμετοχή εργαζομένων σε Εξειδικευμένα προγράμματα Υψηλής εξειδίκευσης στο Εσωτερικό και το εξωτερικό.

II.9.5.2. Αναπροσανατολισμός των επιχειρήσεων προς νέες αγορές, αύξηση της ανταγωνιστικότητας επιλεγμένων κλάδων (π.χ. Τουρισμός)

- Προγράμματα Επανακατάρτισης και Επαγγελματικής Συμβουλευτικής για εργαζομένους σε κλάδους και επιχειρήσεις φθίνουσας δυναμικής .
- Ολοκληρωμένα Προγράμματα Διαρθρωτικής Προσαρμογής των Επιχειρήσεων στο Οικονομικό Περιβάλλον με στόχο την ενσωμάτωση της καινοτομίας , της εξωστρέφειας , της ποιότητας, της παραγωγικότητας σε συνδυασμό με την αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και την εγγύηση της απασχόλησης .

II.9.6. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενεργός και υγιής γήρανση

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.6.1. Καταπολέμηση των διακρίσεων στην αγορά εργασίας λόγω ηλικίας

- Προγράμματα Επανακατάρτισης και Συμβουλευτικής για την διατήρηση της εργασιακής ανταγωνιστικότητας των απασχολούμενων 55-64 ετών ιδιαίτερα σε κλάδους και χωρικές ζώνες υψηλού κινδύνου .
- Παροχή κινήτρων και επιχορηγήσεων επιχειρήσεων για την απασχόληση ατόμων άνω των 55 ετών .
- Προγράμματα Κοινωνικής Εργασίας και Απασχόλησης ατόμων άνω των 55 ετών .

II.9.7. Επενδυτική Προτεραιότητα: Εκσυγχρονισμός και ενίσχυση των θεσμών της αγοράς εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των ενεργειών για τη βελτίωση της διακρατικής κινητικότητας των εργαζομένων (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.9.7.1. Δράσεις βελτίωσης των μηχανισμών συμβουλευτικής και προσανατολισμού

- Ανάπτυξη και Δημιουργία Τοπικών Υπηρεσιών Απασχόλησης με χρηματοδοτική ενίσχυση για αναβάθμιση των υποδομών - των εργαλείων και των συστημάτων διοίκησης και εξυπηρέτησης
- Διακρατικά Προγράμματα στήριξης της Μεταφοράς Τεχνογνωσία για την λειτουργία των Τοπικών Υπηρεσιών Απασχόλησης

II.9.7.2. Ανάπτυξη μηχανισμών για έγκαιρη παρέμβαση και πρόληψη της ανεργίας

- Ανάπτυξη Περιφερειακού Μηχανισμού Σχεδιασμού - Πρόβλεψης - Ανάλυσης και Αξιολόγησης της Αγοράς Εργασίας.
- Ανάπτυξη Περιφερειακού Μηχανισμού για την Διάγνωση και την Έρευνα των Τάσεων ζήτησης / προσφοράς εργασίας σε περιφερειακό- τοπικό και κλαδικό επίπεδο. Αναβάθμιση και Επέκταση των σημείων εξυπηρέτησης και σύζευξης προσφοράς και ζήτησης εργασίας .

II.10. Θεματικός Στόχος 9: Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη δια-βίου μάθηση**II.10.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Επενδύσεις στην εκπαίδευση, τις δεξιότητες και τη διά βίου μάθηση με την ανάπτυξη υποδομών κατάρτισης και εκπαίδευσης (ΕΤΠΑ)**

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.10.1.1. Ενίσχυση, Αναβάθμιση και Εκσυγχρονισμός της Υλικοτεχνικής Υποδομής σε όλες τις Βαθμίδες της Εκπαίδευσης

- Εκσυγχρονισμός εποπτικών μέσων και ψηφιακού εξοπλισμού στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση
- Βελτίωση της Ενεργειακής κατανάλωσης των Εκπαιδευτικών μονάδων - Πράσινα Σχολεία
- Ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης των υποδομών κοινής ωφέλειας και των συστημάτων ασφάλειας και μείωσης των κινδύνων
- Βελτίωση και Αναβάθμιση των Υποδομών και των Εργαστηρίων των Τοπικών Κέντρων Δια Βίου Μάθησης
- Βελτίωση και Αναβάθμιση των Υποδομών και των Εργαστηρίων των Ερευνητικών κέντρων της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης

II.10.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Πρόληψη και μείωση της σχολικής διαρροής και προώθηση της ισότιμης πρόσβασης σε καλής ποιότητας προσχολική, πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.10.2.1. Υποστήριξη Γονέων Ομάδων Στόχου

- Αύξηση της Πρόσβασης στην Προσχολική εκπαίδευση για τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε δυσχερή θέση
- Επιμόρφωση και Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη Γονέων

II.10.2.2. Μείωση της εγκατάλειψης του σχολείου μέσω της βελτίωσης της ποιότητας των ολοήμερων σχολείων

- Προγράμματα Ιατροκοινωνικής Φροντίδας, Σίτισης και Ψυχολογικής Υποστήριξης των μαθητών .
- Αναβάθμιση Μεθόδων εκπαίδευσης και Δεξιοτήτων του εκπαιδευτικού προσωπικού

II.10.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και του ανοικτού χαρακτήρα της τριτοβάθμιας και της ισοδύναμης με αυτήν εκπαίδευσης, με σκοπό τη βελτίωση των επιπέδων συμμετοχής και ολοκλήρωσης (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.10.3.1. Σύνδεση της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την οικονομία

- Τοπικά Δίκτυα Έρευνας - Καινοτομίας και Επιχειρηματικότητας

II.10.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της πρόσβασης στη διά βίου μάθηση, αναβάθμιση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων του εργατικού δυναμικού, συμπεριλαμβανομένων των μαθητευόμενων και αύξηση της σύνδεσης των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.10.4.1. Αύξηση της συμμετοχής στη δια-βίου μάθηση για ομάδες προτεραιότητας (μετανάστες- Ρομά - αναλφάβητοι- Ε.Κ.Ο.)

- Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Συστήματος Περιφερειακής Δομής Δια Βίου Μάθησης με την αξιοποίηση σύγχρονων μεθοδολογικών εργαλείων και εξειδικευμένων στελεχών για την Διάγνωση , τον Σχεδιασμό, τον Συντονισμό και την Αξιολόγηση των πολιτικών Δια Βίου Μάθησης
- Δημιουργία και Λειτουργία Τοπικών Κέντρων Δια Βίου Μάθησης και Δια Βίου Επαγγελματικού Προσανατολισμού και Συμβουλευτικής
- Προγράμματα γλωσσικής επιμόρφωσης για Ειδικές Κοινωνικές Ομάδες (Ρομά- μετανάστες κ.α)
- Προγράμματα για την καταπολέμηση του Ψηφιακού Αναλφαβητισμού σε ενήλικες και κυρίως στις απομακρυσμένες χωρικές ενότητες
- Προγράμματα πολιτικής προστασίας και αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών .
- Προγράμματα επιμόρφωσης ενηλίκων της Υπαίθρου σε θέματα γεωργικής οικονομίας - τουρισμού - δασοπονίας.

II.10.4.2. Δράσεις κατάρτισης και δια βίου μάθησης, εξειδικευμένης γνώσης και υπηρεσιών προς νεοεισερχόμενους στον αγροτικό τομέα και στη πρώτη μεταποίηση αγροτικών προϊόντων

II.11. Θεματικός Στόχος: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

II.11.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενεργές πολιτικές ένταξης με στόχο τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.1.1. Ενίσχυση της δυνατότητας των τοπικών κοινωνιών και της τοπικής αυτοδιοίκησης να προάγει την απασχόληση ατόμων που ανήκουν στις ομάδες υψηλού κινδύνου φτώχειας.

- Τοπικές Πλατφόρμες για την Ενεργό Ένταξη των Ευάλωτων Κοινωνικά Ομάδων -

Ολοκληρωμένα Σχέδια Δράσης σε Τοπικό επίπεδο (Εξατομικευμένη Διάγνωση Αναγκών - Ψυχοκοινωνική στήριξη- Επαγγελματική Συμβουλευτική- Κατάρτιση και Εκπαίδευση- Μαθητεία και Πρακτική- Απόκτηση εργασιακής εμπειρίας - Χρηματοδότηση Νέων Θέσεων εργασίας - Στήριξη Επιχειρηματικότητας - Λειτουργία Ταμείου Μικροχρηματοδοτήσεων)

- Δημιουργία και Ανάπτυξη Δικτύων και Κοινωνικών Συμμαχιών για την Ευαισθητοποίηση - Ενημέρωση- σε θέματα ένταξης στην αγορά εργασίας και απασχόλησης ατόμων με αναπηρία.

II.11.1.2. *Αύξηση απασχόλησης των ομάδων υψηλού κινδύνου φτώχειας*

- Ειδικά Προγράμματα για την ενίσχυση των προσόντων και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων
- Προγράμματα στήριξης των δραστηριοτήτων των κοινωνικών φορέων που υποστηρίζουν τις ομάδες - Αναβάθμιση των προσόντων και Δεξιοτήτων των Στελεχών Συμβουλευτικής και των Εκπαιδευτών Ε.Κ.Ο.

II.11.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενσωμάτωση των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων όπως οι Ρομά (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.2.1. *Ενεργητική ένταξη ομάδων (πχ άστεγοι, Ρομά) που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού και κοινωνική ενσωμάτωση των μεταναστών*

- Προγράμματα Κατάρτισης και στήριξης της Αυτοαπασχόλησης σε τομείς άμεσης ένταξης στην αγορά εργασίας
- Προγράμματα για την κινητοποίηση και ενεργό συμμετοχή των ΡΟΜΑ στις διαδικασίες Τοπικής Διακυβέρνησης .
- Δημιουργία και Ανάπτυξη Δικτύων και Κοινωνικών Συμμαχιών για την Ευαισθητοποίηση και Ενημέρωση σε θέματα κοινωνικής ένταξης των περιθωριοποιημένων ομάδων

II.11.2.2. *Βελτίωση της ποιότητας ζωής των Ρομά*

- Δημιουργία και Ανάπτυξη Δομών Ολοκληρωμένης Υποστήριξης ROMA στους Τομείς Ιατροκοινωνικής Φροντίδας- Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης -Συμβουλευτικής Απασχόλησης - Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

II.11.3. Επενδυτική Προτεραιότητα: Καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.3.1. *Καταπολέμηση των άμεσων, έμμεσων και πολλαπλών διακρίσεων*

- Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακής Δομής για την καταγραφή των ομάδων στόχου και τον σχεδιασμό πολιτικών καταπολέμησης των διακρίσεων
- Προγράμματα Αναβάθμισης δεξιοτήτων των στελεχών και των φορέων Κοινωνικής Υποστήριξης . Ανάπτυξη Νέων Μεθοδολογικών εργαλείων - μεταφορά Τεχνογνωσίας για την αναβάθμιση των πολιτικών ένταξης
- Ανάπτυξη και εφαρμογή ολοκληρωμένων προγραμμάτων για την καταπολέμηση των διακρίσεων σε Τοπικό Επίπεδο.

II.11.4. Επενδυτική Προτεραιότητα: Βελτίωση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, βιώσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.4.1. Βελτίωση ποιότητας υπηρεσιών υγείας – πρόνοιας

- Περαιτέρω ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας υγείας με λειτουργία Τοπικών Σταθμών Φροντίδας και περίθαλψης
- Ενίσχυση και δικτύωση δομών και υπηρεσιών υγείας, πρόνοιας και περίθαλψης των αστικών κέντρων και των περιοχών της υπαίθρου - Καθιέρωση Ολοκληρωμένου Συστήματος Κοινωνικής Προστασίας, το οποίο θα λειτουργεί ως Ολοκληρωμένο δίκτυο Παροχής Υπηρεσιών Κοινωνικής Φροντίδας με διασύνδεση όλων των κοινωνικών υπηρεσιών και φορέων παροχής κοινωνικής προστασίας, δημοσίου, ιδιωτικού, εθελοντικού, κερδοσκοπικού και μη χαρακτήρα
- Προγράμματα Επανακατάρτισης Στελεχών και επαγγελματιών Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας
- Προώθηση και ανάπτυξη του Εθελοντισμού σε τοπικό επίπεδο (ενίσχυση της προσφοράς δωρεάν παροχής υπηρεσιών από Ιατρούς όλων των Ειδικοτήτων, καθώς και ενίσχυση των προσπαθειών για δωρεάν φαρμακευτική περίθαλψη, Κοινωνικό Ιατρείο, Κοινωνικό Φαρμακείο, κλπ)

II.11.5. Επενδυτική Προτεραιότητα: Προώθηση της κοινωνικής οικονομίας και των κοινωνικών επιχειρήσεων (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.5.1. Αξιοποίηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας για την ένταξη των ευαίσθητων κοινωνικών ομάδων στην αγορά εργασίας

- Προώθηση της Συλλογικής Ενδυνάμωσης και Θεσμικής Οργάνωσης της Κοινωνικής Οικονομίας
- Λειτουργία Περιφερειακού Ταμείου Μικροχρηματοδοτήσεων - Μικροπιστώσεων για τις Κοινωνικές επιχειρήσεις
- Ανάπτυξη Πολιτικής Ποιότητας και σημάτων ποιότητας για τις Κοινωνικές Επιχειρήσεις
- Ολοκληρωμένα Προγράμματα για την Ενίσχυση των επαγγελματικών προσόντων και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων των ομάδων στόχου στον τομέα της Κοινωνικής Οικονομίας
- Υλοποίηση Διακρατικών προγραμμάτων για την μεταφορά και αξιοποίηση τεχνογνωσίας

II.11.5.2. Δημιουργία πόλων Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικών επιχειρήσεων καινοτομικού χαρακτήρα σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο

- Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακών και Τοπικών Δομών Συντονισμού - Προώθησης - και Τεχνικής Υποστήριξης της Κοινωνικής Οικονομίας και Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας
- Ανάπτυξη Τοπικών Δικτύων Κοινωνικής Οικονομίας - Προώθηση των Τοπικών Συμφώνων στήριξης της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας

II.11.6. Επενδυτική Προτεραιότητα: Τοπικά αναπτυξιακά προγράμματα (ΕΚΤ)

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

II.11.6.1. Κινητοποίηση των τοπικών παραγόντων

- Δημιουργία Συμπράξεων μεταξύ τοπικών φορέων για την ανάληψη τοπικών αναπτυξιακών δράσεων
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις τοπικού ή περιφερειακού χαρακτήρα με στόχο την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, αυτό-απασχόλησης, μερικής και πλήρους απασχόλησης, απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, δημιουργίας θέσεων απασχόλησης ατόμων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, ως αποτέλεσμα αφενός της προετοιμασίας της ομάδας στόχου και αφετέρου της κινητοποίησης των τοπικών κοινωνικών και επιχειρηματικών φορέων, όπως και της αξιοποίησης της τοπικής δυναμικής.

II.12. Θεματικός Στόχος: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης**II.12.1. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων διοικήσεων και των δημοσίων υπηρεσιών (ΕΤΠΑ & ΕΚΤ)****Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων****II.12.1.1. Βελτίωση της λειτουργίας των δημοσίων φορέων**

- Ανάπτυξη και εφαρμογή λειτουργικού και οργανωτικού ανασχεδιασμού διαδικασιών με στόχο την ευθυγράμμιση των επιχειρησιακών διαδικασιών με τις εφαρμογές ΤΠΕ της Περιφέρειας και των ΟΤΑ, την απλούστευση των διαδικασιών και τη μείωση των διοικητικών επιβαρύνσεων και του διοικητικού κόστους των παρεχόμενων προς τους πολίτες πιστοποιητικών (πχ Βελτίωση της εξυπηρέτησης των πολιτών από τις υπηρεσίες πολεοδομίας (ΟΤΑ α και β βαθμού)
- Εισαγωγή διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου στους Δήμους και στην Περιφέρεια
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας επιβολής, βεβαίωσης και είσπραξης τακτικών περιφερειακών και τακτικών δημοτικών εσόδων
- Ανάπτυξη και λειτουργία συστήματος διαβούλευσης για την ωρίμανση μεγάλων έργων

II.12.1.2. Βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη

- Δημιουργία και εισαγωγή συστημάτων στοχοθεσίας και αποδοτικότητας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με βάση τις παρεχόμενες προς τους πολίτες υπηρεσίες.
- Ανάπτυξη και λειτουργία συστήματος υποδοχής, επεξεργασίας, απόκρισης και παρακολούθησης παραπόνων πολιτών σε Περιφερειακό και Τοπικό επίπεδο
- Ψηφιοποίηση πιστοποιητικών που δίνονται προς τους πολίτες, καθιέρωση μοναδιαίου κλειδάριθμου για τους πολίτες για το σύνολο των συναλλαγών τους με το Δημόσιο
- Ενιαία Πλατφόρμα Διαχείρισης Περιφερειακών Δεδομένων και Διαδικασιών και παροχή ομογενοποιημένων πληροφοριών προς Πολίτες και Επιχειρήσεις

II.12.2. Επενδυτική Προτεραιότητα: Ανάπτυξη ικανοτήτων των εμπλεκόμενων στην παροχή υπηρεσιών απασχόλησης, εκπαίδευσης και κοινωνικών πολιτικών κτλ (ΕΚΤ)**Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων**

- Ενσωμάτωση νέου Οργανωτικού Μοντέλου Διοίκησης Ανθρώπινου δυναμικού με συστήματα αξιολόγησης βάσει επίτευξης στόχων

- Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση Υπαλλήλων με την χρήση Τεχνολογιών e-learning

II.13. Θεματικός Στόχος 12. Ενίσχυση της εξωστρέφειας της Περιφέρειας και βελτίωση της προσβασιμότητας στις διεθνείς αγορές

Ενδεικτικοί Τύποι Δράσεων που συμβάλλουν στην επίτευξη των ειδικών στόχων

- II.13.1.1. *Πρωώθηση της αναγνωρισιμότητας (branding) και της δικτύωσης της Περιφέρειας, μεταξύ άλλων και με τη χρήση εφαρμογών ΤΠΕ*
- II.13.1.2. *Ανάπτυξη σχεδίου εξειδικευμένης καθοδήγησης για τη βελτίωση του επενδυτικού ενδιαφέροντος*
- II.13.1.3. *Στήριξη της επέκτασης σε ανταγωνιστικές αγορές του εξωτερικού και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών*
- Δημιουργία και προβολή Κεντρικής Περιφερειακής Αγοράς Αγροτικών Προϊόντων, σύνδεσή της με τοπικές αγορές της ΠΚΜ και τοπικών παραγωγών και μεταποιητών, σύνδεση της με αγορές εξωτερικού (Αμβούργο, κ.α.)
 - Στήριξη των βραχέων αλυσίδων εφοδιασμού (τοπικές αγορές, δημιουργία αγορών, αποθήκες logistics) και των τοπικών αγορών
- II.13.1.4. *Ενίσχυση της προσέλκυσης ξένων επενδύσεων και βελτίωση του επενδυτικού περιβάλλοντος*

III. Εφαρμογή Οριζόντιων Αρχών και Στόχοι Πολιτικής για την Υλοποίηση των ΕΔΕΤ

III.1. Εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης

III.1.1. Σύσταση της ΟΣΠ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Σύσταση και έργο ΟΣΠ

Η Ομάδα Σχεδιασμού Προγράμματος (ΟΣΠ) της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας συστάθηκε - σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην 1^η εγκύκλιο Σχεδιασμού και Κατάρτισης Αναπτυξιακού Προγραμματισμού – στις 6 Σεπτεμβρίου του 2012. Έργο της Ο.Σ.Π. / ΠΚΜ είναι η υποστήριξη της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στις διαδικασίες του αναπτυξιακού σχεδιασμού της περιόδου 2014-2020.

Στελέχωση ΟΣΠ

Στην ΟΣΠ συμμετέχουν:

A) Πέντε (5) στελέχη της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, ως ακολούθως:

- Γενικός Διευθυντής Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος και Υποδομών
- Γενικός Διευθυντής Ανάπτυξης
- Γενικός Διευθυντής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής
- Προϊσταμένη τμήματος Σχεδιασμού Περιφερειακής Πολιτικής
- Προϊστάμενος τμήματος Τεκμηρίωσης
- Επιστημονικός Σύμβουλος του Περιφερειάρχη.

B) Τρία (3) στελέχη της ΕΔΑ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας που με βάση την ΚΥΑ σύστασης της ΕΔΑ ασχολούνται με τον σχεδιασμό και την αξιολόγηση Προγραμμάτων.

Συντονίστρια της ΟΣΠ Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας έχει οριστεί η Προϊσταμένη της ΕΔΑ ΠΚΜ.

Βασικό κριτήριο για τη συγκρότηση της ΟΣΠ αποτέλεσε η βελτιστοποίηση της διάχυσης και της σύνθεσης των απόψεων και της εμπειρίας όλων των σχετικών θεματικών διευθύνσεων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, καθώς και της τεχνοκρατικής γνώσης και προσέγγισης των στελεχών της ΕΔΑ ΠΚΜ, υπό την πολιτική εποπτεία του Περιφερειάρχη.

Συνεδριάσεις ΟΣΠ

Η ΟΣΠ έχει συνεδριάσεις 7 φορές, με τα εξής αντικείμενα:

1^η Συνεδρίαση - 6/09/2012 – Γνωριμία Μελών, ανάλυση στόχων, Προγραμματισμός Ενεργειών.

2^η Συνεδρίαση - 13/09/2012 – Διαμόρφωση Στρατηγικών Κατευθύνσεων ΠΚΜ

3^η Συνεδρίαση - 19/09/2012 – Οριστικοποίηση Πρότασης ΠΚΜ για την τη διαμόρφωση των κατευθύνσεων Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

4^η Συνεδρίαση - 19/03/2013 : Διαβούλευση για τη διαμόρφωση στόχων και κατευθύνσεων ανάπτυξης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας ανά θεματική ενότητα, υπό την «αιγίδα» θεματικών αντιπεριφερειάρχων

5^η Συνεδρίαση - 27/03/2013 : Προετοιμασία αναπτυξιακής Ημερίδας ΠΚΜ

6^η Συνεδρίαση - 14/5/2013 : Προετοιμασία / διαβούλευση 2^{ης} πρότασης Περιφερειακής Πολιτικής (συμβολή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας στην προετοιμασία του ΣΕΣ) και Προετοιμασία 1^{ου} Αναπτυξιακού Συνεδρίου Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

7^η Συνεδρίαση - 21/5/2013 : παραλαβή, σχολιασμός κι οριστικοποίηση της πρότασης του Συμβούλου ΣΕΣ 2014-2020

III.1.2. Ενημερωτικές Ημερίδες στις 7 ΠΕ της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας

Το 2013 πραγματοποιήθηκε «Road Show» στις πρωτεύουσες των 7 Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, από τον Περιφερειάρχη, τους εκάστοτε αρμοδίους αντιπεριφερειάρχες και την Προϊσταμένη της ΕΔΑ ΠΚΜ. Αντικείμενο των Ημερίδων ήταν – μεταξύ άλλων – η ενημέρωση σχετικά με τις διαδικασίες και τη στοχοθεσία στο πλαίσιο του σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, με στόχο την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων και των φορέων λήψης αποφάσεων και την προετοιμασία τους εν' όψει του σχεδιασμού της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Το πρόγραμμα των εκδηλώσεων/ενημερωτικών συναντήσεων – οι οποίες ουσιαστικά σηματοδότησαν την έναρξη της διαδικασίας διαβούλευσης σε τοπικό επίπεδο – είναι το παρακάτω:

1. **23/01/2013** : Έδεσσα
2. **29/01/2013** : Σέρρες
3. **1/02/2013** : Κιλκίς
4. **12/02/2013** : Κατερίνη
5. **19/02/2013** : Πολύγυρος
6. **21/02/2013** : Βέροια
7. **2/04/2013** : Θεσσαλονίκη

Στις Ημερίδες συμμετείχαν δήμαρχοι και εκπρόσωποι δήμων και δημοτικών επιχειρήσεων, περιφερειακοί σύμβουλοι, διευθυντές και Πρόεδροι φορέων & οργανισμών κοινωνικών & οικονομικών εταίρων, επιμελητήρια, σύνδεσμοι, φορείς καινοτομίας, ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, νοσοκομεία και Υγειονομικές Περιφέρειες, φορείς πολιτισμού (εφορείες, μουσεία, κέντρα πολιτισμού, φεστιβάλ, κλπ), φορείς διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών, φορείς διαχείρισης στερεών αποβλήτων, εκπρόσωποι Εργατοϋπαλληλικών Κέντρων, Σωματεία και Σύλλογοι Επαγγελματιών, Ενώσεις Ξενοδόχων, Αναπτυξιακές Εταιρείες, εκπρόσωποι αγροτικών συνεταιριστικών οργανώσεων και ενώσεων αγροτικών συνεταιρισμών, εκπρόσωποι Υπουργείων και εποπτευόμενων φορέων τους, εκπρόσωποι της Εκκλησίας, Τεχνικές Υπηρεσίες, βουλευτές, γενικότερα τοπικοί φορείς και παράγοντες, καθώς και πλήθος δημοσιογράφων. Συνολικά συμμετείχαν 203 φορείς από το σύνολο της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας.

III.1.3. Αναπτυξιακή Ημερίδα στη Θεσσαλονίκη

Την **Παρασκευή 19 Απριλίου 2013** διοργανώθηκε στη Θεσσαλονίκη (στο ξενοδοχείο Μακεδονία Παλλάς) η 1^η Αναπτυξιακή Ημερίδα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020. Κατά τη διάρκεια της Ημερίδας παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν οι Γενικές Κατευθύνσεις της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2014-2020, οι προτάσεις και κατευθύνσεις της Περιφερειακής Αναπτυξιακής Στρατηγικής για την Κεντρική Μακεδονία, οι θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αναπτυξιακή στρατηγική στη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020, η στρατηγική για την απασχόληση και την αντιμετώπιση της ανεργίας, οι τομεακές πολιτικές για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (αγροτική ανάπτυξη, εκπαίδευση, περιβάλλον, ενέργεια & κλιματική αλλαγή, μεταφορές, κá), καθώς επίσης και τα αποτελέσματα και τα συμπεράσματα της μελέτης για την Περιφερειακή Στρατηγική Καινοτομίας και για την Έξυπνη Εξειδίκευση για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας.

Προσκεκλημένοι στην Ημερίδα ήταν εκπρόσωποι από όλο το φάσμα των κοινωνικών και οικονομικών εταίρων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας για το σχεδιασμό της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020, εκπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η πολιτική ηγεσία των συναρμόδιων Υπουργείων που διαμορφώνουν τις τομεακές πολιτικές, βουλευτές και ευρωβουλευτές της Κεντρικής Μακεδονίας. Σε σύνολο 181 προσκεκλημένων φορέων, συμμετείχαν στις εργασίες της Ημερίδας συνολικά 302 άτομα.

III.1.4. Λοιπά

Τα στελέχη της ΕΔΑ ΠΚΜ συμμετέχουν σε συναντήσεις αναπτυξιακού χαρακτήρα με στόχο τη διαβούλευση σχετικά με την διαμόρφωση των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων σε εθνικό, τομεακό ή περιφερειακό επίπεδο.

- **Αθήνα, 4 Σεπτεμβρίου 2012**, Συνάντηση εργασίας για τη διαμόρφωση προτάσεων στρατηγικής και προτεραιοτήτων για την Έρευνα, Τεχνολογία και Καινοτομία στο πλαίσιο του σχεδιασμού και κατάρτισης του Εθνικού Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της περιόδου 2014 – 2020, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, ΓΓΕΤ
- **Αθήνα, 21/9/2012**, 1η Συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΘΟΣΣ) 7 «LEADER – Τοπική Ανάπτυξη» στο πλαίσιο της προετοιμασίας της επόμενης προγραμματικής περιόδου, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα, 24 Σεπτεμβρίου 2012**, 1η συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού : ΘΟΣΣ 6 «Διαχείριση Υδάτων στη Γεωργία», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα, 27 Σεπτεμβρίου 2012**, 1η συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας «Παρακολούθηση & Αξιολόγηση - Σύστημα Διαχείρισης & Ελέγχου», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα 22 Οκτωβρίου 2012**, 2η Συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού (ΘΟΣΣ) 7 «LEADER – Τοπική Ανάπτυξη» στο πλαίσιο της προετοιμασίας της επόμενης προγραμματικής περιόδου, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα 23 Οκτωβρίου 2012**, 2η συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού : ΘΟΣΣ 6 «Διαχείριση Υδάτων στη Γεωργία», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα 5 Δεκεμβρίου 2012**, 3η συνεδρίαση της Θεματικής Ομάδας Στρατηγικού Σχεδιασμού : ΘΟΣΣ 6 «Διαχείριση Υδάτων στη Γεωργία», Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης & Τροφίμων
- **Αθήνα 21 Φεβρουαρίου 2013**, Συνάντηση εργασίας για τις Ερευνητικές Υποδομές, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών , ΓΓΕΤ
- **Αθήνα, 21 Φεβρουαρίου 2013**, Δράσεις τομέα Πολιτισμού ΕΣΠΑ – Πορεία υλοποίησης και μελλοντικές προοπτικές, Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων, Πολιτισμού & Αθλητισμού
- **Αθήνα, 3 Απριλίου 2013**, Ημερίδα με θέμα «Ο Ρόλος των Κοινωνικών Εταίρων στην υλοποίηση έργων του ΕΚΤ: Παρόν και Μέλλον», Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας
- **Αθήνα 4 Απριλίου 2013**, 1ο Εθνικό Αναπτυξιακό Συνέδριο για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών & Δικτύων
- **Αθήνα, 21 Μαΐου 2013**, Αναπτυξιακό Συνέδριο Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας & Κλιματικής Αλλαγής «Εθνική Στρατηγική για το Περιβάλλον, την Ενέργεια & την Κλιματική Αλλαγή», στο πλαίσιο σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020
- **Αθήνα, 22 Μαΐου 2013**, Αναπτυξιακό Συνέδριο για το Εθνικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Τομέα Υγείας, στο πλαίσιο σχεδιασμού της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020
- **Αθήνα, 23 Μαΐου 2013**, Αναπτυξιακό Συνέδριο του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης & Πρόνοιας «Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο : Προετοιμασία της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020».

Ενότητα 2: «Χωρική Διάσταση»

IV. Τοπικά Προγράμματα Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων

IV.1. Ολοκληρωμένες χωρικές επενδύσεις

IV.2. Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη

IV.3. Ολοκληρωμένη Προσέγγιση Περιοχών ή Ομάδων Ειδικών Αναγκών

Ειδική ομάδα-στόχος ή γεωγραφική περιοχή	Συνοπτική περιγραφή αναγκών	Ταμεία που θα χρησιμοποιηθούν (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ, ΤΑ, ΕΓΤΑΑ, ΕΤΘΑ)	Κύριοι τύποι παρεμβάσεων